

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและ
การใช้สารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง

นางสาววันวิสา ชูการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2556

**The Effects of Using a Guidance Activities Package to Develop Information
Search and Usage Behaviors of Mathayom Suksa III Students at
Trang Chistian Suksa School in Trang Province**

Miss Wanwisa Chookarn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance and Psychological Counseling

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2013

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและ
การใช้สารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง

ชื่อและนามสกุล นางสาววันวิสา ชูการ

แขนงวิชา การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา สบายยิ่ง
2. อาจารย์ ดร. นรินาท แสนสา

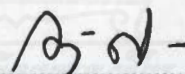
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2557

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

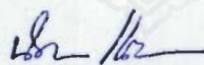
ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. โปธิพันธ์ พานิช)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา สบายยิ่ง)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร. นรินาท แสนสา)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง

ผู้วิจัย นางสาววันวิสา ชูการ รหัสนักศึกษา 2552800332

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.วัลภา สบายยิ่ง (2) อาจารย์ ดร. นรินาท แสนสา

ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบระดับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวและนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ (2) เปรียบเทียบระดับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะทางชีวสังคมที่แตกต่างกัน หลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว (3) เปรียบเทียบระดับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว และ (4) เปรียบเทียบระดับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนกลุ่มทดลองระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง ปีการศึกษา 2556 ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 60 คน แล้วกำหนดโดยสุ่มให้เป็นกลุ่มทดลอง 30 คนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ และกลุ่มควบคุม 30 คนใช้กิจกรรมแนะแนวอื่น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบสอบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีค่าความเที่ยง .92 (2) แบบสอบถามทางชีวสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (3) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ (4) กิจกรรมแนะแนวอื่น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษาในกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีระดับการแสวงหาและใช้สารสนเทศสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะทางชีวสังคมต่างกันมีระดับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน (3) นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน และ (4) นักเรียนกลุ่มทดลองในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล มีระดับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มัธยมศึกษา

Thesis title: The Effects of Using a Guidance Activities Package to Develop Information Search and Usage Behaviors of Mathayom Suksa III Students at Trang Christian Suksa School in Trang Province

Researcher: Miss Wanwisa Chookarn; **ID:** 2552800332;

Degree: Master of Education (Guidance and Counseling);

Thesis advisors: (1) Dr. Wunlapa Sabaiying, Assistant Professor;
(2) Dr. Niranart Sansa; **Academic year:** 2013

Abstract

This research was conducted with Mathayom Suksa III students at Trang Christian Suksa School in Trang province with the following objectives: (1) to compare the level of information search and usage behaviors of students in the experimental group who used a guidance activities package to develop information search and usage behaviors with that of students in the control group who used other guidance activities; (2) to compare the levels of information search and usage behaviors of experimental group students with different bio-social characteristics; (3) to compare the levels of information search and usage behaviors of experimental group students with different learning achievement scores; and (4) to compare the levels of information search and usage of experimental group students at the completion of the experiment, and during the follow up period.

The research sample consisted of 60 Mathayom Suksa III students at Trang Christian Suksa School in Trang province during the 2013 academic year, obtained by cluster sampling. After that, they were randomly assigned into two groups: the experimental group consisting of 30 students to use a guidance activities package to develop information search and usage behaviors, and the control group consisting of 30 students to use other guidance activities. The employed research instruments comprised (1) a scale to assess information search and usage behaviors, with reliability coefficient of .92; (2) a questionnaire on student's bio-social characteristics and learning achievement; (3) a guidance activities package to develop information search and usage behaviors; and (4) other guidance activities. Statistics for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, t-test, and two-way analysis of variance.

The research findings showed that (1) Mathayom Suksa III students of Trang Christian Suksa School in the experimental group that used the guidance activities package to develop information search and usage behaviors had significantly higher level of information search and usage behaviors than the counterpart level of students in the control group that used other guidance activities at the .05 level; (2) the experimental group students with different bio-social characteristics did not significantly differ in their levels of information search and usage behaviors after using the guidance activities package; (3) the experimental group students with different learning achievement scores did not significantly differ in their levels of information search and usage behaviors after using the guidance activities package; and (4) no significant difference was found in the levels of information search and usage behaviors of the experimental group students at the end of the experiment and during the follow up period.

Keywords: Guidance activities package, Information search and usage, Mathayom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลภา สบายยิ่งและอาจารย์ ดร. นิรนาท แสนสา ที่ได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทาง ติดตามการพัฒนาวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด และให้การสนับสนุนให้กำลังใจเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย ผู้ทำการวิจัยรู้สึกทราบบ้างในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ซึ่งได้แก่ อาจารย์จิราพร รัตนพงษ์ อาจารย์จันทิมา จันทรแก้ว อาจารย์บุญญลือ ทวีตา อาจารย์สมเกียรติ นวลจัน และอาจารย์นงรักษ์ คองช่วยสถิต ที่กรุณาเสียสละเวลาในการตรวจสอบเครื่องมือทั้งให้คำชี้แนะอันมีค่ายิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อมัย คุณแม่พิมพ์ชญา ชูการ พ่อแม่ที่ให้สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต แก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณ พี่ๆน้องๆเพื่อนครู โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรังและอาจารย์ทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือ ในการทำวิจัยตลอดจนนักเรียนทุกคนที่เสียสละเวลาให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเพื่อให้ได้ข้อมูลอันมีค่าแก่ผู้วิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราช เพื่อนักศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตาแด่ บิดา มารดา คณาจารย์และครูที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และผู้มีพระคุณทุกท่าน

วันวิสา ชูการ

มิถุนายน 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
สมมติฐานการวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ.....	8
เอกสารและแนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว	28
ทฤษฎีการเรียนรู้ของพาฟลอฟ.....	41
ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์	42
สรุปนักทฤษฎี/นักวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศ.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	50
ประเภทและแบบการวิจัย.....	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง.....	61
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน.....	63
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	72
สรุปผลการวิจัย.....	72
อภิปรายผล.....	73
ข้อเสนอแนะ.....	77
บรรณานุกรม.....	78
ภาคผนวก.....	85
ก แบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบสอบถามทางชีวสังคมและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	86
ข ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	91
ค คะแนนนักเรียนกลุ่มทดลองก่อน – หลัง ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ.....	116
ประวัติผู้ศึกษา.....	119

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	สรุบนักทฤษฎี/นักวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการแสวงหา และใช้สารสนเทศ..... 45
ตารางที่ 3.1	โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหา และการใช้สารสนเทศ..... 53
ตารางที่ 3.2	ขั้นตอนการสอบวัดและการจัดกระทำในการวิจัย..... 59
ตารางที่ 4.1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกตามเพศ..... 62
ตารางที่ 4.2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกตามสถานภาพบิดามารดา..... 62
ตารางที่ 4.3	ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่าง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม..... 63
ตารางที่ 4.4	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ หลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศและนักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่น..... 64
ตารางที่ 4.5	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ..... 65
ตารางที่ 4.6	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ของนักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศกับเพศ..... 67
ตารางที่ 4.7	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ นักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศกับสถานภาพของบิดามารดา..... 68

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.8	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ของนักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	69
ตารางที่ 4.9	ผลการวิเคราะห์การแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง ระยะเวลาหลังการทดลอง และระยะติดตาม หลังการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการ แสวงหาและการใช้สารสนเทศ.....	70

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ภาพที่ 2.1 แสดงลำดับความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิดของมาสโลว์.....	43

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559 มีการสนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนและจัดให้มีสื่ออุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์เชื่อมต่อระบบ และซอฟต์แวร์ รวมทั้งสนับสนุนการให้ความรู้และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาแก่สถาบันทางสังคม ชุมชนและประชาชน ดังนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา การสร้างกระบวนการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาคนและสังคมเนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันเอื้อต่อการจัดการศึกษาทุกระบบ รวมทั้งการประยุกต์ใช้ในงานกิจกรรมสนับสนุนการศึกษาอื่นๆ ด้วยยุคสมัยนี้เป็นยุคแห่งการติดต่อสื่อสารแบบไร้พรมแดนอย่างแท้จริง ทำให้โลกแคบลง สามารถดำเนินการติดต่อกันได้อย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก ยิ่งสังคมเปลี่ยนแปลงมากไปเท่าใด เทคโนโลยีสารสนเทศก็ยิ่งมีบทบาทมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการสนองตอบสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีความต้องการข่าวสารและข้อมูลที่มีความถูกต้องและรวดเร็ว ทันสมัยและมีความต้องการเทคโนโลยีสารสนเทศมากเพียงพอ ในการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการและการปฏิบัติงานในโรงเรียน ในการถ่ายทอดความรู้ จัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ปราชญา กล้าผจญ และคณะ, 2546)

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยแก้ปัญหาด้านการศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ทันสมัยมาใช้เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของนักเรียนที่สอน คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง ที่มีการแสวงหาและใช้สารสนเทศได้แต่ใช้ไม่ถูกต้องและเหมาะสมกับข้อมูลข่าวสารที่ตนได้มา เพื่อให้ได้ข้อมูลเกิดประโยชน์สูงสุดกับตนเอง

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูแนะแนวในโรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง เห็นความสำคัญของการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษา

การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยมีชุดกิจกรรมแนะแนวให้นักเรียนทำก่อนและหลัง เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบการแสวงหาและการใช้สารสนเทศระหว่างกลุ่มทดลอง ที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอื่นหลังทดลอง

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนที่มีลักษณะทางชีวสังคมที่แตกต่างกัน หลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวของกลุ่มทดลอง

2.3 เพื่อเปรียบเทียบการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกับกลุ่มทดลอง

2.4 เพื่อเปรียบเทียบการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของกลุ่มทดลองระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

3. สมมติฐานการวิจัย

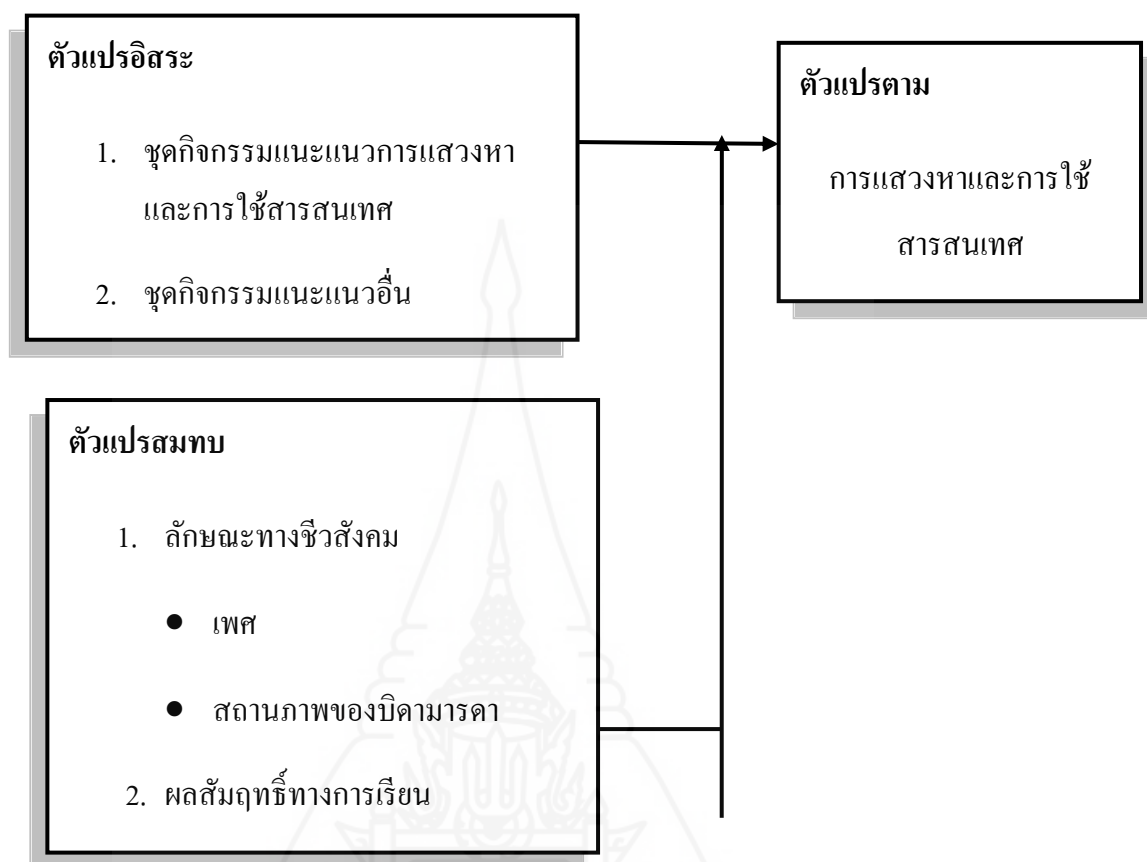
3.1 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ จะมีการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ สูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ

3.2 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลองที่มี เพศ สถานภาพบิดามารดาต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ จะมีการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ แตกต่างกัน

3.3 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ จะมีพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน

3.4 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลองในระยะติดตามจะมีการแสวงหาและการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกันกับระยะหลังการทดลอง

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์

5.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง จำนวน 5 ห้อง จำนวน 280 คน

5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จำนวน 2 ห้องเรียน ที่ได้มาโดยกระบวนการสุ่มแบบกลุ่ม (Posttest-only control group design)

เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง ห้องละ 30 คน

5.2 รูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research)

โดยการศึกษาจากกลุ่มทดลอง (Experimental Group) และกลุ่มควบคุม (Control Group) วัดก่อน และหลังการทดลอง (Pretest - Posttest Control Group Design)

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

5.3.1 **ตัวแปรอิสระ** คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ และชุดกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ

5.3.2 **ตัวแปรตาม** คือ การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

5.3.2 **ตัวแปรสมทบ** คือ 1.ลักษณะทางชีวสังคม 2.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

5.4.1 แบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

5.4.2 แบบสอบถามทางชีวสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.4.3 ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

5.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.5.1 ร้อยละ

5.5.2 ค่าเฉลี่ย

5.5.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.5.4 การทดสอบค่า t

5.5.6 การวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง

6.2 **การแสวงหาสารสนเทศ** หมายถึง การค้นหา สืบหา การสอบถาม การสนทนา แลกเปลี่ยน หรือวิธีการอื่นใดที่กระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่ต้องการจากแหล่งสารสนเทศต่างๆและใช้สารสนเทศที่มีความแตกต่างกันไปซึ่งเป็นผลจากความต้องการใช้สารสนเทศที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย เกิดพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศได้แก่

1. การเริ่มต้น (Starting) เป็นการเริ่มต้นกระบวนการแสวงหาสารสนเทศโดยอาจเป็นการทำงานชิ้นใหม่หรือสนใจศึกษาหาความรู้ในเรื่องใหม่จากการสอบถามเพื่อนร่วมชั้นหรือการอ่านตำราพื้นฐานเรื่องนั้น ๆ
2. การค้นหา (Searching) เป็นการค้นหาข้อมูลสารสนเทศ อย่างมีจุดหมาย สอดคล้องกับความต้องการ ปัญหา การตัดสินใจ การตอบคำถามเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือภาระงานต่างๆ
3. การแยกแยะ (Differentiating) เป็นการประเมินข้อมูล สารสนเทศที่หามาได้จากแหล่งต่างๆ ให้เข้ากับความต้องการ ปัญหา การตัดสินใจ การตอบคำถามเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือภาระงานต่างๆ
4. การรวบรวม (Collection) ความสามารถในการรวบรวม ข้อมูลสารสนเทศที่ครูได้สอน ตรงกับความต้องการ ตามวัตถุประสงค์ การแก้ปัญหาการตัดสินใจการตอบคำถามเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือภาระงานต่างๆ
5. การตรวจสอบ (Verifying) เป็นการตรวจสอบข้อมูล ที่หามาได้ว่ามีความเชื่อถือหรือมีความถูกต้องหรือไม่ ก่อนนำไปใช้
6. การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ (Extracting) เป็นการนำเอาข้อมูล สารสนเทศที่เหมาะสมไปใช้ได้ ตรงความต้องการ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การตอบคำถามเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือภาระงานต่างๆ

6.3 การใช้สารสนเทศ หมายถึง พฤติกรรมการใช้ข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้ และนำสารสนเทศที่ได้รับมาใช้ตอบคำถาม จัดความสงสัย สนองความอยากรู้แก้ไขปัญหาหรือใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่างๆ ดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการส่วนบุคคล เป็นการแก้ไขปัญหาในชีวิตส่วนตัว หรือการทำงาน หากบุคคลมีความรู้ในเรื่องสารสนเทศต่างๆ จะช่วยให้สามารถนำความรู้ที่มีมาวิเคราะห์แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ การศึกษาเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของบุคคล เนื่องจากวิทยาการความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา บุคคลจึงจำเป็นต้องใช้สารสนเทศเพื่อก้าวให้ทันกับโลกและวิทยาการใหม่ ๆ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเกิดความ ต้องการ และแสวงหาสารสนเทศเพื่อตอบปัญหาเรื่องที่สงสัย สารสนเทศที่ได้รับจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ของบุคคลนั้นให้กว้างขึ้น
3. เพื่อประกอบอาชีพและการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย

4. เพื่อการถ่ายทอดสารสนเทศไปยังบุคคลอื่น เป็นการกระจายหรือถ่ายทอดและเผยแพร่สารสนเทศที่เก็บรวบรวมและแสวงหา เพื่อถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นได้รับประโยชน์

6.4 ลักษณะทางชีวสังคม หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียนในการแสวงหาและการใช้สารสนเทศลักษณะทางชีวสังคม คือ

6.4.1 เพศ หมายถึง ชาย และ หญิง ของผู้ตอบแบบสอบถาม

6.4.2 สถานภาพบิดามารดา หมายถึง สภาพความเป็นอยู่บิดามารดาในครอบครัวของนักเรียน อยู่ด้วยกันเป็นผู้ที่มีความพร้อมแยกกันอยู่เป็นผู้ที่ไม่มีความพร้อม

6.5 ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือหรือสื่อต่างๆ ในการจัดกิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศให้กับนักเรียนมีทั้งหมด 10 ชุดกิจกรรม ไม่รวมปฐมนิเทศ กับ ปัจฉินิเทศ โดยแบ่งเป็นชุดกิจกรรมการแสวงหาสารสนเทศ 6 ชุดกิจกรรม แบ่งเป็นการใช้สารสนเทศ 4 ชุดกิจกรรม

6.6 ชุดกิจกรรมแนะแนวอื่น หมายถึง เครื่องมือหรือสื่อต่างๆ ในการจัดกิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้กับนักเรียนมีทั้งหมด 10 ชุดกิจกรรม ไม่รวมปฐมนิเทศกับปัจฉินิเทศ

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา

7.2 ทำให้ทราบความแตกต่างการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามลักษณะทางชีวสังคมที่แตกต่างกันและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน

7.3 เป็นแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนมากที่สุด

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

- 1.1 ความหมายของสารสนเทศ
- 1.2 ความสำคัญของสารสนเทศ
- 1.3 แหล่งสารสนเทศ
- 1.4 การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ
- 1.5 พฤติกรรมการแสวงหาและใช้สารสนเทศ
- 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

2. เอกสารและแนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

- 2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว
- 2.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว
- 2.3 ขอบข่ายการจัดกิจกรรมแนะแนว
- 2.4 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2.5 ทฤษฎีจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2.6 องค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2.7 ประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2.8 ทฤษฎีจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศ
- 2.9 สรุปนักทฤษฎี/นักวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศ
- 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

1.1 ความหมายของสารสนเทศ

ราชบัณฑิตยสถาน (2530: 50) ได้บัญญัติศัพท์คำว่า **Information** เป็นศัพท์ภาษาไทยว่า สารสนเทศ

สารสนเทศมีความหมายที่หลากหลายขึ้นอยู่กับว่าจะนำไปใช้ในสถานการณ์ใด สารสนเทศในบางความหมายมีความเหมาะสมกับสาขาวิชา แต่อาจไม่เหมาะที่จะนำมาเป็นความหมายในสาขาวิชาอื่น เพราะสารสนเทศสามารถมองได้หลายระดับและหลายมุมมอง (ประภาวดี สืบสนธิ์ 2543:1)

สารสนเทศ หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ผ่านกระบวนการประมวลผลแล้ว เพื่อให้ได้ความหมายที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2530: 144)

สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านกระบวนการต่างๆ ทางสถิติ ไม่ว่าจะเป็นการสรุปย่อ จัดรูปแบบการนำเสนอ หรือการวิเคราะห์ขั้นเบื้องต้น หรือขั้นสูงให้เป็นสิ่งที่มีความหมาย และเป็นประโยชน์สำหรับผู้สารสนเทศไม่ใช่เป็นเพียงข้อมูลที่จัดเก็บมาเท่านั้น แต่ต้องเป็นสิ่งพัฒนาขึ้นมาจากข้อมูล เพื่อให้มีความหมายที่สามารถนำไปใช้สำหรับผู้ใช้แต่ละระดับ (ธนา จินดาวัฒน์.2534: 13)

สารสนเทศ คือ ข้อมูลที่ผ่านการเปลี่ยนแปลงหรือจัดกระทำเพียงผลของการเพิ่มความรู้อ ความเข้าใจของผู้ใช้ ลักษณะของสารสนเทศจะเป็นการรวบรวมข้อมูลหลายๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกันเพื่อจุดมุ่งหมายอย่างหนึ่งอย่างใด (Burch and Strater,1974:7) เสนาะ กลิ่นงาม (2532) สรุปความหมายของสารสนเทศ (information) ว่าหมายถึง ข้อมูลที่ได้มีการจัดกระทำผ่านการประมวลผลด้วยวิธีต่างๆ จนมีความหมายสมบูรณ์ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ประกอบการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์ที่ได้ ในลักษณะที่ใกล้เคียงกับ นลอง ทับศรี (2533: 9) ได้ให้ความหมายของสารสนเทศว่าการเป็นสารสนเทศได้ก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้น ได้รับการจัดกระทำได้รับการเปลี่ยนแปลงอาจเป็นการสังเคราะห์ จัดระเบียบ และถูกนำเสนอในลักษณะที่มีความหมายเพื่อการตัดสินใจหรือเพื่อการใช้ประโยชน์อื่นๆ

สารสนเทศจึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่างๆ ที่แวดล้อมและมีระดับของความสัมพันธ์ที่แตกต่างตามบริบทสารสนเทศในบริบทของการสื่อสารระหว่างมนุษย์ตามแนวคิดของประภาวดี สืบสนธิ์ (2543:6) “สารสนเทศ หมายถึง ข้อเท็จจริง เหตุการณ์ ที่ผ่าน

กระบวนการประมวลผลมีการถ่ายทอดและบันทึกไว้ในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ รายงาน โสตทัศนวัสดุ เทปคอมพิวเตอร์ ตลอดจนถ่ายทอดในรูปแบบอื่นๆ เช่น คำพูด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับสารได้ทราบ” ในบริบทของการศึกษา สมพร พุทธาพิทักษ์ผล (2546:5) ได้กล่าวถึงความหมายของสารสนเทศในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลสารสนเทศ และความรู้อันว่า “สารสนเทศเป็นการนำข้อมูลซึ่งเป็นข้อเท็จจริงซึ่งอาจอยู่ในรูปของตัวเลข ตัวอักษร ภาพ หรือเสียงมาประมวลอันเป็นกระบวนการในการเพิ่มคุณค่าให้กับข้อมูลนั้นๆ ทำให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ในขณะที่ความรู้เป็นความเข้าใจหรือความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งบุคคลได้สังเคราะห์หรือทำความเข้าใจจากสารสนเทศ” มาลี ถ้ำสกุล (2545:6) ได้สรุปภาพรวมความหมายของสารสนเทศไว้ว่า “สารสนเทศโดยสรุปมีความหมายครอบคลุมข้อมูล ข้อเท็จจริง ทรัพยากรสารสนเทศความรู้ที่บันทึก ความคิด ประสบการณ์ และกระบวนการซึ่งได้มาสารสนเทศต่างๆ” American Library Association (1983: 117) ได้ให้ความหมายของ Information ว่า หมายถึง ความคิดเห็น ข้อเท็จจริงต่างๆ ตลอดจนงานสร้างสรรค์อื่นๆ ซึ่งถ่ายทอด บันทึก และเผยแพร่ออกไป ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในรูปแบบต่าง ๆ Harrod (1990: 309) กล่าวว่า Information คือ การรวบรวมข้อมูลในรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้ และสามารถทำการสื่อสารได้

จากความหมายของสารสนเทศที่มีผู้กล่าวไว้มากมาย สามารถสรุปได้ว่า สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น ข้อเท็จจริง และงานสร้างสรรค์อื่นๆ ที่ผ่านกระบวนการประมวลผลตามหลักวิชาการให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถสื่อสาร เผยแพร่ และนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับบุคคลและระดับสังคม

1.2 ความสำคัญของสารสนเทศ

สารสนเทศเป็นเครื่องมือทางปัญญาที่ทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้ การที่มนุษย์จะดำรงชีวิตได้ดีในสังคมปัจจุบัน มนุษย์จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนตนเองให้เข้ากับสภาพการณ์โดยรู้จักแสวงหาและเลือกสรรสารสนเทศที่เหมาะสมทั้งต่อตนเองและสังคม (มาลี ถ้ำสกุล 2546:13)

สารสนเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงเผ่าพันธุ์และการเอาชนะภัยอันตรายต่างๆ ที่ทำให้สภาพการเป็นอยู่ของมนุษย์ดีขึ้น มนุษย์ได้เล็งเห็นความสำคัญของสารสนเทศจึงได้คิดค้นตัวอักษรที่ใช้ในการบันทึกเรื่องราวหรือเหตุการณ์เพื่อไว้ใช้หรือถ่ายทอดต่อไป (ชิน ภูววรรณ 2546: 5)

สารสนเทศเป็นสิ่งที่ล้ำค่าและเป็นทรัพยากรของชาติ ประภาวดี สืบสนธิ์ (2543: 8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสารสนเทศไว้ว่า “สารสนเทศเป็นทรัพยากรของชาติที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทรัพยากรประเภทอื่นๆ สารสนเทศมีประโยชน์นานับประการนับแต่ช่วยลดความยากลำบาก คลายความสงสัย จนถึงช่วยแก้ปัญหา ช่วยวางแผนและการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

สารสนเทศจึงช่วยพัฒนาบุคคล ช่วยการปฏิบัติงาน ช่วยในการดำเนินชีวิตซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศ สารสนเทศจึงมีความสำคัญในหลายระดับ ทั้งต่อบุคคล ต่อองค์กร และต่อสังคม”

สารสนเทศมีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับทุกๆ เรื่องในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตประจำวัน การบริหารจัดการในองค์กรต่างๆ การปกครองและการพัฒนาประเทศ สารสนเทศมีบทบาทต่อมนุษย์มากกว่าที่มนุษย์จะตระหนักถึงคุณภาพชีวิตของบุคคลขึ้นอยู่กับคุณภาพของสารสนเทศที่บุคคลได้รับในด้านการบริหารจัดการ การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความถูกต้องครบถ้วนของสารสนเทศในด้านการปกครอง สารสนเทศมีความสำคัญต่อสังคมประชาธิปไตย ประชาชนทุกคนควรมีสิทธิที่จะได้รับสารสนเทศที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตและการตัดสินใจอันเป็นพื้นฐานของสังคมในด้านการพัฒนาสารสนเทศ เป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินควบคู่ไปกับการพัฒนา ทั้งในด้านการเตรียมแผนพัฒนาที่ดีและการปฏิบัติตามแผน (ประภาวดี สืบสนธิ์ 2543:8-10)

สารสนเทศให้อำนาจแก่ผู้ใช้ในการสร้างงานให้บรรลุผล สารสนเทศจึงเปรียบได้กับทรัพย์สินที่มีค่า สารสนเทศมีความสำคัญทั้งต่อบุคคล องค์กร และต่อสังคมในด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมถึงการศึกษา ในแง่ของการศึกษานั้น สารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญของการจัดระบบการเรียนการสอนในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับอุดมศึกษา รวมถึงการค้นคว้าในวิชาต่างๆ (มาลี ล้ำสกุล 2546: 14)

1.3 แหล่งสารสนเทศ

ประภาวดี สืบสนธิ์ (2532) ได้จำแนกแหล่งสารสนเทศไว้ดังนี้

- 1) แหล่งสารสนเทศภายในตัวบุคคล ผู้ใช้สารสนเทศสร้างขึ้นเองได้โดยการประมวลความคิด ความรู้ ใช้ความจำ ผู้ใช้ประสบการณ์ของตนเองหรือสังเกตการณ์ ไฟล์ข้อมูลเอกสารที่รวบรวมไว้ เก็บสะสมไว้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว
- 2) แหล่งสารสนเทศภายนอก เป็นแหล่งสารสนเทศที่อยู่ภายนอกตัวผู้ใช้ แหล่งสารสนเทศประเภทนี้ยังสามารถจำแนกเป็น
 - (1) แหล่งสารสนเทศบุคคล ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน เพื่อนบ้าน สมาชิกครอบครัว บุคคลที่รู้จัก ตัวกลางเผยแพร่สารนิเทศ ที่ปรึกษา
 - (2) แหล่งสารนิเทศสถาบัน ได้แก่ สถาบันต่างๆ ที่ให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้ทั่วไป

1.4 การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีความสำคัญยิ่งต่อทุกคนและทุกอาชีพ โดยเฉพาะบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งจำเป็นต้องแสวงหาและใช้สารสนเทศที่มีความถูกต้องแม่นยำและเชื่อถือได้เพื่อใช้ประกอบการศึกษาการวิจัยและการดูแลผู้รับบริการ โดยอย่างยิ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและจำนวนสารสนเทศมีมากมาย ส่งผลให้ผู้ใช้สารสนเทศจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถเพื่อให้เข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรในระบบสุขภาพ ผู้ใช้สารสนเทศต้องเรียนรู้ถึงวิธีการได้มาซึ่งสารสนเทศ ต่างๆทราบถึงแหล่งที่ใช้ในการแสวงหา และขั้นตอนในการวิเคราะห์สารสนเทศเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ตรงตามความต้องการมากที่สุดในปัจจุบันปัญหาหนึ่งที่สำคัญ คือ ความหลากหลายของสารสนเทศ ส่งผลทำให้ผู้ใช้ต้องใช้วิจารณญาณมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศอย่างเป็นระบบก่อนนำมาใช้ทั้งในด้านการศึกษาการวิจัยและชีวิตประจำวัน ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการเชื่อมโยงกันทั่วโลกอย่างไร้พรมแดนก่อให้เกิดการแปลงรูปแบบสารสนเทศจากสิ่งตีพิมพ์ไปสู่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็วไม่จำกัดสถานที่และเวลาและสามารถสืบค้นและรวบรวมสารสนเทศได้อย่างเป็นระบบ

การแสวงหาสารสนเทศ Large, Tedd & Hartley (2001) อธิบายว่า สิ่งแรกในการแสวงหาสารสนเทศคือ ผู้ใช้(User) ผู้สืบค้น (Searcher) หรืออาจเรียกว่า ผู้แสวงหาสารสนเทศ (Information Seeker) ตามแนวคิดของการแสวงหาสารสนเทศถือว่า ผู้แสวงหาสารสนเทศมีความแตกต่างจากผู้ใช้ทั่วไป คือมีความต้องการที่ชัดเจนกว่า และมีความตระหนักแล้วว่า จะต้องสืบค้นสารสนเทศมาให้ได้ ภายหลังจากตระหนักถึงความต้องการแล้ว โดยเริ่มต้นจากการสืบค้นจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ซึ่งต้องเผชิญกับอุปสรรคและปัญหามากมาย เช่น ปริมาณสารสนเทศที่มีจำนวนมาก ต้องอาศัยความสามารถในการสืบค้น ระบบสืบค้นมีความซับซ้อน ต้องอาศัยทักษะและประสบการณ์ในการสืบค้น รวมถึงอุปสรรคของผู้แสวงหาสารสนเทศแต่ละคนที่มีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศไม่เหมือนกันเป็นต้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ประสบการณ์ ความรู้ของผู้แสวงหาสารสนเทศ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อความสำเร็จของการแสวงหาสารสนเทศของแต่ละคน เช่น ผู้ที่สืบค้นสารสนเทศเป็นประจำจะประสบความสำเร็จมากกว่าผู้ที่ไม่เคยสืบค้นสารสนเทศเลย

ปัจจัยสำหรับพิจารณาเลือกใช้สารสนเทศของผู้แสวงหาสารสนเทศ ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ (2537) กล่าวว่าผู้แสวงหาสารสนเทศมีสิทธิที่จะเลือกวิธีการแสวงหาสารสนเทศของตนเอง ดังนั้นจึงมีปัจจัยสำหรับพิจารณาเลือกใช้สารสนเทศหลายประการที่จะเป็นแนวทางการตัดสินใจให้กับผู้ใช้ ดังนี้

1. ความสะดวกในการเข้าถึง ผู้แสวงหาสารสนเทศจะตัดสินใจเลือกใช้ช่องทางและแหล่งสารสนเทศที่ตนสะดวกมากที่สุด โดยเสียเวลาและเสียแรงงานน้อยที่สุด ถึงแม้ว่าแหล่งนั้นจะไม่ใช่ว่าแหล่งที่ดีที่สุดก็ตาม ในกรณีนี้ผู้แสวงหาสารสนเทศจะคำนึงถึงความสะดวกที่ได้รับมากกว่าคุณภาพของสารสนเทศ
2. ค่าใช้จ่าย ผู้แสวงหาสารสนเทศจะเลือกแหล่งหรือช่องทางที่ทำให้ตนเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด
3. คุณภาพของสารสนเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ และทันต่อเหตุการณ์ ความถูกต้องและน่าเชื่อถือ ความสมบูรณ์และครอบคลุมในเรื่องที่ต้องการ ความเกี่ยวข้องและเฉพาะเจาะจงของสารสนเทศ สารสนเทศที่เข้าใจง่าย หรือเป็นสารสนเทศใหม่ไม่ซ้ำกับสารสนเทศที่เคยได้รับ
4. สถานการณ์ความต้องการสารสนเทศ เช่น สถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจแก้ปัญหา หรือต้องการใช้อย่างเร่งด่วน จะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ใช้แสวงหาสารสนเทศที่ถูกต้อง และมีคุณภาพอย่างรวดเร็ว จนบางครั้งยอมเสียค่าใช้จ่าย เวลา และแรงงาน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการมาให้ทันต่อการใช้งานโดยเร็วที่สุด
5. ประสบการณ์ บุคคลจะเลือกใช้แหล่งสารสนเทศที่เคยประสบความสำเร็จในการค้นหาในครั้งก่อนมากกว่าแหล่งที่ไม่เคยได้รับ
6. สถานศึกษา บุคคลจะเลือกใช้สารสนเทศในสถานศึกษาที่ตนเองมีความคุ้นเคย และมีความชำนาญในการใช้มาก่อน
7. บุคลิกส่วนตัว บุคคลที่ช่างพูด ช่างคุย จะแสวงหาสารสนเทศโดยใช้การติดต่อสอบถามมากกว่าการสืบค้นจากระบบสืบค้นที่มี
8. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ปัญหาที่ประสบระหว่างการทำงาน หรือสถานภาพของบุคคลในหน่วยงาน มีผลต่อพฤติกรรมที่ผู้แสวงหาสารสนเทศแสดงออก เช่น ผู้บริหารระดับสูงจะมีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศโดยอาจใช้ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นผู้แสวงหาสารสนเทศให้ มากกว่าจะหาสารสนเทศด้วยตนเอง

1.5 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

Wilson (2000) ให้นิยามว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง การแสวงหาสารสนเทศอย่างมีวัตถุประสงค์ โดยเป็นผลมาจากความต้องการใดความต้องการหนึ่ง ทั้งนี้ในระหว่างแสวงหาสารสนเทศ บุคคลผู้นั้นต้องปฏิสัมพันธ์กับระบบสารสนเทศ ซึ่งอาจเป็นระบบสารสนเทศโดยมนุษย์ เช่น ห้องสมุด หนังสือพิมพ์ หรือระบบสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์ เช่น เวิลด์ไวด์เว็บ เป็นต้น

Chen and Hernon (1982) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลกระทำเพื่อหาข้อมูล ข่าวสารที่จะตอบสนองต่อความต้องการที่ตนตระหนักและเล็งเห็นความต้องการนี้จะแสดงออกและนำไปสู่พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ กระบวนการแสวงหาสารสนเทศจะเริ่มขึ้นเมื่อบุคคลพบว่า ต้องการสารสนเทศเพื่อช่วยแก้ไขปัญหา หรือตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งและยุคเมื่อบุคคลนั้นไม่มีความต้องการสารสนเทศดังกล่าวอีกต่อไป

อรอุมา สืบกระพัน (2552 : 16) กล่าวถึงพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง การกระทำ วิธีการ หรือกิจกรรมที่แสดงออกมาอย่างมีวัตถุประสงค์ เพื่อแสวงหาข้อมูลสารสนเทศที่ต้องการ จากนั้นสารสนเทศที่ได้จะผ่านการประมวลผล วิเคราะห์ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ หรือสนองความต้องการของตนเอง

ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ (2537: 100) ให้ความหมายของ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศว่าหมายถึง กิจกรรมที่บุคคลกระทำเพื่อหาข้อมูลข่าวสารที่จะตอบสนองต่อความต้องการที่ตนเองได้ตระหนักและเล็งเห็นที่สำคัญ ความต้องการที่เล็งเห็นนี้จะแสดงออกมาและนำไปสู่การกระทำที่ทำให้ผู้ใช้ได้รับสารสนเทศมาครอบครอง พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ โดยสารสนเทศศาสตร์ได้ผสมผสานแนวคิดและทฤษฎีจากสาขาวิชาอื่นๆ เช่น จิตวิทยา พฤติกรรมการสื่อสาร การตลาด และสังคมศาสตร์มาพัฒนากรอบทฤษฎีและขึ้นนำการศึกษาวิจัย เพื่อให้เข้าใจว่ามนุษย์แสวงหาและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศอย่างไรและนำความเข้าใจนั้นออกมาเป็นระบบสารสนเทศที่สนองตอบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อารีย์ ชื่น วัฒนา, 2545: 111)

วิโรฒ วัฒนานิมิตกุล (2540) ได้ทำการวิเคราะห์ทักษะสำคัญในการแสวงหาความรู้และพิจารณารูปแบบการสอนที่เอื้อต่อทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะสำคัญที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อการแสวงหาความรู้แบ่งออกเป็น 5 ด้านได้แก่ การกำหนดประเด็นการค้นคว้า การคาดคะเนผล การกำหนดวิธีการค้นคว้าและการดำเนินการ การวิเคราะห์ผลการค้นคว้า และการสรุปผลการค้นคว้า

International Encyclopedia of Information and Library Science (2003) อธิบายว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ จะเกิดจากความต้องการสารสนเทศ 2 ประการคือ รูปแบบสารสนเทศที่ต้องการ ว่าผู้ใช้ต้องการสืบค้นสารสนเทศเกี่ยวกับเรื่องใด และมีวัตถุประสงค์ในการสืบค้นสารสนเทศเพื่ออะไร จากนั้นจะส่งผลให้ผู้ใช้แสดงพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของตนเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่ต้องการ

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาต่างประเทศ ได้กำหนดตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศ ได้กำหนดรูปแบบของพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศ ได้แก่ เอลลิส (Ellis 1989: 178) ได้เสนอรูปแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศไว้ 6 ประการ ได้แก่

- 1) การเริ่มต้น (starting) 2) การเชื่อมโยงร้อยเรียง (chaining) ซึ่งเป็นการติดตามค้นหาสารสนเทศจากการอ้างอิง 3) การสำรวจเลือกดู (browsing) เป็นการค้นหาสารสนเทศในกรอบที่สนใจแบบกึ่งเจาะจง 4) การแยกแยะ (differentiation) เป็นการจำแนกสารสนเทศโดยใช้ความแตกต่างเป็นเกณฑ์การกรอง (filtering) 5) การตรวจตรา (monitoring) เป็นการติดตามสารสนเทศจากแหล่งต่างๆ เช่น แหล่งผลิตหรือการเผยแพร่ 6) การดึงสารสนเทศออกมา (extracting) เป็นการทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อการดึงสารสนเทศที่สนใจออกมาจากแหล่งสารสนเทศที่มีอยู่

ตัวแบบการแสวงหาสารสนเทศต่อมา เอลลิส และฮูแกน (Ellis and Haugan: 1997) ได้ปรับปรุงและเสนอตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพิ่มเติมในปี ค.ศ. 1997 ตัวแบบที่ปรับปรุงใหม่นี้ประกอบด้วยพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ 8 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) การสำรวจ (surveying) เป็นการสำรวจสารสนเทศ 2) การเชื่อมโยงร้อยเรียง (chaining) เป็นการเชื่อมโยงไปสู่สารสนเทศอื่นจากสารสนเทศที่เป็นจุดเริ่มต้น 3) การตรวจตรา (monitoring) เป็นการติดตามความก้าวหน้าจากแหล่งสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ 4) การสำรวจเลือกดู (browsing) เป็นการสำรวจเลือกดูสารสนเทศทั้งสารสนเทศที่มาจากแหล่งปฐมภูมิและทุติยภูมิ 5) การจำแนก (distinguishing) เป็นการจัดลำดับความสำคัญของสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับภาระงาน 6) การกรอง (filtering) เป็นการกำหนดเกณฑ์หรือเครื่องมือกรองสารสนเทศในระหว่างการค้นหา 7) การดึงสารสนเทศออกมา (extracting) เป็นการสำรวจสารสนเทศที่พบเพื่อการมองหาเนื้อหาสารสนเทศที่สนใจ

คัลธา (Kuhlthau Model of the information Search Process: ISP)

(Kuhlthau: 2001) ได้เสนอตัวแบบของพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ มี 6 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) ริเริ่ม (initiation) เป็นขั้นตอนแรกของขบวนการการค้นหาสารสนเทศ เกิดเมื่อบุคคลตระหนักถึงภาวะของการขาดความรู้ความเข้าใจ เพื่อตอบสนองความต้องการบางประการ 2) การเลือก (selection) เป็นขั้นตอนที่ 2 ของขบวนการค้นหาสารสนเทศ เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความต้องการสารสนเทศขึ้นแล้ว บุคคลนั้นจึงระบุเลือกเรื่องที่จะค้นหาอย่างกว้างๆ 3) การสำรวจ (exploration) มักเป็นขั้นตอนที่อยากที่สุดของผู้ค้นหาสารสนเทศ การมองหาแหล่งสารสนเทศต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาหรือความต้องการ 4) การสร้างกรอบแนวคิดหัวเรื่องที่ต้องการ (formulation) เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการค้นหาสารสนเทศเกิดจากความรู้สึกความมั่นใจในการค้นหา 5) การรวบรวม (collection) เป็นขั้นตอนซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้กับระบบดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้ใช้จะรวบรวมสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหา

6) การนำเสนอ (presentation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการค้นหา เป็นภารกิจที่ผู้ค้นหาสารสนเทศจะยุติการค้นหาอย่างสมบูรณ์และนำเสนอสารสนเทศไปใช้แก้ปัญหา หรือตามต้องการ

เบทส์ (Bates Berrypioking Model) Bates (1989) ได้นำเสนอตัวแบบพฤติกรรมกรรมการค้นหาสารสนเทศ โดยเน้นที่ระบบเป็นศูนย์กลาง มี 6 ขั้นตอน คือ 1) การติดตามเชิงอรรถ (footnote chasing) หรือการเชื่อมโยงย้อนหลัง เป็นเทคนิคการติดตามการแสวงหาสารสนเทศจากรายการอ้างอิงในเชิงอรรถที่พบในหนังสือหรือบทความต่างๆที่สนใจ 2) การค้นหารายการอ้างอิง (citation index) หรือการเชื่อมโยงข้างหน้าเป็นการค้นหาสารสนเทศโดยเริ่มจากรายการอ้างอิงรายการหนึ่งในบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิง 3) การค้นหาจากตัวเล่มวารสาร (Journalrun) เป็นการค้นหาสารสนเทศจากวารสาร สำคัญๆในสาขาวิชานั้นๆเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศตามต้องการ 4) การกราดตรวจบริเวณที่เก็บเอกสาร (area scanning) เป็นการสำรวจเลือกดู (brosing) จากแหล่งเก็บเอกสารโดยตรง 5) การค้นเรื่องในบรรณานุกรมและบริการสาระสังเขปและบรรณานุกรม (searchres in bibliographies and adstraction ang indexing services) เป็นกลยุทธ์การค้นคืนสารสนเทศแบบพื้นฐานดั้งเดิมโดยการค้นคืนสารสนเทศจากบรรณานุกรม 6) การค้นชื่อผู้แต่ง (auther searching) เป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการค้นคืนโดยใช้ชื่อผู้แต่งอาจค้นคืนได้จากบัตรหัวเรื่อง

อีกตัวแบบหนึ่งเสนอโดย บิกซิกส์ ไอเซนเบิร์ก และเบอร์โควิทซ์ (Eisenberg ; Berkowitz information Problem – Solving: Big 6 Skills Model : 1988) ได้เสนอตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายและใช้กันมากที่สุด ทั้งในโรงเรียน สถาบันอุดมศึกษา โครงการศึกษาตัวแบบนี้อธิบายกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาหรือการตัดสินใจได้ เสนอกระบวนการ 6 ขั้นตอนได้แก่ 1) การนิยามภาระงาน (Task Defintion) 2) การกำหนดกลยุทธ์ในการแสวงหาสารสนเทศ (information seeking strategies) 3) การระบุแหล่งสารสนเทศและการเข้าถึงสารสนเทศ (Location and access) 4) การใช้สารสนเทศ (Use of information) 5) การสังเคราะห์สารสนเทศและ (Synthesis) 6) การประเมินผลลัพธ์และกระบวนการ (Evaluation)

โดยสรุปแล้วรูปแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาอาจประกอบด้วย ลักษณะทักษะดังนี้ 1) การเริ่มต้น (starting) 2) การค้นหา (scarching) 3) การแยกแยะ (differentiating) 4) การรวบรวม (collection) 5) การตรวจสอบ (vrritying) และ 6) การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ (extracting)

เอลลิส (Ellis , 1989: 178) ได้เสนอรูปแบบของพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศไว้ 6 ขั้นตอนได้แก่

1. การเริ่มต้น (starting)

2. การเชื่อมโยงร้อยเรียง (Changing)
3. การสำรวจเลือกดู (browsing)
4. การแยกแยะ (differentiating)
5. การตรวจตรา (monitoring)
6. การดึงสารสนเทศออกมา (extracting)

Thomas D. Wilson ศาสตราจารย์ด้านสารสนเทศศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยเซฟฟิลด์ ประเทศอังกฤษ เขาสนใจด้านพฤติกรรมสารสนเทศและการศึกษาผู้ใช้สารสนเทศ และได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพจำนวนมาก โดยเน้นกระบวนการในการแสวงหาสารสนเทศและการใช้สารสนเทศของผู้ใช้ 1 ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศรุ่นแรกๆของ Wilson ในปี ค.ศ. 1981 Wilson นำเสนอตัวแบบรุ่นแรก จากการพัฒนาและปรับปรุงตัวแบบที่ใช้อธิบายพฤติกรรมสารสนเทศ โดยมีพื้นฐานจากผลการศึกษาวิจัยผู้ใช้สารสนเทศ พบว่าส่วนใหญ่ผู้ใช้ที่ศึกษาเป็นกลุ่มนักวิทยาศาสตร์และนักวิจัย ซึ่งมีตัวแบบแรกชื่อว่า "ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศ" จุดมุ่งหมายของตัวแบบนี้คือครอบคลุมการใช้งานที่หลากหลายของพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ ร่วมกับความต้องการสารสนเทศ และพยายามครอบคลุมพฤติกรรมสารสนเทศให้มากที่สุด (Wilson, 1999: 251) ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศมีแนวคิดสำคัญดังนี้

1. พฤติกรรมสารสนเทศครอบคลุมพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง คือ พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ และพฤติกรรมใช้สารสนเทศ
2. พฤติกรรมสารสนเทศของผู้ใช้นั้นเกิดจากความต้องการสารสนเทศ ซึ่งในตัวแบบเรียกอย่างย่อว่า "ความต้องการ"
3. เมื่อเกิดความต้องการ ผู้ใช้จึงแสวงหาสารสนเทศ โดยใช้ระบบหรือบริการสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ
4. กระบวนการแสวงหาสารสนเทศ ผู้แสวงหาสารสนเทศ อาจได้รับสารสนเทศด้วยการแลกเปลี่ยนส่งผ่าน และสามารถถ่ายโอนสารสนเทศที่ได้ไปยังผู้ใช้สารสนเทศคนอื่นๆ
5. ผลที่ได้จากการแสวงหาสารสนเทศ ที่ประสบความสำเร็จในการแสวงหาสารสนเทศที่ได้รับตอบสนองความต้องการของคน หรือล้มเหลว หาไม่พบ จะย้อนกลับไปทำการค้นหาสารสนเทศใหม่
6. นำสารสนเทศที่ได้จากระบบหรือจากแหล่งสารสนเทศใดๆ ไปใช้ตามความต้องการ

สรุปได้ว่า การแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง การค้นหา สืบหา การสอบถาม การสนทนา แลกเปลี่ยน หรือวิธีการอื่นใดที่กระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่ต้องการจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ และใช้สารสนเทศที่มีความแตกต่างกันไปซึ่งเป็นผลจากความต้องการใช้สารสนเทศที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย เกิดพฤติกรรม การแสวงหาสารสนเทศ ได้แก่

1. การเริ่มต้น (Starting) เป็นการเริ่มต้นกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ โดยอาจเป็นการทำงานชิ้นใหม่หรือสนใจศึกษาหาความรู้ในเรื่องใหม่จากการสอบถามเพื่อนร่วมชั้น ผู้รู้ หรือการอ่านตำราพื้นฐานเรื่องนั้น ๆ

2. การค้นหา (Scarching) เป็นการค้นหาข้อมูลสารสนเทศ อย่างมีจุดหมาย สอดคล้องกับความต้องการ ปัญหา การตัดสินใจ การตอบคำถามเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือภาระงานต่างๆ

3. การแยกแยะ (Differentiating) เป็นการประเมินข้อมูล สารสนเทศที่หาได้จากแหล่งต่างๆ ให้เข้ากับความต้องการ ปัญหา การตัดสินใจ การตอบคำถามเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือภาระงานต่างๆ

4. การรวบรวม (Collection) ความสามารถในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่ครูได้สอน ตรงกับความต้องการ ตามวัตถุประสงค์ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การตอบคำถามเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือภาระงานต่างๆ

5. การตรวจสอบ (Veritying) เป็นการตรวจสอบข้อมูล ที่หามาได้ว่ามีความเชื่อถือ หรือมีความถูกต้องหรือไม่ ก่อนนำไปใช้

6. การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ (Extracting) เป็นการนำเอาข้อมูล สารสนเทศที่เหมาะสมไปใช้ได้ ตรงความต้องการ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การตอบคำถามเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือภาระงานต่างๆ

1.5.1 การใช้สารสนเทศ (Information use) Menzel (1967) ให้นิยามว่า

การใช้สารสนเทศ หมายถึง พฤติกรรมการใช้ข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้ และนำสารสนเทศที่ได้รับมาใช้ตอบคำถาม ขจัดความสงสัย สนองความอยากรู้ แก้ไขปัญหา หรือใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่าง ๆ

ประภาวดี สืบสนธิ์ (2527: 72) ได้ให้ความหมายของการใช้ข้อมูล สารสนเทศ คือ การศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ ตลอดจนการศึกษาระบบสารสนเทศและบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้หรือไม่ความจำเป็นในการศึกษาผู้ใช้ในสารสนเทศในการพัฒนาและดำเนินงานระบบสารสนเทศ นับตั้งแต่หน่วยงานย่อยจนถึงองค์การ

ขนาดใหญ่ ระบบสารสนเทศ ควรจะได้รับการวางแผนที่ดี สอดคล้องและเข้าใจถึงความต้องการของผู้ใช้แต่โดยปกติผู้ใช้อักมักไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนและการออกแบบระบบสารสนเทศจึงทำให้เกิดช่องว่างระหว่างผู้ปฏิบัติงานและผู้ใช้สารสนเทศการจัดสรรสารสนเทศ ขึ้นอยู่กับความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ที่แสดงออกการจัดบริการสารสนเทศขึ้นอยู่กับพฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

การใช้สารสนเทศ หมายถึง กิจกรรมที่กระทำเพื่อให้ได้สารสนเทศมาใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งการใช้สารสนเทศเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้ใช้แสวงหาสารสนเทศที่ต้องการ และได้รับสารสนเทศนั้น การใช้สารสนเทศจะทำให้ผู้ใช้เกิดความพึงพอใจหรือไม่พอใจก็ได้ (สะอาด เข้มสีดา, 2547)

1.5.2 วัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศ ประภาวดี สืบสนธิ (2546) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศ ดังนี้

1) เพื่อสนองความต้องการส่วนบุคคล เป็นการแก้ไขปัญหาในชีวิตส่วนตัวหรือการทำงาน หากบุคคลมีความรู้ในเรื่องสารสนเทศต่าง ๆ จะช่วยให้สามารถนำความรู้ที่มีมาวิเคราะห์แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ การศึกษาเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของบุคคล เนื่องจากวิทยาการความรู้ใหม่ๆเกิดขึ้นตลอดเวลา บุคคลจึงจำเป็นต้องใช้สารสนเทศเพื่อก้าวให้ทันกับโลกและวิทยาการใหม่ ๆ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเกิดความต้องการและแสวงหาสารสนเทศเพื่อตอบปัญหาเรื่องที่สงสัย สารสนเทศที่ได้รับจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ของบุคคลนั้นให้กว้างขึ้น

3) เพื่อประกอบอาชีพและการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย

4) เพื่อการถ่ายทอดสารสนเทศไปยังบุคคลอื่น เป็นการกระจายหรือถ่ายทอดและเผยแพร่สารสนเทศที่เก็บรวบรวมและแสวงหา เพื่อถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นได้รับประโยชน์การใช้สารสนเทศเป็นกิจกรรมขั้นสุดท้ายที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสารสนเทศโดยบุคคลจะนำสารสนเทศที่ได้ไปลด ความสงสัย ความอยากรู้ แก้ปัญหา หรือใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจดำเนินงาน ดังนั้นการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์จึงมีหลายระดับตั้งแต่การเกิดขึ้นทันทีทันใด หลังจากได้รับสารสนเทศนั้น ไปจนถึงการใช้ในอนาคต การใช้สารสนเทศเป็นไปตามวัตถุประสงค์ต่างๆดังนี้ (ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ, 2537: 104-105)

(1) การใช้เพื่อสนองต่อความต้องการส่วนบุคคล เช่น การแก้ปัญหาชีวิตประจำวันเพื่อรับข่าวสาร เพื่อความบันเทิงและสันทนาการ เป็นต้น

- (2) การใช้เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้
- (3) การใช้เพื่อประกอบอาชีพและการปฏิบัติงาน
- (4) การใช้เพื่อการถ่ายทอดสารสนเทศไปยังบุคคลอื่น
- (5) การใช้เพื่อวัตถุประสงค์นานาชาติ เช่น การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การค้า การแลกเปลี่ยนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น

1.5.3 ปัญหาในการใช้สารสนเทศ

ปัญหาในการใช้สารสนเทศสามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน (กฤษณา แสนวา, 2542) คือ

1. ปัญหาที่เกิดจากตัวสารสนเทศ ได้แก่ สารสนเทศที่มีจำนวนน้อย และไม่เพียงพอสารสนเทศเก่าและมีเนื้อหาไม่ทันสมัย สารสนเทศที่มีไม่ตรงตามความต้องการ สารสนเทศไม่สมบูรณ์ครบถ้วน และขาดความน่าเชื่อถือ
2. ปัญหาที่เกิดจากแหล่งสารสนเทศ เช่น แหล่งสารสนเทศอยู่ไกล ไม่สะดวกในการเข้าใช้สารสนเทศ แหล่งสารสนเทศไม่มีสารสนเทศที่ต้องการ เป็นต้น
3. ปัญหาที่เกิดจากผู้ใช้ เช่น ไม่มีเวลาในการค้นหาสารสนเทศ ค้นหาสารสนเทศที่ต้องการไม่พบ ไม่ทราบวิธีการค้นหาสารสนเทศ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การใช้สารสนเทศ หมายถึง พฤติกรรมการใช้ข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้ และนำสารสนเทศที่ได้รับมาใช้ตอบคำถาม ขจัดความสงสัย สนองความอยากรู้ แก้ไขปัญหา หรือใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่างๆ ดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการส่วนบุคคล เป็นการแก้ไขปัญหาในชีวิตส่วนตัวหรือการทำงาน หากบุคคลมีความรู้ในเรื่องสารสนเทศต่าง ๆ จะช่วยให้สามารถนำความรู้ที่มีมาวิเคราะห์แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ การศึกษาเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของบุคคล เนื่องจากวิทยาการความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา บุคคลจึงจำเป็นต้องใช้สารสนเทศเพื่อก้าวให้ทันกับโลกและวิทยาการใหม่ ๆ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเกิดความต้องการ และแสวงหาสารสนเทศเพื่อตอบปัญหาเรื่องที่สงสัย สารสนเทศที่ได้รับจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ของบุคคลนั้นให้กว้างขึ้น
3. เพื่อประกอบอาชีพและการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย

4. เพื่อการถ่ายทอดสารสนเทศไปยังบุคคลอื่น เป็นการกระจายหรือถ่ายทอดและเผยแพร่สารสนเทศที่เก็บรวบรวมและแสวงหา เพื่อถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นได้รับประโยชน์

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

1.6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

พัฒนาการแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ มีแนวคิดที่ปรากฏอยู่ในงานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้ใช้ที่มีมาตั้งแต่ทศวรรษ 1920 อย่างไรก็ตามการศึกษาพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศในยุคสมัยใหม่มีจุดเริ่มต้นใน ค.ศ 1948 เมื่อเริ่มมีความสนใจศึกษาว่าอยู่ในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแสวงหาและใช้สารสนเทศอย่างไร การเน้นศึกษากับผู้ใช้สาขานี้ดำเนินเนื่องมาอีกหลายปีซึ่งเป็นช่วงก่อนที่จะมีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในระบบจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ แนวการศึกษาเน้นที่การใช้แหล่งสารสนเทศ ได้แก่ สารระสังเขป ลิขิต บัตร บทวิจารณ์ บทความวารสาร การใช้ห้องสมุด การใช้ห้องสมุดและวารสารสารระสังเขป โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาว่าทำอะไรแหล่งสารสนเทศเหล่านี้จึงจะเป็นประโยชน์แก่นักวิทยาศาสตร์และในทางกลับกันทำอะไรจึงจะสามารถทำให้นักวิทยาศาสตร์มาใช้แหล่งสารสนเทศเหล่านี้ กล่าวไว้ว่าเป็นการศึกษาที่เน้นที่การใช้ระบบสารสนเทศมากกว่าพฤติกรรมของผู้ใช้

นับจากกลางทศวรรษ 1970 ได้เริ่มมีการศึกษาเรื่องความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ นักวิจัย เช่น เดอร์วิน (Dervin) เบลกิน (Belkin) วิลสัน (Wilson) และเทย์เลอร์ (Taylor) ได้เสนอแนวคิดใหม่ๆ อันนำมาซึ่งการพัฒนาตัวแบบใหม่เกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศ เช่น ตัวแบบของวิลสันและเดอร์วิน นอกจากนี้ยังได้เริ่มมีการศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศในตอนปลายทศวรรษ 1980 เช่น งานวิจัยหลายชิ้นของวิลสัน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของเขา งานวิจัยของพาล์มเมอร์ (Paimet 1991 อ้างถึงใน Wilson 2000: 51) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการแสวงหาสารสนเทศของนักเคมี นักกฎหมายและนักสถิติที่กำลังทำวิจัยทางการเกษตร

ตั้งแต่ทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา แนวทางในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศได้เปลี่ยนจากการเน้นที่ระบบมาสู่การเน้นที่ผู้ใช้และเปลี่ยนวิธีศึกษาจากเชิงปริมาณมาเป็นเชิงคุณภาพ ขยายขอบเขตไปสู่เรื่องใหม่ๆ เช่น การร่วมมือกันในการแสวงหาสารสนเทศ บทบาทของการแสวงหาสารสนเทศเว็ลด์ไวด์เว็บและมีการพัฒนาตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาและการค้นหาสารสนเทศที่สำคัญหลายตัวแบบ (Wilson 1999 : 250 ; Wilson 2000 : 50 – 52)

การวิจัยเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศมักเน้นศึกษาว่าผู้ใช้ค้นหาสารสนเทศอย่างไรและปฏิสัมพันธ์กับระบบสารสนเทศอย่างไร ตลอดช่วงเวลา 50 ปีที่ผ่านมา มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นจำนวนมาก แต่มีจำนวนน้อยชิ้นที่เสนอทฤษฎีซึ่งสามารถขยายผลการศึกษาต่อไปยังกลุ่มหรือสถานการณ์อื่นได้ ปัญหาประการหนึ่งในการพัฒนาทฤษฎีคือการแยกพฤติกรรมธรรมชาติของมนุษย์ออกจากวิธีที่มนุษย์ใช้เครื่องมือเป็นเรื่องยาก กล่าวคือ มนุษย์ค้นหาสารสนเทศจาก เครื่องมือที่มีให้ใช้ เมื่อเครื่องมือเปลี่ยนแปลงไปกิจกรรมก็ย่อยจะเปลี่ยนไปด้วย อย่างไรก็ตามแม้การศึกษาวิจัยจะไม่ช่วยพัฒนาทฤษฎีมากนัก แต่ก็นำไปสู่การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้เทคโนโลยีให้ก้าวหน้าเรื่อยๆจึงเห็นได้ว่าเทคโนโลยีที่ช่วยในการค้นหาสารสนเทศและพฤติกรรมในการค้นหาสารสนเทศพัฒนาควบคู่กันไปเป็นลำดับ (Borgman 2000: 109 – 110)

งานวิจัยจำนวนมากชี้ให้เห็นว่าการแสวงหาสารสนเทศดำเนินไปตามหลักการใช้ความพยายามน้อยที่สุด(The Principle of the Least Effort) กล่าวคือ เมื่อบุคคลเกิดความต้องการสารสนเทศมักจะถามสมาชิกครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้าน หรือเพื่อนร่วมงาน ก่อนที่จะดำเนินการค้นหาเป็นทางการโดยใช้เอกสาร โทรศัพท์ หรือแหล่งสารสนเทศ คนส่วนใหญ่มักจะเริ่มค้นหาสารสนเทศจากแหล่งใกล้ตัว เช่น บนโต๊ะ ชั้นหนังสือ คอมพิวเตอร์ในห้องทำงาน ห้องทำงานของเพื่อนร่วมงาน หรือ แหล่งสารสนเทศที่เข้าถึงง่าย สะดวกสบาย แม้ว่าสารสนเทศที่ได้รับจะมีคุณภาพด้อยก็ตาม (Borgman 2000; Mann 1993: 91 – 101)

ความสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศมิได้จำกัดอยู่เฉพาะในสาขาสารสนเทศศาสตร์เท่านั้น ในสาขาวิชาอื่นๆ ก็มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่ามนุษย์แสวงหาและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศอย่างไร มีช่องทางใดบ้างที่จะเข้าถึงสารสนเทศ ตัวอย่างเช่น แนวคิดด้านพุทธิพิสัยที่มีรากฐานมาจากศาสตร์สาขาพุทธิพิสัย (cognitive science) ซึ่งศึกษากระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหา สร้างสรรค์ และการใช้ความรู้ เช่น การเรียนรู้ การจดจำ การคิด/จินตนาการ การเข้าใจ การแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจ สิ่งที่เป็นผลผลิตของกระบวนการเหล่านี้ ได้แก่ แนวคิด และความรู้ (Allen 1991: 3; Borgman 2000: 110 – 111) จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีและงานวิจัยเหล่านี้ทำให้เกิดแนวทาง การจัดทำกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมแสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนมัธยม จะเห็นได้ว่าจากทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ พบว่ามีแนวคิดเรื่องความต้องการสารสนเทศในด้านจิตวิทยา ว่าความต้องการของมนุษย์สามารถกระตุ้นให้เกิดได้ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ และประโยชน์ที่จะต้องใช้อุปกรณ์สารสนเทศ ในขณะที่เดียวกันก็สร้างเจตคติที่ดีต่อการแสวงหาและใช้ ข้อมูล สารสนเทศนอกจากนี้แรงกระตุ้นสามารถเกิดขึ้นเองได้

เช่น ความอยากรู้ อยากเห็น และแรงกระตุ้นทางสังคม ซึ่งวิลสัน ได้กล่าวว่าความต้องการพื้นฐานทางกาย สติปัญญา และอารมณ์ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความต้องการสารสนเทศ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาพฤติกรรมแสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศให้เกิดขึ้นกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อไป

1.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของพฤติกรรมการใช้ข้อมูลสารสนเทศ

การใช้สารสนเทศเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากผู้ใช้ได้รับสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ ที่ผู้ใช้พึงพอใจที่สุดเพื่อนำสารสนเทศมาใช้ตอบคำถาม ขจัดความสงสัย สนองความอยากรู้แก้ปัญหา หรือเป็นแนวทางในการตัดสินใจดำเนินงานต่างๆ ดังนั้นผู้ใช้สารสนเทศสามารถใช้สารสนเทศที่ต้องการ ทั้งนี้ เพื่อสนองความต้องการใช้ส่วนบุคคล อาจเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตส่วนตัวหรือการทำงาน เพราะการที่บุคคลมีความรู้ในเรื่องสารสนเทศต่างๆ จะช่วยให้บุคคลนั้นสามารถนำความรู้ที่มีมาวิเคราะห์แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เพื่อแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน เพื่อรู้ข่าวสารปัจจุบัน เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นต่อเนื่องตลอดชีวิต เพราะวิทยาการความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา บุคคลจึงจำเป็นต้องใช้สารสนเทศ เพื่อก้าวให้ทันกับวิทยาการใหม่ๆ นั้น และยังช่วยเพิ่มพูนความรู้แก่บุคคลให้ลึกซึ้งมากขึ้น เพื่อประกอบอาชีพและการปฏิบัติงาน บุคคลไม่ว่าจะอาชีพใด จำเป็นต้องใช้สารสนเทศ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย เพื่อการถ่ายทอดสารสนเทศไปยังบุคคลอื่น เป็นการกระจาย ถ่ายทอดและเผยแพร่สารสนเทศที่เก็บรวบรวมไว้จากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลไม่มีที่สิ้นสุด

การใช้สารสนเทศจึงเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่บุคคล พบว่าตนอยู่ในสถานการณ์ที่ถูกต้องตัดสินใจหาคำตอบ แก้ไขปัญหา หรือแม้แต่จะทำความเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้บุคคลนั้นเกิดความต้องการใช้สารสนเทศ ซึ่งระดับความต้องการใช้สารสนเทศของแต่ละบุคคล เริ่มตั้งแต่ไม่รีบด่วนจนถึงรีบด่วน ระดับความต้องการสารสนเทศจะมีอิทธิพลต่อรูปแบบพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศซึ่งประกอบด้วย การเก็บรวบรวมสารสนเทศหรือการแสวงหาสารสนเทศ หลังจากนั้นบุคคลจะพิจารณาแหล่งสารสนเทศและเลือกแหล่งสารสนเทศที่สามารถให้สารสนเทศที่ต้องการได้ จึงทำให้เกิดการใช้สารสนเทศและการประเมินสารสนเทศที่ได้รับนั้นว่าจะช่วยลดสถานการณ์ความต้องการสารสนเทศของตนได้หรือไม่ ซึ่งการใช้สารสนเทศยังส่งผลต่อความต้องการสารสนเทศในครั้งต่อไป ถ้าหากบุคคลนั้นได้รับประโยชน์จากการใช้สารสนเทศที่ได้รับมาจะยิ่งทำให้บุคคลนั้นตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดความต้องการสารสนเทศมากขึ้น ดังนั้นการใช้สารสนเทศจึงเป็นพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์

ต่อเนื่องจากความต้องการสารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศของบุคคลจึงทำให้เกิดการใช้สารสนเทศที่ได้รับไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของแต่ละบุคคล

การใช้สารสนเทศของผู้ใช้แต่ละคน มักมีความแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สารสนเทศ โดยเฉพาะในวงการศึกษ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารสนเทศ เช่นปัจจัยเกี่ยวกับตัวสารสนเทศ ประเภทของสารสนเทศที่ต่างกัน อาจทำให้เกิดผลต่อการใช้ใน รูปแบบที่ต่างกัน แหล่งสารสนเทศที่แตกต่างกัน อาจทำให้เกิดผลต่อการใช้ใน รูปแบบที่ต่างกัน แหล่งสารสนเทศที่แตกต่างกัน เพราะสารสนเทศอาจมาจากทั้งภายนอกและภายในสถาบัน ซึ่งบางแหล่งเป็นที่ยอมรับและมีความน่าเชื่อถือมากกว่าแหล่งอื่นๆ แรงจูงใจในการใช้สารสนเทศ เช่น การค้นคว้าหาคำตอบของปัญหาที่พบในการทำงาน ซึ่งอาจได้รับสารสนเทศเองโดยบังเอิญหรือ ได้รับสารสนเทศจากผู้บังคับบัญชา เพราะอาจค้นหาสารสนเทศได้ง่ายก็ทำให้เกิดการใช้สารสนเทศได้มาก ปัจจัยเกี่ยวกับองค์กรโดยภาพรวมองค์กรมีอิทธิพลต่อการใช้สารสนเทศของบุคคลได้ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการระหว่างกลุ่มผู้สอนมีบทบาทในการกระจายความคิด ปัจจัยลักษณะเฉพาะบุคคล ได้แก่บุคลิกภาพ ประสบการณ์สอน พื้นฐานการศึกษา วิธีการสอน ตำแหน่งหน้าที่ของครูอาจารย์ ส่งผลกระทบต่อการใช้สารสนเทศ

จิรวรรณ ภักดีบุตร (2536 : 71 - 76) กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สารสนเทศเพิ่มเติมว่า ภารกิจทางด้านอาชีพและหน้าที่การงานของผู้ใช้ ได้แก่ ภาระหน้าที่การงานของแต่ละบุคคลรับผิดชอบสาขาประกอบอาชีพและปฏิบัติงานของผู้ใช้สารสนเทศ ทำให้ผู้ใช้มีความจำเป็นต้องใช้สารสนเทศในสาขาเฉพาะของตน รวมทั้งลักษณะสภาพแวดล้อมของหน่วยงานที่สังกัด ซึ่งอาจมีส่วนกำหนดลักษณะการใช้สารสนเทศของผู้ใช้แต่ละบุคคลได้ คุณสมบัติส่วนตัวของผู้ใช้ ได้แก่ ระดับการศึกษาในสาขาวิชาที่ผู้ใช้มีความสนใจส่วนตัวศึกษา หรือมีพื้นฐานในสาขาวิชานั้น อาจส่งผลให้ผู้ใช้ต้องการใช้สารสนเทศในระดับลึกซึ้ง เจาะลึกเฉพาะสาขาหรืออาจต้องการใช้สารสนเทศภาษาต่างประเทศรวมถึงสภาพแวดล้อมส่วนตัว เช่น สภาพสังคม อายุ ประสบการณ์ทำงาน และความสนใจส่วนตัวซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อการใช้สารสนเทศของผู้ใช้แต่ละบุคคลในการทำงานการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ หมายถึง ความสะดวกในการรับสารสนเทศของผู้ใช้ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ การมีแหล่งสารสนเทศและคู่มือช่วยค้นคว้า รวมทั้งฐานข้อมูลต่างๆ ในหน่วยงานหรือสถาบันที่ใกล้เคียงที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็วการวัดพฤติกรรมการแสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศจากการที่ประมวลเอกสารเกี่ยวกับการวัดพฤติกรรมการแสวงหาและใช้สารสนเทศพบว่างานวิจัยที่ผ่านมาได้มีการสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมการแสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งมีสำคัญต่อไป

ดี สูงสว่าง (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความสามารถและเจตคติในการแสวงหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการใช้กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ ปี 2546 ลักษณะเครื่องมือวัด เป็นแบบวัดความสามารถในการแสวงหาความรู้ การตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน การวิเคราะห์หาค่าระดับความยาก และค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบวัดมีจำนวน 36 ข้อ มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.59 - 0.64 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.26 - 0.36 ค่าสัมประสิทธิ์ ความเชื่อ 0.74 พนิดา สมประจบ (25421) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการแสวงหาและใช้สารสนเทศทางศิลปะของนักศึกษาคณะศิลปะสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปี 2542 ลักษณะของเครื่องมือวัด เป็นแบบสอบถามและแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบ ตอนที่ 2 เป็นการถามการแสวงหาและสารสนเทศทางศิลปะ ตอนที่ 3 การใช้สารสนเทศทางศิลปะ ตอนที่ 4 ถามปัญหาการแสวงหาและใช้สารสนเทศในทางศิลปะ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ศิริสุภา เอมหยวก (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้สารสนเทศในการเรียนของนักเรียนของนักศึกษาภาคปกติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามปี 2549 ลักษณะของเครื่องมือวัดเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาภาคปกติ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามแบบลิเคอร์ท (Likert) จำนวน 40 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ วิไลลักษณ์ สิงห์ไตรภพ (2539) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การแสวงหาสารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร ปี 2539 ลักษณะเครื่องมือวัด เป็นแบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศ รูปแบบสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นแบบสอบถาม 3 แบบ คือ แบบให้เลือกตอบ (ปลายปิด) แบบเติมคำหรือข้อความ (ปลายเปิด) และแบบถามความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

สรุปได้ว่า เครื่องมือวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศทั่วไปส่วนมากจะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามกำหนดหัวข้อให้ตอบ (ปลายปิด) และข้อคำถามให้เติมคำ (ปลายเปิด)

1.6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้ำวงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ดังนี้

ศุรางค์ ศิริโรตม์สกุล และกันยา ตรีสารวัฒน์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการและการใช้สารสนเทศของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2539-2540 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการ และใช้ประเภทวัสดุสารสนเทศที่เป็นตำราทางการ

พยาบาล และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องในระดับมาก รวมทั้งต้องการข้อมูลที่มีรายละเอียดครบถ้วน และเป็นข้อมูลใหม่ล่าสุดไม่เกิน 1 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริญาดา สิทธิปัญ (2541: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการใช้และความต้องการสารสนเทศของครูสังคัมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ครูสังคัมศึกษามีความต้องการใช้วัสดุสารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์โดยรวมในระดับปานกลาง โดยมีการใช้หนังสือตำรา (แบบเรียน) สูงสุดในระดับมาก และใช้ซีดี-รอมต่ำสุดในระดับน้อย

ชญาภา เอี่ยมอุไร (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของผู้ปฏิบัติงานด้านสตรีในประเทศไทย พบว่า ผู้ใช้สารสนเทศประเภทหนังสือภาษาไทยมากที่สุด นอกจากนั้นขวัญชนก ลีนาราช (2539: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความต้องการสารสนเทศของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการสารสนเทศรูปแบบสิ่งตีพิมพ์ ประเภทตำราเรียนมากเป็นลำดับแรก และสิ่งพิมพ์ที่ต้องการน้อยที่สุดคือสิทธิบัตร สำหรับสารสนเทศที่ไม่เป็นวัสดุสิ่งตีพิมพ์ ต้องการวิดิทัศน์มากที่สุด และต้องการน้อยที่สุดคือ ไมโครฟิช

พนิดา พ่อคำเรื่อ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาแพทย์ระดับคลินิกในกรุงเทพมหานคร พบว่า แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน เป็นแหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาแพทย์ระดับคลินิกเห็นว่ามียุทธศาสตร์มากที่สุด และนักศึกษาเลือกใช้แหล่งสารสนเทศที่อยู่ใกล้ไปใช้สะดวก โดยแสวงหาจากห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพร คำพันธ์ พิทยา กาบมาลา และเอก ชิตพันธ์ (2537:บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาแหล่งสารสนเทศเพื่อการศึกษาของนักศึกษา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าแหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ ห้องสมุดคณะ

สุนันทา วงศ์จตุรภัทร (2552:บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬาในมหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่แสวงหาสารนิเทศเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียน แสวงหาสารนิเทศจากห้องสมุด โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกแหล่งสารนิเทศ คือ มีความน่าเชื่อถือ ถูกต้อง ให้สารนิเทศตรงความต้องการ นักศึกษาส่วนใหญ่แสวงหาสารนิเทศจากหนังสือและตำรา แสวงหาสารนิเทศภาษาไทย เนื้อหา สรีรวิทยาการศึกษา วิธีการสืบค้นที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ คือ วิธีการสืบค้นจากรายการออนไลน์ของห้องสมุด (OPAC) และปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศที่ประสบในระดับมากที่สุด คือ ฐานข้อมูลออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬาของห้องสมุดมีจำนวนน้อย

นวพร ไชยทองศรี (2549:บทคัดย่อ) การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ ประเภทต่าง ๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่า นักศึกษา โดยรวมมีการใช้แหล่งสารสนเทศ เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และสารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ในระดับมาก ส่วนวัตถุประสงค์อื่นๆ อีก 3 ข้อ คือ เพื่อการทำรายงาน การทำโครงการวิจัย และการสอบประจำรายวิชานั้น มีการใช้สารสนเทศในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ พบว่า นักศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และสารสนเทศประเภทต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00

จันทร์เพ็ญ สิงหนุต (2544:บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า ในด้านพฤติกรรมการใช้สารสนเทศนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุตั้งแต่ 36 ปี ขึ้นไป คณะศึกษาศาสตร์มีการใช้หนังสือ/ตำราวิชาการมากที่สุด โดยใช้ประกอบการเรียน การทำรายงานและมีอัตราความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุดเฉลี่ย 2-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ในด้านปัญหาและอุปสรรคพบว่า แหล่งภายในมหาวิทยาลัยมีทรัพยากรสารสนเทศ น้อยเกินไป รองลงมาไม่มีสารสนเทศที่ต้องการใช้ ในขณะที่แหล่งสารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัยอยู่ไกล ไม่สะดวก เมื่อเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการมาเรียน และคณะที่ศึกษาโดยรวม ไม่มีผลให้เกิดความแตกต่างกัน ส่วนการใช้เครื่องมือในการค้นหาสารสนเทศ พบว่าแตกต่างกันตามคณะที่เรียนทุกด้านและเกือบทุกรายการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05ในด้านแหล่งสารสนเทศพบว่านักศึกษาต่างคณะมีการใช้แหล่งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน

กิ่งทอง สิริมงคล (2531: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา พฤติกรรมการค้นหาและการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการเขียนวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการค้นหาและการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการเขียนวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย ในด้านต่างๆ คือ แหล่งข้อมูล ประเภท ลักษณะของข้อมูล วิธีการค้นหาข้อมูล การนำข้อมูลไปใช้ในการเขียนวิทยานิพนธ์ ตลอดจนปัญหาในการค้นหาของนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัยจำแนกตามคณะ ขั้นตอนในการทำวิทยานิพนธ์และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดโดยการใช้แบบสอบถามแก่นักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย

คณะศึกษาศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 140 ชุด ผลการวิจัย พบว่า แหล่งข้อสนเทศที่นักศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยใช้ในระดับมากที่สุดสามขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์ คือ ห้องสมุดคณะที่สังกัด ประเภทข้อสนเทศที่นักศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยใช้ระดับมากในทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์ เป็นข้อสนเทศที่เข้าใจง่าย ถูกต้อง ครอบคลุมเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและทันเหตุการณ์ ส่วนปัญหาในการค้นหาและการใช้ข้อสนเทศที่นักศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยประสบอยู่ในระดับปานกลาง และน้อย นอกจากนั้นผลการเปรียบเทียบพบว่า พฤติกรรมการค้นหาและการใช้ข้อสนเทศของนักศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยไม่แตกต่างกันตามคณะ ขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด

เสาวภา จารุสกุล (2534: บทคัดย่อ) ศึกษาแรงจูงใจทางจิตวิทยาที่มีผลต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศของนิสิตปริญญาตรีสาขาเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อศึกษาแรงจูงใจทางจิตวิทยาที่กระตุ้นให้นิสิตปริญญาตรีสาขาเกษตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีพฤติกรรมแสวงหาสารนิเทศเพื่อประกอบการเรียน ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจทางจิตวิทยาที่กระตุ้นนิสิตปริญญาตรีสาขาเกษตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เกิดพฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศเพื่อประกอบการเรียน ได้แก่ ความต้องการความสำเร็จในวิชาชีพ ความต้องการผลการเรียนดี ความต้องการให้ตนเป็นที่ยอมรับของตนเอง ความต้องการให้ตนมีความรู้กว้างขวาง ความต้องการให้ตนเป็นคนเฉลียวฉลาด และความต้องการให้ผู้อื่นยอมรับ จุดประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศเพื่อประกอบการเรียน คือ ใช้เพื่อทำรายงานในระดับปานกลางเป็นอันดับแรก และแหล่งสารนิเทศทางการที่ใช้ คือ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ในระดับปานกลางเป็นอันดับแรกและแหล่งสารนิเทศทางการที่ใช้ประจำได้แก่สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน และห้องสมุดคณะที่สังกัด สำหรับแหล่งสารนิเทศไม่เป็นทางการที่นิยมใช้ คือ อาจารย์ เพื่อน และวัสดุสิ่งพิมพ์ที่อาจารย์เก็บรวบรวมไว้ จากการเปรียบเทียบระหว่างแหล่งสารนิเทศทั้ง 2 ประเภท พบว่า นิสิตนิยมใช้สารนิเทศไม่เป็นทางการมากกว่าทางการลักษณะของแหล่งสารนิเทศที่นิสิตคำนึงถึงระดับมากที่สุด คือ เป็นแหล่งใกล้ตัว ใช้สะดวก และเข้าถึงสารนิเทศได้ง่าย

ขวัญชนก ถิ่นราช (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการสารสนเทศของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ต้องการสารสนเทศในเนื้อหาที่ตรงกับวิชาที่ตนเรียน

ศุภชัย อนวัชพงศ์ และ วรณชนก จันทขุม (2541: 25) ที่ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ แสวงหาสารสนเทศเพื่อการเขียนรายงานและเพื่อการวิจัยมากที่สุด

รองลงมาคือเพื่อแก้ปัญหาในการขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วย ส่วนวัตถุประสงค์การแสวงหาสารสนเทศที่พบน้อยที่สุดคือ เพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้และถกเถียงปัญหาในกลุ่ม

สิริธิดา สิทธิปุ่น (2541: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการใช้และความต้องการสารสนเทศของครูสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ครูสังคมศึกษามีความต้องการใช้วัสดุสารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์โดยรวมในระดับปานกลาง โดยมีการใช้หนังสือตำรา (แบบเรียน) สูงสุดในระดับมาก และใช้ซีดี-รอมต่ำสุดในระดับน้อย

2. เอกสารและแนวคิงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว

2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว

วัชรีย์ ทรัพย์มี (2531: 3) กล่าวว่า การแนะแนว(Guidance) หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม สร้างเสริมให้เขามีคุณภาพเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรม จริยธรรม รู้จักการเรียนรู้ในเชิงพหุปัญหา รู้จักคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาในช่วงวิกฤติ วางแผนการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุขในชีวิตได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุด ในทุกด้าน

ช่อลัดดา ขวัญเมือง (2541: 9) กิจกรรมแนะแนว (guidance activities) มีชื่อเรียกได้หลายชื่อ เช่น กิจกรรมสำรวจ (guidance class) การจัดกิจกรรมแนะแนว (guidance activities) หรือการจัดกิจกรรมแนะแนวในคาบเรียน (guidance activities in the classroom) ซึ่งต่างก็มีความหมายเดียวกัน มีผู้ให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนวไว้หลายท่าน เช่น

สมเดช มุงเมือง(2531: 6-7) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือให้คนรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักคิดและแก้ปัญหาต่างๆของตนได้ รู้จักเลือกและตัดสินใจอย่างชาญฉลาด รู้จักโลกและสิ่งแวดล้อม รู้จักนำความสามารถในตนเองมาใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

ประหยัด ทองมาก (2533: 353) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง การดำเนินงานหรือการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการแนะแนวให้แก่นักเรียนในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สภาพแวดล้อม สามารถพัฒนาตนเองและปรับตัวเข้ากับสังคมและสถานการณ์ได้

มาลินี จุ โทปะมา (2536: 2) กล่าวว่า การแนะแนวคือ ระบบการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นที่มีแบบแผนอย่างหนึ่ง นอกเหนือจากการสอนปกติ แก่ นักเรียน นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลอื่น

เพื่อช่วยให้บุคคลนั้นๆ ได้รู้จักความสามารถของตัวเอง รู้จักแสวงหาความรู้อันเป็นการนำทางให้เขารู้จักการนำตนเอง

สุภัทรา จิตรพงษ์ (2549: 36) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนทุกคนรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักโลกและสิ่งแวดล้อม สามารถช่วยตนเองได้ทั้งด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ สังคมและการปรับตัว รู้จักที่จะวางแผนในการดำเนินชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนวหมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นตามหลักสูตร

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า6) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวคือ กิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

ศิริลักษณ์ วัฒนศิริ (2545: 14) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นการช่วยเหลือนักเรียนทั้งในลักษณะการให้บริการและกระบวนการช่วยเหลือ เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตนให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ สามารถเลือกและตัดสินใจได้อย่างฉลาด และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ของตนได้อย่างเหมาะสม

สราญทิพย์ อนุมัติ (2545, หน้า 6) สรุปไว้ว่า กิจกรรมแนะแนว คือการจัดกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกระบวนการมีลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว สามารถพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองได้อย่างเต็มที่

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 24) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวคือ กิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พึ่งตนเอง มีทักษะในการเลือกแนวทางการศึกษา การงานและอาชีพชีวิตสังคม มีสุขภาพจิตที่ดี มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม ประเทศชาติ

สุโท เจริญสุข (2544: 9) หมายถึง กรรมวิธีอย่างหนึ่งที่บุคคลหนึ่งให้ความช่วยเหลือแก่อีกบุคคลหนึ่งให้รู้จักใช้ความคิดอย่างถ่องแท้ และรู้จักตัดสินใจว่าจะทำประการใดกับปัญหาของตนการให้ความช่วยเหลือนี้อาจขยายกว้างออกไปถึงบุคคลต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงวัยและฐานะทางสังคม

ผ่องพันธ์ เกิดพิทักษ์ (2545 :81; อ้างถึงในพิทยาภรณ์ พิทยาชรรกุล.2546 :35)

กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ผู้ให้บริการแนะแนวจัดให้แก่ผู้รับบริการในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับงานบริการแนะแนวด้านต่างๆ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กรู้รุ่น หรือผู้ใหญ่รู้จักและเข้าใจตนเองและ สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ได้ค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตนเอง มี เจตคติที่ดีต่อการเรียน ได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การปรับตัวทั้งด้านการ เรียน ส่วนตัว และสังคม ตลอดทั้งการวางแผนอนาคตด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

สุภัทรา จิตรพงษ์ (2549: 36) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนทุกคนรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักโลกและสิ่งแวดล้อม สามารถช่วยตนเองได้ทั้งด้าน การศึกษา การประกอบอาชีพ สังคมและการปรับตัว รู้จักที่จะวางแผนในการดำเนินชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึงกระบวนการช่วยเหลือบุคคล โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้เข้าใจตนเองเข้าใจโลกและสิ่งแวดล้อม รู้จักคิดและแก้ปัญหาต่างๆ ได้ มีทักษะในการเลือกและแสวงหาความรู้ กล้าตัดสินใจอย่างชาญฉลาด ทั้ง การศึกษา การงานและอาชีพชีวิตและสังคมและนำความรู้ความสามารถในตนเองมาใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พึ่งตนเองได้ มีสุขภาพจิตที่ดี มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม ประเทศชาติ

2.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว

จากแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า24-31) ได้บอกวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดกิจกรรมแนะแนวดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้จากข้อมูล ข่าวสาร แหล่งเรียนรู้ ทั้งด้าน การศึกษาอาชีพ ส่วนตัว สังคม เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนเลือกแนวทางการศึกษา อาชีพได้เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวอยู่ได้อย่างมีความสุข
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ในงานอาชีพและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
5. เพื่อให้ผู้เรียนมีค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างวินัย คุณธรรมและจริยธรรมแก่ผู้เรียน

6. เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546:25) ในการจัดกิจกรรมแนะแนวให้
เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้างต้น จึงควรจัดให้ครอบคลุมขอบข่ายดังนี้

1. การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนการศึกษาต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเทคนิค วิธีการและทักษะการเรียนรู้ มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและสามารถวางแผนการเรียน การศึกษาต่อไปได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

2. การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการทำงานและอาชีพ มุ่งให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้จักโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีและทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในอาชีพ มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ ตลอดจนมีการพัฒนางานอาชีพตามที่ตนเองถนัดและสนใจ

3. การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านชีวิตและสังคม มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดี มีคุณภาพ มีทักษะในการดำเนินชีวิตและสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญของการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านชีวิตและสังคมซึ่งมีกระบวนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับกระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพ กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก 751/2545

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ(2546:378) ได้ระบุไว้สรุปได้ดังนี้ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการแนะแนวชีวิตและสังคม ได้มีการดำเนินการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนและจัดทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการความสนใจของผู้เรียน เช่น ชุคกิจกรรมการยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเอง ชุคกิจกรรมพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิต นอกจากนั้นในกระบวนการจัดกิจกรรมยังให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน ในการมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสนุกสนานแปลกใหม่และน่าสนใจ อันจะนำไปสู่พัฒนาการด้านต่าง ๆ และสามารถแก้ไขปัญหาผู้เรียนได้ กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ค้นพบความถนัด ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน

2. สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและสังคม เพื่อใช้ในการวางแผนการเรียนการศึกษาต่อ อาชีพ ที่เหมาะสมกับตนเอง

3. เสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ให้ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

4. เสริมสร้างค่านิยมที่ดี มีวินัย คุณธรรมและจริยธรรม

5. เพิ่มพูนประสบการณ์เพื่อเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะในวิชาการต่าง ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีนิสัยรักการทำงานและสามารถเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง

6. จัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมหรือครูเป็นผู้ริเริ่ม เป็นที่ปรึกษา โดยอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียน เพื่อทำกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ และแก้ปัญหาผู้เรียนได้

7. จัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา ส่งเสริม พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

8. เป็นกิจกรรมที่ไม่เน้นเนื้อหาวิชาการแต่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์และบูรณาการให้สอดคล้องกับชีวิตจริง

9. วัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรม โดยมีการประเมินผลจากเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมการผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมที่แสดงถึงการพัฒนาของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการผ่านช่วงชั้น

10. สรุปการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดและนำเสนอผู้เกี่ยวข้อง

สรุปวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักเข้าใจรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียนอาชีพรวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.2.1 หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 21 -22) ได้ให้แนวการจัดระดับการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) การศึกษาระดับนี้เป็นการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐาน ด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษา 1-3) เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับมุ่งเน้นให้นักเรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเองส่งเสริม

การพัฒนาบุคลิกภาพส่วนบุคคล มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษา 4-6) เป็นช่วงการศึกษาระดับนี้เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้านสนองตอบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2553: 21) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมแนะแนวว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถ คิดตัดสินใจคิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมายวางแผนชีวิตทั้งในด้านการเรียนและอาชีพสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมนอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียนทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2.3 ขอบข่ายการจัดกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวมีองค์ประกอบ 3 ด้านดังนี้

1. ด้านการศึกษาให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียนมีวิธีการเรียนรู้ และสามารถวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสม

2. ด้านอาชีพให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้านรู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลายมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตมีการเตรียมตัวสู่อาชีพ สามารถวางแผนเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนเองมีความถนัดและสนใจ

3. ด้านส่วนตัวและสังคมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเองรักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นรักสิ่งแวดลอมมีสุขภาพทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพมีทักษะชีวิตและสามารถปรับตัวดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.3.1 แนวการจัดกิจกรรมแนะแนว

- 1) ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการความสนใจ ธรรมชาติ
ของผู้เรียน
- 2) วิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนคุณลักษณะที่พึงประสงค์วิสัยทัศน์
ของสถานศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 3) กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมด้านการศึกษาด้าน
อาชีพด้านส่วนตัวและสังคมโดยยึดสภาพปัญหาความต้องการความสนใจตลอดจนธรรมชาติของ
ผู้เรียนและเป้าหมายของสถานศึกษาโดยครู ผู้ปกครองและผู้เรียนมีส่วนร่วม
- 4) กำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษาเป็นระดับ
การศึกษาและชั้นปี
- 5) ออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วยวัตถุประสงค์การจัด
กิจกรรมเวลาจัดกิจกรรมหลากฐานการทำกิจกรรมและการประเมินผล
- 6) จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวรายชั่วโมงประกอบด้วยชื่อกิจกรรม
จุดประสงค์เวลาเนื้อหา/สาระวิธีดำเนินกิจกรรมสื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผล
- 7) จัดกิจกรรมแนะแนวตามแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและประเมินผล
การจัดกิจกรรม
- 8) ประเมินเพื่อตัดสินผลและสรุปรายงาน

2.3.2 การประเมินกิจกรรมแนะแนว

การประเมินกิจกรรมแนะแนวครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนวผู้เรียนและผู้ปกครอง
มีภารกิจที่รับผิดชอบดังนี้

- 1) ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนวผู้เรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมใน
การประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยครูผู้จัดกิจกรรมมีภารกิจในการวางแผนการประเมินดำเนินการ
ประเมิน นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและรายงานผลการดำเนินงานให้
ผู้เกี่ยวข้องทราบ
- 2) ผู้เรียนอาจมีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมิน ประเมินตนเองและ
เพื่อนผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประเมิน ประเมินผลการพัฒนาผู้เรียน
โดยประสานร่วมมือกับครูผู้จัดกิจกรรมประเมิน บันทึกสรุปผลการพัฒนาและการปฏิบัติกิจกรรม
ของผู้เรียน

3) การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนครูผู้จัดกิจกรรมตรวจสอบเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมและประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลายตัดสินผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” ดังนี้

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมหรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2.4 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว

ชุดกิจกรรมแนะแนว ยังไม่มีคำนิยามหรือความหมายโดยตรง แต่มีผู้ให้ความหมายของชุดการสอนและกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้

ฮุสตัน และคนอื่น ๆ (Houston and Other, 1972: 10-12) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวว่า หมายถึง ชุดของประสบการณ์ที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน

โฮเวล (Howell, 1973: 127) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมจะต้องประกอบด้วย จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรมที่จะส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุพฤติกรรมขั้นสุดท้าย

อัมพร แสงวิเชียร (2546: 35) ได้ให้ความหมายชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า เป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมหลายกิจกรรมมารวมกันอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายของการแนะแนว

ศิริรัตน์ แสนยากุล (2546: 10) ชุดกิจกรรมแนะแนวคือ เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายกิจกรรมที่นำมารวมกันอย่างมีระบบตามเป้าหมาย และขอบข่ายของการแนะแนว เพื่อพัฒนาผู้รับบริการในด้านต่าง โดยชุดแนะแนวประกอบด้วย คู่มือผู้สอน คู่มือผู้เรียน และสื่อการจัดกิจกรรม

ช่อลัดดา ขวัญเมือง (2541: 223) ชุดกิจกรรมแนะแนวคือ โปรแกรมการจัดกิจกรรมแนะแนวที่จัดไว้โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะเรื่อง มีอุปกรณ์ในรูปสื่อประสมที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อ เนื้อหา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วย

ภัทรพร ชมพูนุช (2550: 20) กล่าวถึง กรอบแนวคิดชุดการสอนและกิจกรรมแนะแนวดังกล่าว คณาจารย์และนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช แขนงการแนะแนว ปีการศึกษา 2545 จึงได้กำหนดให้ชุดกิจกรรมแนะแนวมี ความหมายว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว (Guidance Activities Package) คือ เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย

1. คู่มือผู้ให้บริการ ซึ่งมีคำชี้แจงการเตรียมการของผู้ให้บริการ และแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ
2. คู่มือผู้รับบริการ ซึ่งมีใบงาน ใบความรู้ และแบบทดสอบก่อนและหลัง
3. สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม

จากความหมายของชุดกิจกรรม สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นใช้ในการสอนประกอบด้วยคู่มือครูและ โปรแกรมกิจกรรมโดยใช้วิธีการเพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง

2.5 ทฤษฎีจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

ชุดการสอนเป็นนวัตกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอนให้มีบทบาทในการเรียนการสอน ดังนั้นในการผลิตชุดการสอนจึงต้องอาศัยหลักการและทฤษฎีที่สำคัญๆ ดังที่ เคมป์ (Kemp, 1985 : 13 - 15 อ้างถึงใน ภัทรมน ชันชาฤทธิ 2551 : 42-44) มีแนวความคิดทางทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นแนวทางในการสร้างชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) เป็นกลุ่มที่ตีความพฤติกรรมมนุษย์ว่าเป็นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) และการตอบสนอง (Responses) สิ่งเร้าก็คือ ข่าวสารหรือหลักการทฤษฎีนี้มาก โดยจะแตกลำดับขั้นของการเรียนรู้ออกเป็นขั้นตอนย่อยๆ และเมื่อผู้เรียนเกิดการตอบสนองก็จะสามารถทราบผลได้ทันทีว่าเกิดการเรียนรู้หรือไม่ถ้าตอบถูกต้องก็จะมี การเสริมแรง โปรแกรมการเรียนการสอนเป็นรายบุคคลอิงทฤษฎีนี้มาก

2. กลุ่มเกสตัลท์ หรือ กลุ่มทฤษฎีสนาม หรือกลุ่มความรู้ความเข้าใจ เป็นกลุ่มที่เน้นกระบวนการความรู้ ความเข้าใจหรือการรู้คิด อันได้แก่การรับรู้อย่างมีความหมายความเข้าใจและความสามารถในการจัดกระทำอันเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของพฤติกรรมมนุษย์ทฤษฎีนี้ถือว่าการเรียนรู้ของมนุษย์นั้นขึ้นกับคุณภาพของสติปัญญาและความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์

3. กลุ่มจิตวิทยาทางสังคมหรือการเรียนรู้ทางสังคม เป็นกลุ่มที่เริ่มได้รับความสนใจมากขึ้น ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นปัจจัยทางบุคลิกภาพและปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ จากการเรียนรู้ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการกระทำทางสังคม โดยเรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรงหรือผ่านสื่อการเรียนการสอน

2.6 องค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนว อัมพร แสงวิเชียร (2546: 35) กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย

1. คู่มือผู้ให้บริการซึ่งมีคำชี้แจงการเตรียมการ
2. ใบงาน ใบความรู้ และแบบทดสอบก่อนและหลัง
3. สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรมแนะแนว

รายงานการประชุมเค้าโครงวิทยานิพนธ์ 2531:2 อ้างถึงใน คาระณี พัฒนศักดิ์-
ภิญโญ 2533: 9) กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญของชุดการแนะแนว ประกอบด้วย

1. คู่มือครู ประกอบด้วย คำชี้แจง วัตถุประสงค์ วิธีการใช้ และเครื่องมือวัด
2. โปรแกรมกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผลชุดกิจกรรม

2.7 ประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนว

ช่อลัดดา ขวัญเมือง (2541: 223) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้

1. ส่งผลให้เกิดประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูแนะแนว
2. ช่วยแบ่งเบาภาระครูแนะแนว
3. ช่วยให้ครูแนะแนวมีความสะดวกสามารถจัดกิจกรรมได้ครบตามหลักสูตรक्रमมองเห็นพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน ช่วยให้กระบวนการจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
4. นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความกระตือรือร้น กล้าแสดงความคิดเห็น มีความรับผิดชอบ รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2545: 10) กล่าวถึง ประโยชน์ดังนี้ ช่วยให้ฝ่ายแนะแนวได้ข้อมูลด้านต่าง ๆ ของนักเรียนในปริมาณที่มากพอที่จะนำมาช่วยและพัฒนาความสามารถของนักเรียนได้ถึงขีดสูงสุดและสามารถป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นพร้อมทั้งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว

วารี คชศิลา (2546: 41) กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถใช้ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ใช้ในการสอนกิจกรรมแนะแนว มีอุปกรณ์ในรูปสื่อประสมชุดการแนะแนวประกอบด้วย ชุดกิจกรรมแนะแนว การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนและผู้สอนให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

2.8 ทฤษฎีจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศ ทฤษฎีจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ - ซิกมันด์ ฟรอยด์

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์คิดค้นโดย Sigmund Freud (1856-1939) ซึ่งเป็นจิตแพทย์ชาวเวียนิส ทฤษฎีของเขาได้รับการยอมรับเป็นอย่างมากในยุคนั้น มีแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาด้านจิตใจที่พัฒนามาอีกมากมาย แม้ในปัจจุบันความสำคัญของทฤษฎีจิตวิเคราะห์จะมีบทบาท

ลดลง ทฤษฎีด้านชีวภาพและการรักษาด้วยยา มีบทบาทมากขึ้น แต่ก็ยังเป็นที่ยอมรับกันว่า ทฤษฎีจิตวิเคราะห์เป็นส่วนที่ช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของจิตใจได้เป็นอย่างดี ทฤษฎีพื้นฐานจิตใจของคนเราสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับตามการรับรู้ ได้แก่

- (1) จิตสำนึก (The conscious) เป็นส่วนของจิตใจที่คนเรารู้สึกนึกคิดอยู่ในแต่ละขณะ
- (2) จิตก่อนสำนึก (The preconscious) เป็นส่วนของจิตใจที่ตามปกติแล้วเราไม่ได้ตระหนักถึง แต่หากใช้ความตั้งใจก็จะขึ้นมาสู่จิตสำนึกได้ เช่น การพยายามนึกถึงเหตุการณ์บางอย่างในอดีต
- (3) จิตไร้สำนึก (The unconscious) เป็นความรู้สึคนึกคิด หรือความต้องการที่อยู่ในส่วนลึกของจิตใจ ตามปกติไม่อาจขึ้นมาในระดับจิตสำนึกได้ อาจแสดงออกมาในความฝันหรือแสดงเป็นอาการต่าง ๆ ของผู้ป่วย ซึ่งจะเบี่ยงเบนไปจากความคิดหรือความต้องการดั้งเดิม

فروยด์ยังแบ่งกระบวนการคิดออกเป็น 2 ลักษณะ

(1) Secondary Process เป็นกระบวนการคิดที่เราคุ้นเคยและใช้กันอยู่ในระดับจิตสำนึกและจิตก่อนสำนึกมีกระบวนการคิดเช่นนี้เป็นการคิดที่ยึดเหตุผลมองสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง (reality principle) เช่น คนเราบางครั้งผิดหวังและบางครั้งก็มีสมหวังหรือสิ่งที่ต้องการบางอย่างอาจต้องรอคอยบ้าง

(2) Primary Process เป็นกระบวนการคิดในระดับจิตไร้สำนึก วิธีคิดเป็นแบบเด็ก ไม่เป็นเหตุเป็นผล ไม่สนใจเรื่องเวลาหรือสถานที่ สิ่งที่ต้องการคือความสุข ความสมหวัง ซึ่งหากต้องการก็จะต้องได้รับการตอบสนองทันทีจึงจะพอใจ โดยไม่คำนึงว่าผลตามมาจะเป็นอย่างไร (pleasure principle) ตัวอย่างที่เห็นชัดได้แก่การฝัน ซึ่งเหตุการณ์ทุกอย่างสามารถเกิดขึ้นได้ สิ่งที่อยู่คนละมิติ คนละเวลากัน สามารถมาอยู่ด้วยกันได้ หากนึกถึงอะไรก็จะได้สิ่งนั้น

فروยด์ยังแบ่งโครงสร้างของจิตใจออกตามหน้าที่ออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน ได้แก่

(1) Id เป็นส่วนที่อยู่ในจิตไร้สำนึกเท่านั้น เป็นแรงผลักดันดั้งเดิมของคนเรา แบ่งออกเป็นแรงผลักดันทางเพศ (libidinal drive) และแรงผลักดันทางความก้าวร้าว (aggressive drive) การแสดงออกของ id เป็นไปตาม primary process และ pleasure principle

(2) Ego เป็นส่วนที่ทำหน้าที่อยู่ที่ทั้ง 3 ระดับของจิตใจ โดยจะควบคุม บริหารจัดการต่อแรงผลักดันต่าง ๆ ที่มามีปฏิสัมพันธ์กัน ทำหน้าที่ประนีประนอมระหว่างแรงผลักดันจาก id กับระเบียบหรือข้อจำกัดจากสภาพเป็นจริงภายนอก และแรงต่อต้านจาก superego โดยการทำหน้าที่เป็นไปตาม secondary process และ reality principle

(3) Superego เป็นส่วนของจิตใจที่พัฒนาขึ้นมาในระยะ edipal แบ่งออกเป็น conscience หรือมโนธรรมซึ่งมีหน้าที่คอยตัดสินความคิด การกระทำว่าถูกหรือผิด และ ego ideal ซึ่งเป็นส่วนของบุคคลในอุดมคติที่เราอยากเป็นหรืออยากเอาแบบอย่างกลไกการเกิดอาการ (Symptom Formation) ปกติแรงผลักดันต่าง ๆ ภายในจิตใจ และจากสิ่งแวดล้อมจะมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยตลอดไม่หยุดนิ่ง (dynamic) แรงผลักดันจาก id จะถูกต่อต้านโดย ego เนื่องจากหากความต้องการจาก id ได้ขึ้นสู่จิตสำนึก หรือแสดงออกโดยตรงอาจก่อให้เกิดผลเสียแก่บุคคลนั้นได้ ในบางขณะ superego จะเข้ามาบีบบทบาทพร้อมด้วย แรงผลักดันที่มีลักษณะตรงข้ามกันเหล่านี้จะก่อให้เกิดความขัดแย้ง (conflict) ขึ้น ซึ่งอาจเป็นความขัดแย้งของโครงสร้างต่าง ๆ ภายในจิตใจ หรืออาจเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม แต่เมื่อพิจารณาถึงต้นตอของความขัดแย้งต่าง ๆ เหล่านี้จะพบว่ามิจุดเริ่มต้นมาจากความขัดแย้งระหว่าง id กับ ego ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นจุดสำคัญในทฤษฎีจิตวิเคราะห์ เราเรียกความขัดแย้งระหว่าง id กับ ego นี้ว่า neurotic conflict เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นจิตใจจะอยู่ในสภาพเสียสมดุล (disequilibrium) แรงผลักดันจาก id มีแนวโน้มจะพุ่งขึ้นสู่จิตสำนึก ภายใต้สถานการณ์นี้จะเกิดมีสัญญาณเตือนต่อ ego ในลักษณะของความรู้สึกวิตกกังวล (signal anxiety) ทำให้ ego ต้องแก้ไขสถานการณ์โดยใช้กลไกทางจิต (defense mechanism) เข้าช่วย กลไกทางจิตที่ใช้เป็นลำดับแรกได้แก่ การเก็บกด (repression) ถ้าสำเร็จแรงผลักดันจาก id รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดที่เกี่ยวข้องกับแรงผลักดันนี้จะถูกผลักกลับไปอยู่จิตไร้สำนึกตามเดิม เกิดความสมดุลของจิตใจขึ้นมาใหม่ ในกรณีที่กลไกทางจิตแบบเก็บกดไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากแรงผลักดันจาก id รุนแรงมาก ego อ่อนแอลงในช่วงนั้น หรือมีปัจจัยภายนอกมาเสริมแรงผลักดันจาก id ego จะใช้กลไกทางจิตรูปแบบอื่น ๆ เข้าช่วย (auxiliary defense) เช่น reaction formation หรือ projection ลักษณะการแสดงออกจะเป็นในรูปแบบของการประนีประนอม (compromise formation) กล่าวคือ ให้แรงผลักดันจาก id ได้ขึ้นมาสู่จิตสำนึกบางส่วนในรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทำให้ความต้องการจากแรงผลักดันดั้งเดิมได้รับการตอบสนองบ้าง ในขณะที่เดียวกันก็ยังแสดงถึงแรงต่อต้านจาก ego ในรูปแบบของกลไกทางจิตที่ใช้เข้าช่วย อาการต่าง ๆ ของผู้ป่วยที่แสดงออกมานั้นเป็นผลรวมของแรงผลักดันจาก id ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กลไกทางจิตที่ ego ใช้เข้าช่วยเสริม repression และ signal anxiety ที่ยังอาจมีอยู่บ้าง กลไกทางจิต (Defense Mechanism) กลไกทางจิตส่วนใหญ่จะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในระดับจิตไร้สำนึก ซึ่งผู้ป่วยจะไม่ตระหนักถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ดังเช่นใน displacement ผู้ป่วยแสดงความผูกพันกับคนใช้ที่บ้าน เนื่องจากรู้สึกว่าคุณใช้ชักช้า รุ่มร่าม ไม่เคยได้ตั้งใจ โดยที่ไม่ทราบว่าเป็นความจริงแล้วเป็นจากการที่ตนโกรธหัวหน้างาน แต่แสดงออกไม่ได้จึงมาระบายกับคนใช้ โดยล้าพังในตัวของคุณใช้เองไม่ถือว่าเป็นสิ่งผิดปกติ เนื่องจากเป็นการปรับตัวของ ego เพื่อให้จิตใจกลับสู่สมดุล แต่หากบุคคลนั้น ๆ มีการใช้

กลไกทางจิตแบบเดิม ๆ อยู่เสมอ ใช้กลไกทางจิตจำกัดอยู่เพียงไม่กี่ชนิด ไม่ยืดหยุ่นปรับตามสถานการณ์ หรือมีการใช้กลไกทางจิตที่ไม่เหมาะสมกับวัยหรือสถานการณ์อยู่บ่อย ๆ ก็มักจะก่อให้เกิดปัญหาหรือจิตพยาธิสภาพในบุคคลนั้นตามมา แต่บุคลิกภาพที่พึงประสงค์ คือ การที่บุคคลสามารถใช้พลังอีโก้เป็นตัวควบคุมพลังอิด และซูเปอร์อีโก้ให้อยู่ในภาวะที่สมดุลได้กลไกในการป้องกันตัว (Defense Mechanism) ฟรอยด์และบุตรีแอนนา ฟรอยด์ ได้แบ่งประเภทกลไกในการป้องกันตัวดังต่อไปนี้

1. การเก็บกด (Repression) หมายถึง การเก็บกดความรู้สึกไม่สบายใจ หรือความรู้สึกผิดหวัง ความคับข้องใจไว้ในจิตใต้สำนึก จนกระทั่ง ลืมกลไกป้องกันตัวประเภทนี้มีอันตราย เพราะถ้าเก็บกดความรู้สึกไว้มากจะมีความวิตกกังวลใจมาก และอาจทำให้เป็นโรคประสาทได้

2. การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) หมายถึง การปรับตัว โดยการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง โดยให้คำอธิบายที่เป็นที่ยอมรับสำหรับคนอื่น ตัวอย่างเช่น พ่อแม่ที่ตีลูก มักจะบอกว่า การตีทำเพื่อเด็ก เพราะเด็กต้องได้รับการทำโทษเป็นบางครั้งจะได้เป็นคนดี พ่อแม่จะไม่ยอมรับว่าตี เพราะโกรธลูก

3. การถดถอย (Regression) หมายถึง การหนีกลับไปอยู่ในสภาพอดีตที่เคยทำให้ตนมีความสุข ตัวอย่างเช่น เด็ก 2-3 ขวบ ที่ช่วยตนเองได้ มีน้องใหม่ เห็นแม่ให้ความเอาใจใส่กับน้อง มีความรู้สึกที่แม่ไม่รัก และไม่สนใจตนเท่าที่เคยได้รับ จะมีพฤติกรรมถดถอยไปอยู่ในวัยทารกที่ช่วยตนเองไม่ได้ ต้องให้แม่ทำทุกอย่าง

4. การแสดงปฏิกิริยาตรงข้ามกับความปรารถนาที่แท้จริง (Reaction Formation) หมายถึง กลไกป้องกันตน โดยการทุ่มเทในการแสดงพฤติกรรมตรงข้ามกับความรู้สึกของตนเอง ที่ตนเองคิดว่าเป็นสิ่งที่สังคม อาจจะไม่ยอมรับ ตัวอย่างแม่ที่ไม่รักลูกคนใดคนหนึ่ง อาจจะมีพฤติกรรมตรงข้าม โดยการแสดงความรักมากอย่างผิดปกติ

5. การสร้างวิมานในอากาศ หรือการฝันกลางวัน (Fantasy หรือ Day dreaming) เป็นการสร้างจินตนาการ หรือมโนภาพ เกี่ยวกับสิ่งที่ตนมีความต้องการ แต่เป็นไปไม่ได้

6. การแยกตัว (Isolation) หมายถึง การแยกตนให้พ้นจากสถานการณ์ที่นำความคับข้องใจมาให้ โดยการแยกตนออกไปอยู่ตามลำพัง ตัวอย่างเช่น เด็กที่คิดว่าพ่อแม่ไม่รัก อาจแยกตนปิดประตูอยู่คนเดียว

7. การหาสิ่งมาแทนที่ (Displacement) เป็นการระบายอารมณ์โกรธ หรือคับข้องใจต่อคน หรือสิ่งของ ที่ไม่ได้เป็นต้นเหตุของความคับข้องใจ เป็นต้นว่า บุคคลที่ถูกนายข่มขู่ หรือทำให้คับข้องใจ เมื่อกลับมาบ้านอาจจะใช้กรรยา หรือลูกๆ เป็นแพะรับบาป เช่น อาจจะมี

พฤติกรรมก้าวร้าวต่อภรรยา และลูก ๆ นักเรียนที่โกรธครู แต่ทำอะไรครูไม่ได้ ก็อาจจะเลือกสิ่งของ เช่น โต้ะเก้าอี้เป็นสิ่งแทนที่ เช่น ตะโต้ะเก้าอี้

8. การเลียนแบบ (Identification) หมายถึง การปรับตัวโดยการเลียนแบบบุคคลที่ตนนิยมยกย่อง ตัวอย่างเช่น เด็กชายจะพยายามทำตัวให้เหมือนพ่อ เด็กหญิงจะทำตัวให้เหมือนแม่ กลไกในการป้องกันตัว เป็นวิธีการที่บุคคลใช้ในการปรับตัว เมื่อประสบปัญหาความคับข้องใจ การใช้กลไกป้องกันจะช่วยยืดเวลาในการแก้ปัญหา เพราะจะช่วยให้ผ่อนคลายความเครียด ความไม่สบายใจ ทำให้คิดหาเหตุผล หรือแก้ไขปัญหาก็ได้

ที่มา : http://rasidah6381.blogspot.com/2012/07/1_9282.html

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ของพาฟลอฟ

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ (Classical Conditioning Theory) การทดลองโดยสังกะดังก่อนที่จะเอาอาหาร (ผงเนื้อ) ให้แก่สุนัข เวลาระหว่างการสังกะดังและการให้ผงเนื้อแก่สุนัขต้องเป็นเวลาที่กระชั้นชิดมากประมาณ .25 ถึง .50 วินาทีทำซ้ำควบคู่กันหลายครั้ง และในที่สุดหยุดให้อาหารเพียงแต่สังกะดังก็ปรากฏว่าสุนัขก็ยังคงมีน้ำลายไหลได้ โดยที่ข้างแก้มของสุนัขติดเครื่องมือวัดระดับการไหลของน้ำลายไว้ ปรากฏการณ์นี้เรียกว่า พฤติกรรมของสุนัขถูกวางเงื่อนไข หรือที่เรียกว่าสุนัขเกิดการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก การเรียนรู้ที่เรียกว่า classical conditioning นั้นหมายถึงการเรียนรู้ใด ๆ ก็ตามซึ่งมีลักษณะการเกิดตาม ลำดับขั้น ดังนี้

1. ผู้เรียนมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง
2. การเรียนรู้เกิดขึ้นเพราะความใกล้ชิดและการฝึกหัด

สรุป การทดลองที่จัดว่าเป็น Classical ได้ให้ concept ใหญ่ๆ 4 ข้อด้วยกัน ซึ่งถือว่าเป็น

หลักสำคัญของ S - R Theory คือ

1. กฎการสรุปกฎเกณฑ์ทั่วไป (Law of Generalization) หรือ การแผ่ขยาย
2. กฎการจำแนกความแตกต่าง (Law of Discrimination)
3. กฎความคล้ายคลึงกัน
4. การจำแนก

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกนั้น ผู้ริเริ่มตั้งทฤษฎีนี้เป็นคนแรกคือ พาฟลอฟ (Pavlov) ต่อมาภายหลังวัตสัน (Watson) ได้นำเอาแนวคิดของพาฟลอฟไปดัดแปลง

แก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น พาฟลอฟ เชื่อว่า การเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตเกิดจากการวางเงื่อนไข (Conditioning) คือการตอบ สนองหรือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนั้น ๆ ต้องมีเงื่อนไขหรือมีการสร้างสถานการณ์ให้เกิดขึ้น

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ นอกจากจะเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการวางเงื่อนไขหรือมีการสร้างสถานการณ์ขึ้นมาแล้ว ยังหมายถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับปฏิกิริยาตอบสนองอย่างฉับพลัน หรือปฏิกิริยาสะท้อน (Reflex) ซึ่งพาฟลอฟได้อธิบายเรื่องราวการวางเงื่อนไขในแง่ของสิ่งเร้า (Stimulus - S) และการตอบสนอง (Response - R)

การเชื่อมโยงสิ่งเร้าบางอย่างกับการตอบสนองบางอย่างมาตั้งแต่แรกเกิด แล้วเรื่อย ๆ เมื่อเติบโตขึ้นตามธรรมชาติ โดยสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เรียกว่า สิ่งเร้าที่ไม่ได้ วางเงื่อนไข (Unconditioned stimulus = UCS) หมายถึง สิ่งเร้าที่มีอยู่ในธรรมชาติ และเมื่อนำมาใช้คู่กับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขแล้วทำให้เกิดการเรียนรู้หรือตอบสนองจากการวางเงื่อนไขได้ และการตอบสนองที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เรียกว่า การตอบสนองที่ไม่ได้วางเงื่อนไข (Unconditioned response = UCR) ซึ่งหมายถึง การตอบสนองตามธรรมชาติที่ไม่ต้องมีการบังคับ

จากหลักการข้างต้นสามารถสรุปหลักการเรียนรู้ของพาฟลอฟเป็นแผนผัง ดังนี้
การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก = สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข + สิ่งเร้าที่ไม่ได้วางเงื่อนไข = การเรียนรู้
ในการทดลองของพาฟลอฟนั้น พบว่า

1. การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก
2. ช่วงเวลาในการให้สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข และไม่วางเงื่อนไข
3. ถ้ามีการวางเงื่อนไขซ้อนกันมากครั้ง

4. ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์

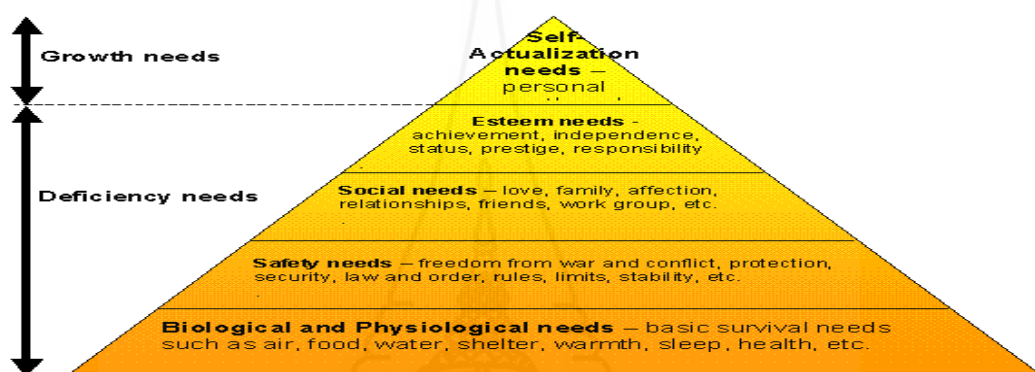
เป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดย อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแบรนดีส์ เป็นทฤษฎีที่รู้จักกัน มากที่สุด ทฤษฎีหนึ่ง ซึ่งระบุว่า บุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุด กรอบความคิดที่สำคัญ ของทฤษฎีนี้มีสามประการ คือ

1. บุคคลเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการ ความต้องการมีอิทธิพลหรือเป็นเหตุจูงใจต่อพฤติกรรม ความต้องการที่ยังไม่ได้รับ การสนองตอบเท่านั้นที่เป็นเหตุจูงใจ ส่วนความต้องการที่ได้รับการสนองตอบแล้วจะไม่เป็นเหตุจูงใจอีกต่อไป

2. ความต้องการของบุคคลเป็นลำดับชั้นเรียงตามความสำคัญจากความต้องการพื้นฐาน ไปจนถึงความต้องการที่ซับซ้อน

3. เมื่อความต้องการลำดับต่ำได้รับการสนองตอบอย่างดีแล้ว บุคคลจะก้าวไปสู่ความต้องการลำดับที่สูงขึ้นต่อไป

มาสโลว์ เห็นว่าความต้องการของบุคคลมีห้ากลุ่มจัดแบ่งได้เป็นห้าระดับจากระดับต่ำไปสูงเพื่อความเข้าใจ มักจะแสดงลำดับของความต้องการเหล่านี้ โดยภาพดังนี้

ภาพที่ 2.1 แสดงลำดับความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิดของมาสโลว์

ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs)

เป็นความต้องการลำดับต่ำสุดและเป็นพื้นฐานของชีวิต เป็นแรงผลักดันทางชีวภาพเช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย หากพนักงานมีรายได้จากการปฏิบัติงานเพียงพอ ก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยมีอาหารและที่พักอาศัย เขาก็จะมีกำลังที่จะทำงาน ต่อไป และการมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม เช่น ความสะอาด ความสว่าง การระบายอากาศที่ดี การบริการสุขภาพ เป็นการสนองความต้องการในลำดับนี้ได้

ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs)

เป็นความต้องการที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองอย่างไม่ขาดแคลนแล้ว หมายถึง ความต้องการ สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยทั้งทางกายและจิตใจ ความมั่นคงในงาน ในชีวิตและสุขภาพ การสนองความต้องการนี้ ต่อพนักงาน ทำได้หลายอย่าง เช่น การประกันชีวิตและสุขภาพ กฎระเบียบข้อบังคับที่ยุติธรรม การให้มีสภาพแรงงาน ความปลอดภัยใน การปฏิบัติงาน เป็นต้น

ความต้องการทางสังคม (Social Needs)

เมื่อมีความปลอดภัยในชีวิตและมั่นคงในการทำงานแล้ว คนเราจะต้องความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิดผูกพัน ต้องการเพื่อน การมีโอกาสเข้าสมาคมสังสรรค์กับผู้อื่น ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม

ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs)

เมื่อความต้องการทางสังคมได้รับการตอบสนองแล้ว คนเราจะต้องการสร้างสถานภาพ ของตัวเองให้สูงเด่น มีความภูมิใจและสร้าง การนับถือตนเอง ชื่นชมในความสำเร็จของงานที่ทำ ความรู้สึกมั่นใจในตัวเองแลเกียรติยศ ความต้องการเหล่านี้ได้แก่ ยศ ตำแหน่ง ระดับเงินเดือนที่สูง งานที่ทำหาย ได้รับการยกย่องจากผู้อื่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงาน โอกาสแห่งความก้าวหน้า ในงานอาชีพ เป็นต้น

ความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต (Self-actualization Needs)

เป็นความต้องการระดับสูงสุด คือต้องการจะเติมเต็มศักยภาพของตนเอง ต้องการ ความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาสูงสุดของตัวเอง ความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาทักษะความสามารถ ให้ถึงขีดสุดยอด มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจและการคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ การก้าวสู่ ตำแหน่งที่สูงขึ้นในอาชีพและการทำงาน เป็นต้น

มาสโลว์แบ่งความต้องการเหล่านี้ออกเป็นสองกลุ่ม คือ ความต้องการที่เกิดจากความขาด แคลน (Deficiency needs) เป็น ความต้องการ ระดับต่ำ ได้แก่ความต้องการทางกายและความต้องการ ความปลอดภัย อีกกลุ่มหนึ่งเป็น ความต้องการก้าวหน้า และพัฒนาตนเอง (growth needs) ได้แก่ความ ต้องการทางสังคม เกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต จัดเป็นความต้องการ ระดับสูง และอธิบายว่า ความต้องการระดับต่ำจะได้รับการสนองตอบจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ส่วนความต้องการระดับสูง จะได้รับการสนองตอบ จากปัจจัยภายในตัวบุคคลเอง

ตามทฤษฎีของมาสโลว์ ความต้องการที่รับการตอบสนองอย่างดีแล้วจะไม่สามารถเป็น เจื่อนไขงูใจบุคคลได้อีกต่อไป แม้ผลวิจัย ในเวลาต่อมา ไม่สนับสนุนแนวคิดทั้งหมดของ มาสโลว์ แต่ทฤษฎีลำดับความต้องการของเขา ก็เป็นทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน ในการอธิบายองค์ประกอบ ของ แรงจูงใจ ซึ่งมีการพัฒนาในระยะหลังๆ

ที่มา : http://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior/Need_Theories.htm

5. สรุปนักทฤษฎี/นักวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศ

ตารางที่ 2.1 สรุปนักทฤษฎี/นักวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศ

นักทฤษฎี/นักวิจัย	การแสวงหาและใช้สารสนเทศ	
	การแสวงหา	การใช้สารสนเทศ
ซิกมันด์ ฟรอยด์	/	/
พาฟลอฟ	/	/
มาสโลว์	/	/
ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ	/	/
ประภาวดี สืบสนธิ์	/	/
จิราวรรณ ภัคดีบุตร	/	/
สุรางค์ ศิโรโรตม์สกุล/ กันยา ตรีสารวัฒน์		/
นักทฤษฎี/นักวิจัย	การแสวงหาและใช้สารสนเทศ	
	การแสวงหา	การใช้สารสนเทศ
สิริญดา สิทธิปุ่น	/	/
ชญากา เอี่ยมอุไร	/	/
พนิดา พ่อคำเรื่อ	/	
จิราวรรณ ภัคดีบุตร	/	/
สุนันทา วงศ์จตุรภัทร	/	/
นวพร ไชยทองศรี		/
จันทร์เพ็ญ สิงหนุด		/
กิ่งทอง ศิริมงคล	/	/

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัชตรา พรหมชาติ (2555 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมมุ่งมั่นในการทำงาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มาลี กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) กลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมมุ่งมั่นในการทำงานสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมมุ่งมั่นในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 2) กลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมมุ่งมั่นในการทำงาน มีพฤติกรรมมุ่งมั่นในการทำงานสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 3) นักเรียนกลุ่มทดลองมีลักษณะมุ่งมั่นอนาคตและควบคุมตนเองแตกต่างกันหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมมุ่งมั่นในการทำงาน มีพฤติกรรมดังกล่าวไม่แตกต่างกัน และ 4) นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และรายได้ของครอบครัวต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมมุ่งมั่นในการทำงาน มีพฤติกรรมใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมมุ่งมั่นในการทำงานดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

กาญจนา ภูไทยลาภ (2555: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิสุทธิวงศ์ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะการควบคุมตนเองและการมุ่งมั่นอนาคต และการเลี้ยงดูจากครอบครัวต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน

มยุรี วิสุตราศัย (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการตระหนักรู้ในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับชุดกิจกรรมมีการตระหนักรู้ในตนเอง ในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการตระหนักรู้ในตนเอง ในระยะหลังการทดลอง กับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

นภาพร ไชยทองศรี (2549, บทคัดย่อ) การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่า นักศึกษาโดยรวมมีการใช้แหล่งสารสนเทศ เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และสารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ในระดับมาก ส่วนวัตถุประสงค์อื่น ๆ อีก 3 ข้อ คือ เพื่อ การทำรายงาน

การทำโครงการวิจัย และการสอบประจำรายวิชานั้น มีการใช้สารสนเทศในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ พบว่า นักศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และสารสนเทศประเภทต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00

จันทร์เพ็ญ สิงหนุต (2544, บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า ในด้านพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุตั้งแต่ 36 ปี ขึ้นไป คณะศึกษาศาสตร์มีการใช้หนังสือ/ตำราวิชาการมากที่สุด โดยใช้ประกอบการเรียน การทำรายงานและมีอัตราความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุดเฉลี่ย 2-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ในด้านปัญหาและอุปสรรคพบว่า แหล่งภายในมหาวิทยาลัยมีทรัพยากรสารสนเทศ น้อยเกินไป รองลงมาไม่มีสารสนเทศที่ต้องการใช้ ในขณะที่แหล่งสารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัยอยู่ไกล ไม่สะดวก เมื่อเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ การมาเรียน และคณะที่ศึกษาโดยรวม ไม่มีผลให้เกิดความแตกต่างกัน ส่วนการใช้เครื่องมือในการค้นหาสารสนเทศ พบว่าแตกต่างกันตามคณะที่เรียนทุกด้านและเกือบทุกรายการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านแหล่งสารสนเทศพบว่านักศึกษาต่างคณะมีการใช้แหล่งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน

ศิริลักษณ์ ใจกล้า (2555: บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าศิลา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะ เรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศนำร่องกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (สาระเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

นางสุภาพร จิตตรง (2555:บทคัดย่อ) ที่ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระธาตุพิทยาคม ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.35/82.33 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (post-test) ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระธาตุพิทยาคม สูงกว่า ก่อนเรียน (pre-test) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณภัทร จิณานุกูล (2552:บทคัดย่อ) ศึกษาผลการพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ โดยใช้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปะการม้วนกระดาษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) เทศบาลนครลำปางผลการเปรียบเทียบการพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ของนักเรียนก่อนและ

หลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปะการม้วนกระดาษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชิงทราย) เทศบาลนครลำปาง สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

วนิดา อู่ยีน (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์และความสามารถในการประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยชุดการเรียนรู้แบบพหุปัญญา มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ปริศนา น่วมบาง (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์โดยใช้ชุด กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 ผลการ เปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับนักเรียนที่ ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความสามารถใน การปรับตัว พบว่าความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลัง การทดลอง ไม่ว่าจะพิจารณาในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเองด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนและด้าน การดำเนินชีวิตร่วมกับเพื่อนทั้งในและนอกห้องเรียน หรือจะพิจารณาโดยรวมกันทุกด้านยังพบว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถในการปรับตัวสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ปนัดดา มณีจักร (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วยการแนะแนว ชีวิตและสังคมเพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนวมินทราชู ติศายัพจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนนักเรียน 450 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะทางสังคม โดยรวม หลังเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่าการใช้ชุด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วยการแนะแนวชีวิตและสังคมเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่สามารถส่งเสริม ให้นักเรียนมีทักษะทางสังคมที่เพิ่มขึ้นได้

มณฑินี นามบุญ (2545) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสันติวิทยา จังหวัดเชียงราย จำนวน 24 คน พบว่าหลัง การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมมากกว่ากลุ่ม ควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านการปรับตัวเข้ากับเพื่อนและบุคคลทั่วไปด้าน การเป็นผู้ให้และผู้รับ และด้านการยอมรับตนเองและผู้อื่น ส่วนด้านการปฏิบัติตามระเบียบวินัยทั้ง สองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน

จากงานวิจัยจะเห็นได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ช่วยให้ ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้และตระหนักรู้ด้วยตนเอง เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้ ในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม

จากการศึกษาดังกล่าวมานี้กิจกรรมแนะแนวเป็นบริการที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้เรียนค้นพบและพัฒนาความสามารถของตนเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมวางแผนทางการดำเนินชีวิตของตนเองทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และการพัฒนาตนไปสู่ความสำเร็จ โดยครูจะมีบทบาทสำคัญมากในการแนะแนว ทั้งนี้ครูจะต้องใส่ใจอย่างใกล้ชิดในด้านข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนหรือเกี่ยวกับเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือและพัฒนานักเรียน ทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เชื่อมั่นว่ากิจกรรมแนะแนวจะสามารถช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศของนักเรียนเป็นอย่างดี

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ตามลำดับดังนี้

1. ประเภทและแบบการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประเภทและแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยการศึกษาจากกลุ่มทดลอง (Experimental Group) และกลุ่มควบคุม (Control Group) วัดก่อนและหลังการทดลอง (Pretest - Posttest Control Group Design)

กลุ่มทดลอง RE	O_1	X	O_2
กลุ่มควบคุม RC	O_3		O_4

05

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- R แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Assignment)
- E แทน กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
- C แทน กลุ่มควบคุม (Control Group)
- X แทน การจัดกระทำ (Treatment)
- O_1 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ของกลุ่มทดลอง

- O₂ แทน การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ของกลุ่มทดลอง
- O₃ แทน การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ของกลุ่มควบคุม
- O₄ แทน การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ของกลุ่มควบคุม
- O₅ แทน การติดตามหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง ปีการศึกษา 2556 5 ห้อง จำนวน 280 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง ปีการศึกษา 2556 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง กลุ่มละ 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Posttest-only control group design) โดยสุ่มจากห้องนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และแบบสอบถามทางจิตสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบในการสร้างคุณภาพเครื่องมือดังนี้

3.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1) ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

2) ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศที่สร้างขึ้นโดยยึดกรอบแนวคิด นิยามของตัวแปรตาม การพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงด้านโครงสร้าง แล้วผู้วิจัยจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิให้มีความสอดคล้องกับเรื่องที่จะพัฒนา

3) นำชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน ในห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 /1 3/2 3/5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับเนื้อหา วิธีการ และระยะเวลา ที่ใช้ในการทดลองก่อนนำไปใช้จริง

4) นำชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ โดยมีชุดกิจกรรมใช้กับนักเรียนสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที จำนวน 12 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์

3.2 แบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1) ศึกษาเอกสาร ตำราและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

2) ผู้วิจัยสร้างแบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งได้คิดขึ้นมาใหม่ โดยยึดกรอบแนวคิด นิยามตัวแปรตาม

3) ผู้วิจัยนำแบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศซึ่งสร้างขึ้นนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) พิจารณาข้อความในแบบวัดเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

4) นำแบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน แล้วนำมาตรวจวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อที่ได้จากการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆที่เหลือทั้งหมด (Item-totol Correlation) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามวิธีการของเพียร์สัน(Pearson Product Moment Correlation) ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ .21 - .73 และความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค ซึ่งได้ค่าความเที่ยง .92 จากนั้นนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

3.3 แบบสอบถามทางจิตสังคมและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาโดยเป็นการเลือกตอบข้อมูลให้ตรงของตนเอง

3.4 ลักษณะและองค์ประกอบของเครื่องมือแต่ละชนิด

3.4.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ที่สร้างขึ้นโดยยึดกรอบแนวคิด นิยามของตัวแปรตาม การสนับสนุน การพัฒนา การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ได้โครงสร้างชุดกิจกรรม ดังผังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

อันดับ ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
1	ปฐมนิเทศกิจกรรม แนะแนวมีต่อการ พัฒนาการแสวงหา และการใช้ สารสนเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับ การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ 2. เพื่อให้นักเรียนมีการพัฒนาการ แสวงหาและการใช้สารสนเทศเกิด การเรียนรู้ที่เหมาะสม 3. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดกับ ตนเอง	กิจกรรมกลุ่ม อภิปรายกลุ่ม
2	การแสวง สารสนเทศ ด้านการเริ่มต้น การเรียนรู้ด้วย ตนเอง	1. เพื่อให้นักเรียนได้ใช้เวลาในการเรียนรู้ และสำรวจตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญ ของการใฝ่หาความรู้ด้วยตนเอง 3. เพื่อให้นักเรียนได้นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้เหมาะสม	กิจกรรมกลุ่ม อภิปรายกลุ่ม
3	การแสวง สารสนเทศ ด้านการค้นคว้า ครูที่มีอยู่รอบกาย	1. นักเรียนสามารถบอกแหล่งเรียนรู้ และวิธีการแสวงหาความรู้ในชุมชน ของนักเรียนได้ 2. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของ แหล่งเรียนรู้ใกล้ตัวนักเรียน	กิจกรรมกลุ่ม อภิปรายกลุ่ม แบบสอบถาม เพิ่มเติม

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

อันดับ ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
4	การแสวง สารสนเทศ ด้านการแยกแยะ เชื่อหรือไม่	1. เพื่อให้ นักเรียนวิเคราะห์และแยกแยะ ประเภทสื่อโฆษณาได้ 2. เพื่อให้ นักเรียนร่วมกันพิจารณาเลือก สื่อโฆษณาโดยใช้ข้อมูลจาก การวิเคราะห์ได้ 3. เพื่อให้ นักเรียนใช้สื่อให้เหมาะสม ในการเรียนของตน	กิจกรรมกลุ่ม อภิปรายกลุ่ม
5	การแสวง สารสนเทศ ด้านการรวบรวม ไคอาร์รี่	1. เพื่อให้ นักเรียนบอกถึงประโยชน์และ ความสำคัญของการบันทึกได้ 2. เพื่อให้ นักเรียนเขียนบันทึกประจำวัน ได้อย่างสม่ำเสมอ	กิจกรรมกลุ่ม อภิปรายกลุ่ม ฝึกปฏิบัติ
6	การแสวง สารสนเทศ ด้านการตรวจสอบ เทคโนโลยีสื่อสาร ไทยกับวัยรุ่น	1. เพื่อให้ นักเรียนสำรวจตนเอง ในด้านการใช้เทคโนโลยีทาง การสื่อสารได้ 2. เพื่อให้ นักเรียนบอกประโยชน์และ โทษของการใช้เทคโนโลยีสื่อสาร แต่ละประเภท 3. เพื่อให้ นักเรียนอภิปรายแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยี สื่อสารได้	กิจกรรมกลุ่ม อภิปรายกลุ่ม เกม
7	การแสวง สารสนเทศ ด้านการนำข้อมูล สารสนเทศไปใช้ เปิดประตูสู่โลก อินเทอร์เน็ต	1. เพื่อให้ นักเรียนได้สำรวจตนเองใน ด้านการอ่าน 2. เพื่อให้ นักเรียนสามารถบอกวิธีการ อ่านที่เหมาะสมในหนังสือแต่ละประเภท 3. เพื่อให้ นักเรียนได้นำไปใช้ในการเรียน ได้เหมาะสม	กิจกรรมกลุ่ม อภิปรายกลุ่ม

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

อันดับ ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
8	การใช้สารสนเทศ ด้านเพื่อสนอง ความต้องการส่วน บุคคล ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	1. เพื่อให้นักเรียนสำรวจตนเอง ด้านพฤติกรรมการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนได้ 2. เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการสร้างนิสัย ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนได้ 3. เพื่อให้นักเรียนบอกประโยชน์ ของการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนได้	กิจกรรมกลุ่ม อภิปรายกลุ่ม ฝึกปฏิบัติ
9	การใช้สารสนเทศ ด้านเพื่อการศึกษา และหาความรู้ การอ่าน เปิดประตู สู่การเรียนรู้	1. เพื่อให้นักเรียนได้สำรวจตนเอง ในด้านการอ่าน 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกวิธีการ อ่านที่เหมาะสมในหนังสือแต่ละ ประเภท 3. เพื่อให้นักเรียนได้นำไปใช้ในการเรียน ได้เหมาะสม	กิจกรรมกลุ่ม อภิปรายกลุ่ม
10	การใช้สารสนเทศ ด้านเพื่อประกอบ อาชีพและ การปฏิบัติงาน พัฒนาความคิด สร้างสรรค์	1. เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นถึงความ สำคัญของความคิดสร้างสรรค์ ที่นำมา ใช้ในการเรียนและการประกอบอาชีพได้	กิจกรรมกลุ่ม อภิปรายกลุ่ม เกม
11	การใช้สารสนเทศ ด้านการถ่ายทอด สารสนเทศไปยัง บุคคลอื่น อินเทอร์เน็ตให้ อะไรมากกว่าที่คิด	1. เพื่อให้นักเรียนบอกการใช้ประโยชน์ จากบริการต่างๆทางอินเทอร์เน็ตได้ 2. เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์จากเว็บไซต์ที่น่าสนใจ จากอินเทอร์เน็ต	กิจกรรมกลุ่ม อภิปรายกลุ่ม

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

อันดับ ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
12	เริ่มแสวงหาต่อด้วย การใช้ให้เหมาะสม	1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรม 2. เพื่อให้ นักเรียนสามารถสรุปผลของการเข้าร่วมกิจกรรมได้ 3. เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	กิจกรรมกลุ่ม อภิปรายกลุ่ม

3.4.2 กิจกรรมอื่นๆที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เป็นกิจกรรมทั่วไปสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว ของโรงเรียน ซึ่งมีทั้งหมด 12 กิจกรรม ได้แก่ 1) ความจุความจำ 2) บอกเล่าเก้าสิบ 3) ใฝ่รู้-ใฝ่เรียน 4) เชื้อหรือไม่ว 5) Web ช่วยเรียน 6) พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ 7) ทำอย่างไรจึงจะเรียนเก่ง 8) ต้นไม้แห่งชีวิตของฉัน 9) หัวใจฉัน..ใครดูแล 10) ฉันจะไปทางไหนดี? 11) เรียนรู้ด้วยตนเอง 12) เทคโนโลยีสื่อสารไทยกับวัยรุ่น

3.4.3 เครื่องมือวัดตัวแปร

1) แบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นข้อคำถาม 30 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แล้วให้นักเรียนทำแบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวอย่างแบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริงและตอบทุกข้อ มีคำตอบ 5 คำตอบ สำหรับข้อความแต่ละ
ประโยคคือ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
โดยเขียนเครื่องหมาย \surd ลงในช่องที่ตรงกับนักเรียนมากที่สุด

ที่	คำถาม	จริง ที่สุด	จริง	ก่อนข้าง จริง	ไม่ จริง	ไม่ จริง เลย
0	พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ฉันสนใจศึกษาความรู้ในเรื่องใหม่ๆ จากการสอบถามครู					
0	ฉันชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ๆแล้วค้นหาสิ่งนั้น					
0	การใช้สารสนเทศ.. ฉันใช้ข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งการเรียนรู้ ต่างๆในการตอบข้อสงสัย					
0	ฉันชอบบันทึกประจำวันแล้วนำมาใช้เป็น ข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่อง ของตน					
0	เมื่อเครียดฉันจะฟังวิทยุออนไลน์เสมอ					

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน และเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน

แบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง
ก่อนข้างจริง ไม่จริง ไม่จริงเลย โดยให้เลือกตอบได้เพียง ข้อละ 1 คำตอบ ถ้าตอบ “จริงที่สุด”
ได้ 5 คะแนน และลดลงตามลำดับ จนถึง “ไม่จริงเลย” ได้ 1 คะแนน ดังนั้นคำตอบแต่ละข้อ ผู้ตอบ
จะได้คะแนนระหว่าง 1-5 คะแนน ผู้ได้คะแนนรวมสูงสุดในแบบวัดนี้ จะเป็นผู้ที่มีการแสวงหาและ
ใช้สารสนเทศ ได้ดีและเหมาะสมเมื่อได้เมื่อผู้วิจัยได้ทดลองใช้ชุดกิจกรรม

การแปลความหมายคะแนน

คะแนนเฉลี่ย		การแปลความหมาย นักเรียนมีการแสวงหาและการใช้สารสนเทศอยู่ใน
โดยรวมทั้งฉบับ (150 คะแนน)	รายชื่อ (5 คะแนน)	
120.01-150.00	4.51-5.00	ระดับสูง
90.01-120.00	3.51-4.50	ระดับค่อนข้างสูง
60.01-90.00	2.51-3.50	ระดับปานกลาง
30.01-60.00	1.51-2.50	ระดับค่อนข้างต่ำ
30.00	1.00-1.50	ระดับต่ำ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ขออนุญาตจากผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อทำการวิจัย ทำแบบวัด แบบสอบถามและทำการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น

4.2 ให้กลุ่มทดลองทำแบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศและแบบสอบถามชีวสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลอง

4.3 ผู้วิจัยทำการทดลองกับกลุ่มทดลอง 30 คน โดยได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวสอนนักเรียนสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที จำนวน 12 ครั้ง คาบที่ใช้คือ คาบโฮมรูม กับ คาบแนะแนว สถานที่คือห้องเรียนประจำของนักเรียน

4.4 เมื่อผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามที่กำหนดแล้ว ผู้วิจัยนำแบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดก่อนการทดลอง มาวัดกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง (Post-test) และระยะติดตามเมื่อผ่านไป 4 อาทิตย์

4.5 นำคะแนนจากแบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบหลังการทดลอง และวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และระยะติดตามเปรียบเทียบที่หลังทดลองของกลุ่มทดลอง

4.1 ขั้นตอนการสอบวัดและการจัดกระทำในการวิจัย

ตารางที่ 3.2 ขั้นตอนการสอบวัดและการจัดกระทำในการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงาน			
กลุ่ม	แบบวัดพฤติกรรม การแสวงหาและการ ใช้สารสนเทศ(ก่อน)	ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อ พัฒนาแบบวัดพฤติกรรมการ แสวงหาและการใช้สารสนเทศ	แบบวัดพฤติกรรม การแสวงหาและการ ใช้สารสนเทศ(หลัง)
กลุ่มทดลอง	/	/	/
กลุ่มควบคุม	-	-	/

4.2 การสอบวัดตัวแปรสมทบ เป็นการวัดตัวแปรสมทบประกอบด้วยแบบสอบถาม
ชีวิตสังคม เพศ สถานภาพของบิดามารดา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.3 การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาแบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้
สารสนเทศ เป็นการนำชุดกิจกรรมกับกลุ่มทดลอง ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาการแสวงหาและ
การใช้สารสนเทศ มีกิจกรรม จำนวน 12 กิจกรรม สำหรับกลุ่มควบคุม เป็นการนำกิจกรรมอื่น
ที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

4.4 การสอบวัดตัวแปรตาม เป็นการวัดตัวแปรตามของการวิจัย คือ พัฒนาการแสวงหา
และการใช้สารสนเทศ โดยวัดก่อนและหลัง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และวัดระยะติดตาม
ของกลุ่มทดลอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนต่างๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 การเตรียมข้อมูลในแบบวัด เมื่อได้แบบวัดจากการทดสอบก่อนและหลังของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาแล้ว ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบประเมินก่อนที่จะนำไปจัดการข้อมูลในลำดับต่อไป

5.2 การจัดการข้อมูล ผู้วิจัยจะนำแบบประเมินมาลงรหัสข้อมูล และป้อนข้อมูลในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมที่เหมาะสม เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อนำเสนอข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งนำเสนอในรูปของตาราง

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง (2 way ANOVA) เพื่อศึกษาข้อมูลตามสมมติฐานต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงทดลอง “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบการแสวงหาและการใช้สารสนเทศระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอื่นหลังการทดลอง 2) เพื่อเปรียบเทียบการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนที่มีลักษณะทางชีวสังคมที่แตกต่างกัน หลังใช้ชุดกิจกรรมของกลุ่มทดลอง 3) เพื่อเปรียบเทียบการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหลังใช้ชุดกิจกรรมกับกลุ่มทดลอง 4) เพื่อเปรียบเทียบการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของกลุ่มทดลองระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่พบบนัยสำคัญทางสถิติจะแสดงด้วยสัญลักษณ์ ดังนี้

* แสดงว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษาจังหวัดตรัง ลักษณะพื้นฐานที่วิเคราะห์เพื่อการเข้าใจกลุ่มตัวอย่างเป็นเบื้องต้น คือ ลักษณะทางชีวสังคม ซึ่งข้อมูลที่อยู่ในระดับนามบัญญัติ (nominal) ใช้การคำนวณ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียน 60 คน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คนได้จำแนกตามลักษณะทางชีวสังคมของนักเรียน ได้แก่ เพศ สถานภาพบิดามารดา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แสดงด้วยตารางที่ 4.1 – 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกตามเพศ

เพศ	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน (30 คน)	ร้อยละ	จำนวน (30 คน)	ร้อยละ
ชาย	12	40	20	66.7
หญิง	18	60	10	33.3

จากตารางที่ 4.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน เป็นเพศชาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และเพศหญิง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ส่วนกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน เป็นเพศชาย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 และเพศหญิง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3

ตารางที่ 4.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกตามสถานภาพบิดามารดา

สถานภาพ	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน (30 คน)	ร้อยละ	จำนวน (30 คน)	ร้อยละ
อยู่ด้วยกัน	26	86.7	25	83.3
แยกกันอยู่	4	13.4	5	16.7

จากตารางที่ 4.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพบิดามารดา ที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน สถานภาพบิดามารดาอยู่ด้วยกัน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 สถานภาพบิดามารดาแยกกันอยู่ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 ส่วนกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน มีสถานภาพบิดามารดาอยู่ด้วยกัน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.3 สถานภาพบิดามารดาแยกกันอยู่ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7

ตารางที่ 4.3 ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่าง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน (30 คน)	ร้อยละ	จำนวน (30 คน)	ร้อยละ
3.00-4.00	8	26.7	4	13.3
1.00-2.99	22	73.3	26	86.7

จากตารางที่ 4.3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.00-4.00 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1.00-2.99 จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 77.3 ส่วนกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.00-4.00 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1.00-2.99 จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นผลจากการทดลอง โดยมีเป้าหมายสำคัญที่จะตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ 4 ข้อ ซึ่งสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ใช้การเปรียบเทียบคะแนนหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t-test independent) และการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง ใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test dependent) และการวิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 และ 3 ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง (2 way ANOVA) ส่วนการวิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 ใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test dependent) การวิเคราะห์ทางสถิตินี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณ โดยคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐาน ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3
ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ
กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอื่น

การวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า “นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ จะมีการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ สูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอื่น” ใช้การเปรียบเทียบคะแนนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t-test independent) และการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง ใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test dependent) ตัวแปรตาม คือ การพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.4 – 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการแสวงหาและการใช้สารสนเทศหลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศและนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่น

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ค่าสถิติ		
		(X)	(S.D.)	t
กลุ่มทดลอง (ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ)	30	107.57	14.92	2.34*
กลุ่มควบคุม (ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอื่น)	30	99.43	11.56	

จากตารางที่ 4.4 เมื่อพิจารณาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่น โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบอิสระ ได้ค่าที่เท่ากับ 2.34 ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 107.57 สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 99.43

จากผลที่พบสรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้กิจกรรมอื่น ซึ่งผลเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า “นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ จะมีการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ สูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอื่น”

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

กลุ่มทดลอง(ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ)	จำนวน (คน)	ค่าสถิติ		
		(X)	(S.D.)	t
ก่อนการทดลอง	30	91.87	7.39	4.96*
หลังการทดลอง	30	107.57	14.9	

จากตารางที่ 4.5 เมื่อพิจารณาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการทดลองโดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ ได้ค่าที่ เท่ากับ 4.96 ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย หลังจากทีนักเรียนกลุ่มทดลองได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 107.57 สูงกว่าก่อนการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 91.87

จากผลที่พบสรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มทดลองหลังการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ สูงกว่าก่อนการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

2.2 ผลการวิเคราะห์พัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนกลุ่มทดลองเมื่อเปรียบเทียบระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศกับลักษณะทางชีวสังคม

การวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า “นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลองที่มี เพศ สถานภาพบิดามารดาต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ จะมีการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ แตกต่างกัน” สมมติฐานการวิจัยข้อนี้คาดว่า การที่นักเรียนมีลักษณะทางสังคม 2 ประการ ได้แก่ เพศ สถานภาพบิดามารดาแตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ จะมีการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ แตกต่างกัน การวิเคราะห์จะใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง(2 way ANOVA) ซึ่งมีการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ เป็นตัวแปรอิสระตัวแรก และลักษณะทางชีวสังคม (เพศ สถานภาพบิดามารดา) ครั้งละตัวแปรเป็นตัวแปรปัจจัยเชิงเหตุผลสมทบ การวิเคราะห์ให้ความสนใจกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศกับตัวแปรลักษณะทางชีวสังคมเป็นสำคัญ

ตัวแปรลักษณะทางชีวสังคมและตัวแปรการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ได้แก่

- 1) เพศ แบ่งเป็น เพศชายกับเพศหญิง
- 2) สถานภาพบิดามารดา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม 1 กำหนดให้นักเรียนที่สถานภาพบิดามารดาอยู่ด้วยกันเป็นผู้ที่มีความพร้อม กลุ่มที่ 2 นักเรียนที่สถานภาพบิดามารดาแยกกันอยู่เป็นผู้ที่ไม่มีความพร้อม
- 3) การได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ จัดการกับตัวแปรนี้มีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 82-133 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 107.57 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 14.9 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ค่าเฉลี่ยกลุ่มรวมเป็นตัวแบ่ง นักเรียนที่มีคะแนนระหว่าง 107-133 จัดเป็นนักเรียนกลุ่มทดลองที่อยู่ในกลุ่มที่มีการแสวงหาและการใช้สารสนเทศสูง จำนวน 18 คน นักเรียนที่มีคะแนนระหว่าง 82-106 จัดเป็นนักเรียนกลุ่มทดลองที่อยู่ในกลุ่มที่มีการแสวงหาและการใช้สารสนเทศต่ำ จำนวน 12 คน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง การแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศกับลักษณะทางชีวสังคม ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.6-4.7

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ
ของนักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
เพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศกับเพศ

Source of variation	df	SS	MS	F	Sig
(ก) × (ข)	1	88.95	88.95	.97	.33
เพศ (ข)	1	.59	.59	.00	.93
การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ (ก)	1	3820.99	3820.99	41.77	.00
ความคลาดเคลื่อน	26	2377.88	91.45		
รวม	29	6288.41			

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง ของการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ นักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาตามตัวแปรการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ กับเพศ พบว่า การได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันต่อการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

ผลการวิจัยนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรังกลุ่มทดลอง ที่มีเพศต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศ จะมีการพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศแตกต่างกัน”

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ
นักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
เพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศกับสถานภาพของบิดามารดา

Source of variation	df	SS	MS	F	Sig
(ก) × (ข)	1	64.87	64.87	.70	.40
สถานภาพของบิดามารดา(ข)	1	74.17	74.17	.80	.50
การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ (ก)	1	592.10	592.10	6.44	.01
ความคลาดเคลื่อน	24	2206.25	91.927		
รวม	29	2937.39			

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง ของการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ นักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตามสถานภาพของบิดามารดา พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศกับสถานภาพของบิดามารดา พบว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันต่อการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

ผลการวิจัยนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง ที่มีสถานภาพของบิดามารดาต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ จะมีการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน”

2.3 ผลการวิเคราะห์การแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่า “นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ จะมีพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน” สมมติฐานการวิจัยข้อนี้คาดว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง น่าจะมีการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศสูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง (2 way ANOVA) ในการวิเคราะห์ให้ความสนใจกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ กับตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งต้องการตรวจสอบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงหรือต่ำ จะส่งผลให้นักเรียนเกิดการแสวงหาและการใช้สารสนเทศมีแตกต่างกันหรือไม่ ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Source of variation	df	SS	MS	F	Sig
(ก) × (ข)	1	287.19	287.19	3.53	.07
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(ข)	1	115.64	115.64	1.42	.24
การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ (ก)	1	4288.71	4288.71	52.77	.00
ความคลาดเคลื่อน	26	2112.97	81.26		
รวม	29	6804.51			

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง ของการแสวงหาและการใช้สารสนเทศนักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณา

ตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาตามตัวแปรการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า การได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันต่อการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ผลการวิจัยนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ จะมีการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ แตกต่างกัน”

2.4 ผลการวิเคราะห์การแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง ระยะเวลาหลังการทดลอง และระยะติดตาม หลังการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

การวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 4 ที่ว่า “นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง ในระยะติดตามจะมีการแสวงหาและการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกันกับระยะหลังการทดลอง” วิเคราะห์โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระ ตัวแปรตาม คือ การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.9 ดังนี้

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์การแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง ระยะเวลาหลังการทดลอง และระยะติดตาม หลังการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว	จำนวน		ค่าสถิติ	
	(คน)	(X)	(S.D.)	t
ระยะเวลาหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว	30	107.57	14.91	.87
ระยะติดตามหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว	30	106.53	11.27	

จากตารางที่ 4.9 เมื่อพิจารณาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ หลังการทดลอง และระยะติดตามหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างหลังการทดลอง และระยะติดตาม โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ ได้ค่าที เท่ากับ .87 ซึ่งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย ระยะติดตามหลังจากที่นักเรียนกลุ่มทดลองได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 106.53 ส่วนหลังการได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 107.57

ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3กลุ่มทดลองในระยะติดตามจะมีการแสวงหาและการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกันกับระยะหลังการทดลอง”

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา“ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง” โดยมีแนวทางการศึกษาประกอบด้วยบทย่อ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ ศึกษาการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว และเปรียบเทียบการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศลักษณะทางชีวสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง ปีการศึกษา 2556 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 280 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้สร้างขึ้น 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงด้านโครงสร้าง หาค่า IOC 2) แบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีทั้งหมด 30 ข้อ ค่าความเที่ยง เท่ากับ .92 3) แบบสอบถามทางชีวสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อทราบตัวแปรอิสระเกี่ยวกับเพศ สถานภาพของบิดามารดา และผลการเรียนในปัจจุบัน โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ค่าร้อยละ(%) ค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า t (t-test) ค่าความแปรปรวน 2 ทาง (2 way ANOVA)

1. สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง หลังการทดลองกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีการพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง ที่มีเพศและสถานภาพของบิดามารดาต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีการแสวงหาและใช้สารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีการแสวงหาและใช้สารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง ระยะเวลาหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว และ ระยะติดตาม หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน

2. อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา มีประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง หลังการทดลองกลุ่มทดลองได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีการพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของนางปริศนา น่วมบาง (2550 :บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัว พบว่าความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง ไม่ว่าจะพิจารณาในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเองด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนและด้านการดำเนินชีวิตร่วมกับเพื่อนทั้งในและนอกห้องเรียน หรือจะพิจารณาโดยรวมกันทุกด้านยังพบว่ากลุ่มทดลองมีความสามารถในการปรับตัวสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3กลุ่มทดลองหลังที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศมีการพัฒนาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้

ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอื่น ตรงกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1) ที่ว่า “นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ จะมีการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอื่น”

ดังนั้นนักเรียนกลุ่มทดลองจะมีการพัฒนาและสามารถปรับตัวมากกว่ากลุ่มควบคุม เพราะชุดกิจกรรมแนะแนวช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้ ในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลในด้านการศึกษาค้นคว้าและการแสวงหาและใช้สารสนเทศ

การแสวงหาและการใช้สารสนเทศมีความสำคัญยิ่งต่อทุกคนและทุกอาชีพ ซึ่งจำเป็นต้องแสวงหาและใช้สารสนเทศที่มีความถูกต้องแม่นยำและเชื่อถือได้เพื่อใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าและการดูแลผู้รับบริการ โดยอย่างยิ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและจำนวนสารสนเทศมีมากมายส่งผลให้ผู้ใช้งานสารสนเทศจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถเพื่อให้เข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรในระบบสุขภาพ ผู้ใช้สารสนเทศต้องเรียนรู้ถึงวิธีการได้มาซึ่งสารสนเทศ ต่างๆ ทราบถึงแหล่งที่ใช้ในการแสวงหา และขั้นตอนในการวิเคราะห์สารสนเทศเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ตรงตามความต้องการมากที่สุดในปัจจุบันปัญหาหนึ่งที่สำคัญ คือ ความหลากหลายของสารสนเทศ ส่งผลทำให้ผู้ใช้ต้องใช้เวลาพิจารณาการวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศอย่างเป็นระบบก่อนนำมาใช้ทั้งในด้านการศึกษาค้นคว้าและชีวิตประจำวัน ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการเชื่อมโยงกันทั่วโลกอย่างไร้พรมแดนก่อให้เกิดการแปลงรูปแบบสารสนเทศจากสิ่งตีพิมพ์ไปสู่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกรวดเร็วไม่จำกัดสถานที่และเวลาและสามารถสืบค้นและรวบรวมสารสนเทศได้อย่างเป็นระบบ

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง ที่มีเพศสภาพของบิดามารดาต่างกันเมื่อ ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีการแสวงหาและใช้สารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน

ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ไม่ตรงกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2) ที่ว่า “นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลองที่มี เพศ สภาพบิดามารดาต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศ จะมีการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ แตกต่างกัน”

ผลการวิจัยกลับพบว่า การแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามเพศ สภาพบิดามารดา พบว่าไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ กับเพศ สภาพบิดามารดา พบว่า การได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศไม่มี

ปฏิสัมพันธ์ร่วมกันต่อการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธราพรมาชาติ (2555 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาพฤติกรรมมุ่งมั่นในการทำงาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มาลี กรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่มีเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และรายได้ของครอบครัวต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมมุ่งมั่นในการทำงาน มีพฤติกรรมใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมมุ่งมั่นในการทำงานดังกล่าวไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพรหมพูนุช (2550: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งทีรอคอย ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนวัยรุ่นชายและหญิงอายุระหว่าง 10-13 ปี จากโรงเรียนพลอย จังหวัดปทุมธานี จำนวน 60 คน จากผลไม่พบนัยสำคัญทางสถิติของความแปรปรวนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกับภูมิหลังทางชีวสังคม (ได้แก่ เพศ ผลการเรียน และอาชีพของผู้ปกครอง) และจันทร์เพ็ญ สิงหนุต (2544, บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า ในด้านพฤติกรรมการใช้สารสนเทศนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป คณะศึกษาศาสตร์มีการใช้หนังสือตำราวิชาการมากที่สุด โดยใช้ประกอบการเรียน การทำรายงานและมีอัตราความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุดเฉลี่ย 2-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ในด้านปัญหาและอุปสรรคพบว่า แหล่งภายในมหาวิทยาลัยมีทรัพยากรสารสนเทศ น้อยเกินไป รองลงมาไม่มีสารสนเทศที่ต้องการใช้ ในขณะที่แหล่งสารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัยอยู่ไกล ไม่สะดวก เมื่อเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการมาเรียน และคณะที่ศึกษาโดยรวม ไม่มีผลให้เกิดความแตกต่างกัน ส่วนการใช้เครื่องมือในการค้นหาสารสนเทศ พบว่าแตกต่างกันตามคณะที่เรียนทุกด้าน และเกือบทุกรายการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านแหล่งสารสนเทศพบว่านักศึกษาต่างคณะมีการใช้แหล่งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศ มีการแสวงหาและใช้สารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน

ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่ตรงกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3) ที่ว่า “นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศ จะมีพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศแตกต่างกัน”

แต่ผลวิจัยกลับพบว่า การแสวงหาและใช้สารสนเทศกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาตามตัวแปรการได้ใช้ชุดกิจกรรม

แนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า การได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันต่อการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ภูไทยคำภู (2555: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิสุทธิวงศ์ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะการควบคุมตนเองและการมุ่งอนาคต และการเลี้ยงดูจากครอบครัวต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง ระยะเวลาหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว และ ระยะเวลาติดตามหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง ระยะเวลาหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว และ ระยะเวลาติดตามหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ ตรงกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4) ที่ว่า “นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง ในระยะติดตามจะมีการแสวงหาและการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกันกับระยะหลังการทดลอง” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรี วิสุตราศัย (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการตระหนักรู้ในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับชุดกิจกรรมมีการตระหนักรู้ในตนเอง ในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการตระหนักรู้ในตนเอง ในระยะหลังการทดลอง กับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

ชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ และตระหนักรู้ด้วยตนเอง เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้ ในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม

โดยครูจะมีบทบาทสำคัญมากในการแนะแนว ทั้งนี้ครูจะต้องใส่ใจอย่างใกล้ชิดในด้านข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนหรือเกี่ยวกับเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือและพัฒนานักเรียนทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เชื่อมั่นว่ากิจกรรมแนะแนวจะสามารถช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนเป็นอย่างดี

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

ผู้เรียน

1. ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไป ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นๆในระดับเดียวกัน
2. การนำผลการวิจัย ไปประยุกต์ใช้กับนักเรียน โรงเรียนชายล้วนหรือหญิงล้วน

ระดับมัธยม

ครูแนะแนว

1. ชุุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศ นำไปใช้กับนักเรียนได้ แล้วนำมาเผยแพร่ แล้วเชิญชวนผู้เกี่ยวข้องให้มีการทำวิจัยร่วมกัน
2. ช่วยเหลือนักเรียนได้เมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากการทำแบบสอบถาม หลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศ

3.2 ข้อเสนอแนะการนำไปใช้ครั้งต่อไป

1. เพิ่มชุดกิจกรรมให้มากกว่าเดิม และหลากหลายมากขึ้น และดูความเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียนที่ทำการทดลอง
2. ควรใช้ชุดกิจกรรมให้เหมือนกันกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพราะจะได้วัดผลและพฤติกรรมการพัฒนาได้ตรงจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
3. ทำการทดลองกับนักเรียนห้องที่ไม่ใช้กลุ่มทดลองและควบคุมดูบ้าง เช่น อาจจะเป็นห้องในระดับชั้นเดียวกัน โดยมากำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กรุงเทพมหานคร รัฐสภาลาดพร้าว
- กระทรวงศึกษาธิการ (2551) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- กาญจนา ภูไทยคำภู (2555) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิสุทธิวงศ์ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- กิ่งทอง ศิริมงคล (2531) “พฤติกรรมการค้นหาและการใช้สารสนเทศในการเขียนวิทยานิพนธ์ของนักศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น” วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เคมปี (Kemp, 1985:13-15 อ้างถึงใน กัทรมน ชันธาฤทธิ 2551:42-44) The Instructional Design Process. New York:Harper & Row Publishers
- จันทร์เพ็ญ สิงหนุต (2544) “พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- จิรวรรณ ภักดีบุตร (2536) เอกสารการสอนชุดวิชาการบริการและเผยแพร่สารสนเทศ นนทบุรี (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชญาภา เอี่ยมอุไร (2536) พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสตรีในประเทศไทย วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (อ.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ (2537) “บริการเผยแพร่สารสนเทศ” ใน เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการบริการและเผยแพร่สารสนเทศ (104-105) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- _____ . (2537) "รวมรายชื่อวารสาร: ทัศนะจากบรรณารักษ์" ในเอกสาร ประกอบการสัมมนาการบรรณการข้อมูล โครงการรวบรวมรายชื่อวารสารในประเทศไทย ด้วยคอมพิวเตอร์ (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพมหานคร
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521) ระบบสื่อการสอน กรุงเทพมหานคร:คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณภัทร จิณานุกูล (2552) “ผลการพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ โดยใช้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปะการม้วนกระดาษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชิงทราย) เทศบาลนครลำปาง”งานทางวิชาการ สืบค้นจาก:

<http://napatjinaacademic.blogspot.com/2011/08/blog-post.html>

เดชา นันทพิชัย (2547) แนวคิดและการศึกษาเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้ (ออนไลน์) สืบค้นจาก:http://staffs.wu.ac.th/~ndecha/publication/NU_Chapter3.pdf
2 มีนาคม 2549

ธีระ ชัยยุทธขรรยง (2533) “กระบวนการให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์” วารสารเนาะเนาะ, 25 (131), 58-65

นวพร ไชยทองศรี (2549) “การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล” วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

นวลนง มังตรีสรณ์ (2530) ผลของการใช้ชุดการสอนกิจกรรมเนาะเนาะเรื่อง สังคหวัตถุ 4 ที่มีต่อคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพศิรินทร์ สืบค้นจาก:<http://www.brm4.obec.go.th/project/tiranan/chap2.pdf>

เบทส์ (Bates Berrypicking Model) Bates (1989) “*The Design of Browsing and Berrypicking Techniques for the Online Search Interface.*” Retrieved November 14, 2007, from <http://www.gseis.ucla.edu/faculty/bates/berrypicking.html>

ประภาวดี สืบสนธิ์ (2541) ความต้องการใช้สารนิเทศ เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศ (พิมพ์ครั้งที่ 5, หน้า 293-333) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประภาวดี สืบสนธิ์ (2546) สารสนเทศในบริบทสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ประหัด ทองมาก (2533) การจัดกิจกรรมในสถานศึกษา เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบงานเนาะเนาะในสถานศึกษาหน่วยที่ 9-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ปราชญา กล้าผจญ และคณะ (2546) แนวโน้มและการพัฒนาการบริหารการศึกษา กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง

- ปรีศนา น่วมบาง (2550) ผลการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
ความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่4 โรงเรียนจ่านกร้อง
อำเภอ เมือง จังหวัดพิษณุโลก สืบค้น<http://www.jr.ac.th/webjr/file/course/course>
- เป็รื่อง กุมุท (2517) *เทคนิคการเขียนบทเรียน โปรแกรม* กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- พนิดา พ้อคำเรือ (2539) “การแสวงหาสารนิเทศของนักศึกษาแพทย์ระดับคลินิกใน
กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พัชตรา พรหมชาติ (2555) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมมุ่งมั่น
ในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มาลีกรุงเทพมหานคร”
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ภัทรพร ชมพูนุช (2550) “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย
ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว
โรงเรียนพลอยจังหวัดปทุมธานี วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- _____ . (2550) “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยของนักเรียน
วัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- มยุรี วิสูตราศัย (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา
- มาลินี จุ โทปะมา (2536) *จิตวิทยาแนะแนว* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- มาลี ถ้ำสกุล (2546) “สารนิเทศและสารนิเทศศาสตร์”ในเอกสารการสอนชุดวิชาสารนิเทศ
ศาสตร์เบื้องต้น หน่วยที่ 1-5, หน้า 13-14 (พิมพ์ครั้งที่ 2) นนทบุรี: มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช
- ยีน ภู่วรรณ (2546) “ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดการสารนิเทศ”ในประมวลสาระชุดวิชา
สัมมนาการจัดการสารนิเทศ หน่วยที่ 1 หน้า 1-34 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย-
ธรรมมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์

- วนิดา อยู่เย็น (2539) “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับการสอนตามคู่มือครู” ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพมหานคร:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- วสันต์ อดิศักดิ์ (2535) “คอมพิวเตอร์ช่วยสอน” วารสารศึกษาศาสตร์ 3(8)
(กุมภาพันธ์-พฤษภาคม) : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วัชรีย์ ทรัพย์มี (2531) การแนะนำในโรงเรียน กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิชย์
- วิโรฒ วัฒนานิมิตกุล (2540) การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้สาระอ้างอิงเพื่อส่งเสริมความรู้ของนักเรียนวิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณวุฒิปบัณฑิต สาขาหลักสูตรการสอนบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมพร พุทธาพิทักษ์ผล (2546) “การจัดการงานบริการและเผยแพร่สารสนเทศเอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการบริการและเผยแพร่สารสนเทศ นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2553) มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร:พริกหวานกราฟฟิค
- สิริญดา สิทธิปุ่น (2541) “การใช้และความต้องการใช้สารนิเทศของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สิริลักษณ์ ใจกล้า (2555) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะเรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศนำรู้จักกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่4 โรงเรียนบ้านท่าศิลา.เผยแพร่ผลงาน สืบค้นจาก
<http://www.thasilaschool.com/news/59976.html>
- สุนันทา วงศ์จตุรภัทร (2552) พฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬาในมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุภัทรา จิตร์เฟ่ง (2549) การนิเทศแบบคลินิกเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดกิจกรรมแนะนำของครูประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

- สุภาพร จิตตรง (2555) ผลการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระธาตุพินยาคอม สืบค้นจาก <http://www.krupunmai.com/webboard-id3021.html>
- อัมพร ชนะทอง (2546) การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีน้ำใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดพลับพลา จังหวัดจันทบุรี ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) มหาวิทยาลัยบูรพา
- อารีย์ ชื่นวัฒนา (2545) พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในเอกสารการสอนชุดวิชาการจัดเก็บและการค้นคืนสารสนเทศ หน่วยที่ 11-15. นนทบุรี:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เอลลิส และฮูลแกน (Ellis and Haugan : 1997) *A Study of the Use by Undergraduate of one University Library.* Thesis (Ph.D.) Bob Jones University. Abstract online. Pub. No. AAT7724756 Retrieved January 25, 2005, from Dissertation Abstracts Online
- Allen (1966,quoted in Bouazza,1989) . *The Measurement and Antecedent of Affective, Continuance, and Normative Commitment to the Organization. Journal of Occupational Psychology*
- American Library Association(1983 : 117). *The ALA Glossary of Library and InformationScience*.Chicago: The Association
- Borgman (2000) : Mann 1993 : 91 – 101).*From Gutenberg to the global information infrastructure : access to information in the networked world*.Cambridge,MA : MIT Press
- Harrod (1990 : 309).Harrod'sLibrians' *Glossary of Terms Used in Librarianship, Documentation and the Book Crafts and Reference Book*
- John & Paul (1997). *Gestalt empty-chair dialogue versus systematic desensitization in the treatment of phobia*. Gestalt Review, 1(2), 150-162
- Large, Tedd & Hartley (2001). *Information seeking in the online age: Principle and practice*. Munchen: K.G Saur
- Menzel (1967). *Information needs and uses in science and technology*. Annual Review of Information Science and Technology. Vol.1 (pp.41-69). New York : John Wiley
- Wilson,T.D. (2000 : 49)“Models in information behavior rescacrh”Journal of documentation 55 (3) 249-270

Wilson,T.D. (1981 : 7 อ้างถึงในกิ่งทอง สิริมงคล, 2531 : 17) .Self-esteem can be developed overtime. [Online]. Available: <http://www.solosingles.com/esteem/develop.html>.

Wilson,T.D. (1981 : 8 อ้างถึงในกิ่งทอง สิริมงคล, 2531 : 18).”Human information behavior”
Information Science 3(2).49-55.

Wilson,T.D. (2000). *Human Informtion Behaviour. Informing Science.* 3,2 : 49-55

Taylor & Francis Group. *International Encyclopedia of Information and Library Science* (2003)
New York.

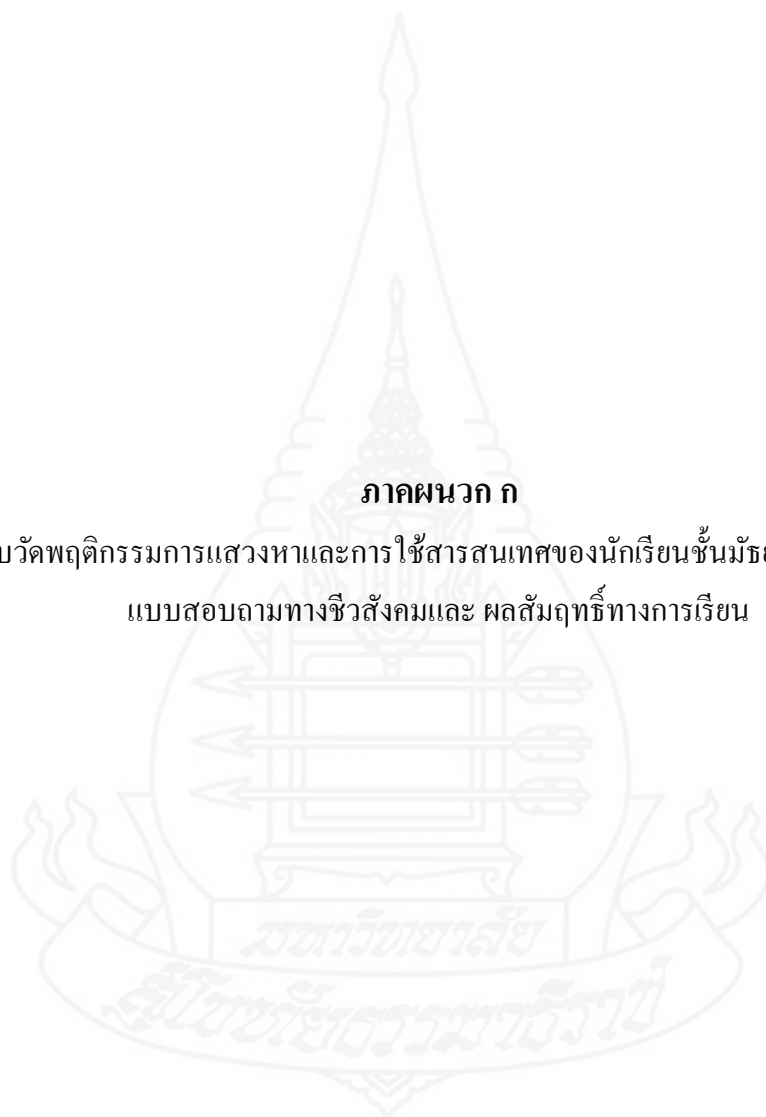

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
แบบสอบถามทางจิตสังคมและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง

แบบวัดพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ก่อน – หลัง การทดลอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบแบบวัด ตามความเป็นจริง โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรม ของตน ซึ่งจะทำให้นักเรียนทราบพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ เพื่อเป็นประโยชน์กับนักเรียนและผู้วิจัยต่อไป

รายการ	ระดับความเป็นจริง				
	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ					
1. ฉันสนใจศึกษาความรู้ในเรื่องใหม่ๆ จากการสอบถามครู					
2. ฉันชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ๆแล้วค้นหาสิ่งนั้น					
3.ฉันคิดว่าการค้นหาข้อมูลสารสนเทศจาก ผู้มีความรู้เป็นการกระทำ ของคนฉลาด					
4. ฉันจะแสวงหาความรู้ จากผู้มีความรู้ และผู้มีประสบการณ์					
5. เมื่อมีคำถามจากเรื่องที่ครูสอนฉัน ไปค้นคว้า จากอินเทอร์เน็ตเพิ่มเติม					
6. ฉันค้นหาข้อมูล โดยใช้โปรแกรมการค้นหา (Search engine) เช่น Google					
7.เมื่อฉันได้ข้อมูลอะไรมาฉัน จะประเมินข้อมูล จากแหล่งที่ได้แล้ว มาแยกแยะ					
8. ฉันนำข้อมูลจากการค้นคว้า ทดลอง มาแยกแยะ เป็นประเด็นต่างๆตามความอยากรู้					
9. ฉันแสวงหาสารสนเทศเมื่อแลกเปลี่ยน เพิ่มพูน พัฒนาความรู้ความสามารถ					
10.ฉันรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่ครูสอน และนำมาตอบ คำถาม					

รายการ	ระดับความเป็นจริง				
	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
11. เมื่อนักหาข้อมูลที่ต้องการได้ฉันจะรวบรวมไว้เป็นเล่มเพื่อสะดวกในการใช้					
12. ฉันจะแสวงหาข้อมูลสารสนเทศทุกรูปแบบแล้วนำข้อมูลที่ได้รวบรวมเก็บไว้					
13. ข้อมูลที่ได้ฉันจะตรวจสอบความถูกต้องโดยถามครูก่อน					
14. เมื่อได้คำแนะนำจากครู ฉันจะพิจารณา ความน่าเชื่อถือของสารสนเทศนั้น					
15. เมื่อเพื่อนเล่าข่าวให้ฉันฟัง ฉันจะไปหาข้อมูลอีกครั้ง จะไม่เชื่อถ้าไม่ได้ตรวจสอบก่อน					
16. ฉันจะนำข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วกลับไปใช้ในการสอน และใช้ในชีวิตรประจำวัน					
17. ฉันสามารถนำข้อมูลสารสนเทศ ไปใช้ ได้ตามความต้องการ ในการแก้ปัญหา การตัดสินใจและตอบคำถามเรื่อง ที่อยากรู้					
การใช้สารสนเทศ..					
18. ฉันใช้ข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ในการตอบข้อสงสัย					
19. ฉันชอบบันทึกประจำวันแล้วนำมาใช้เป็นข้อมูล ในการปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของตน					
20. เมื่อเครียดฉันจะฟังวิทยุออนไลน์เสมอ					
21. ฉันเข้าห้องสมุด รวบรวมข้อมูล วิธีการอ่านที่เหมาะสม					
22. ฉันมักค้นหาทางเลือกหลายๆทางในการหาข้อมูล					
23. ฉันตั้งใจฟังขณะที่ครูสอนและจะกลับไปทบทวน ทุกครั้ง					
24. ฉันมีความสุขเมื่อ ได้อ่านหนังสือพิมพ์					
25. ฉันคิดว่าแหล่งสารสนเทศใกล้บ้าน คือ ห้องสมุด ประชาชน					

รายการ	ระดับความเป็นจริง				
	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
26. เวลาว่างฉันจะไปห้องสมุดหรือสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อทำแบบวัดบุคลิกภาพของการประกอบอาชีพ					
27. ฉันชอบสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเพื่อหาข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย เกี่ยวกับอาชีพก้าวหน้าไปสู่อาเซียน					
28. เมื่อต้องค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม ฉันจะสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตและหนังสือตำราเรียน					
29. ฉันชอบค้นหาข้อมูลข่าวสารในทีวีแล้วกลับมาคุยกับเพื่อนๆ ในห้องเรียน					
30. ฉันจะแลกเปลี่ยนข่าวสาร ข้อมูล และความคิดเห็นต่างๆ กับเพื่อนๆ					

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง
 แบบสอบถามทางชีวสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน – หลัง การทดลอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยจะแบ่งเป็น 2 ตอน คือ
 ตอนที่ 1 ลักษณะทางชีวสังคม
 ตอนที่ 2 แบบสอบถามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 1 ลักษณะทางชีวสังคม

1. เพศ ชาย หญิง
2. สถานภาพบิดามารดา
 - อยู่ด้วยกัน
 - แยกกันอยู่
 - หย่า / หม้าย
 - พ่อหรือแม่แต่งงานใหม่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

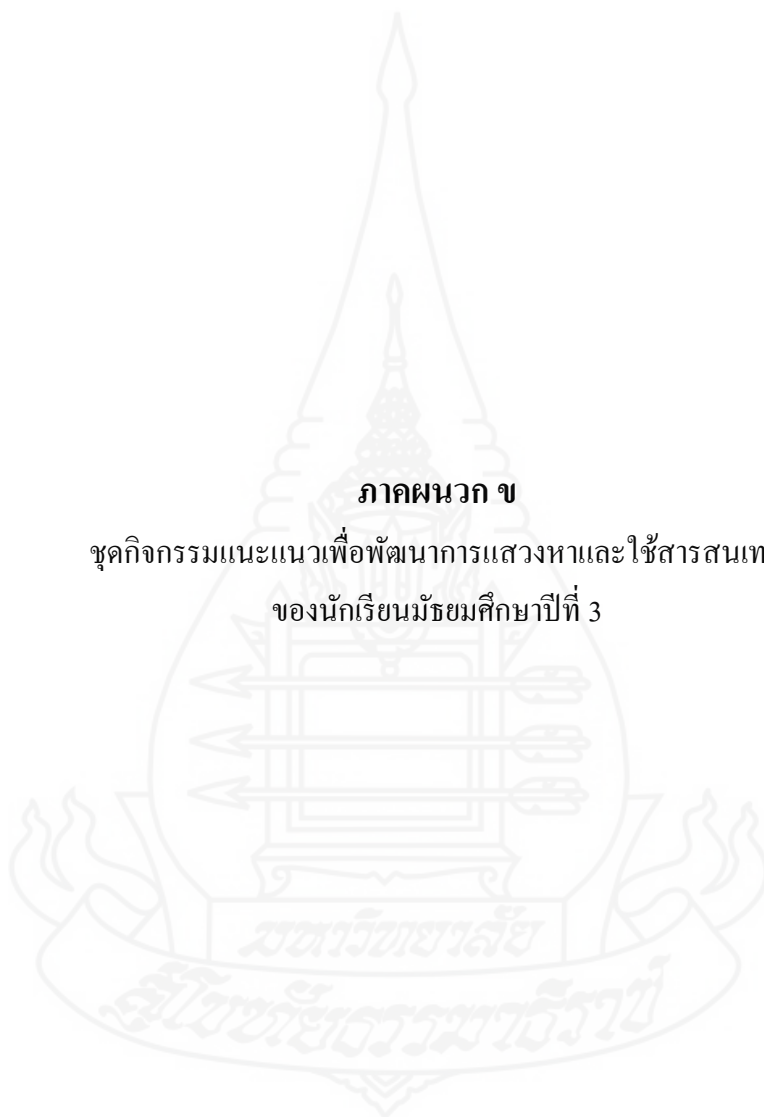
คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย \surd ลงใน () หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับนักเรียนตามความเป็นจริง

ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเทอมที่ผ่านมา

- ระดับผลการเรียนเฉลี่ยที่ 3.00 -4.00
- ระดับผลการเรียนเฉลี่ยที่ 2.00 -2.99
- ระดับผลการเรียนเฉลี่ยที่ 1.00 -1.99
- ระดับผลการเรียนเฉลี่ยที่ 0.00 -0.99

ภาคผนวก ข

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและใช้สารสนเทศ
ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จำนวน 50 นาที

เรื่อง ปฐมนิเทศกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

แนวคิด

โลกยุคปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีมากมายมหาศาลจากสื่อสารต่างๆ ที่อยู่รอบตัวการรู้จักแยกแยะข้อเท็จจริงในข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ จะช่วยกลั่นกรองให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสมนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจเลือกใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ
2. เพื่อให้ นักเรียนมีการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม
3. เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดกับตนเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูกล่าวทักทายนักเรียนบอกจุดประสงค์แก่นักเรียนเมื่อนักเรียนเรียนแล้วจะได้อะไรบ้าง และถามนักเรียนเกี่ยวกับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศในปัจจุบันของนักเรียนเป็นอย่างไร

ขั้นปฏิบัติ

1. ครูให้นักเรียนแต่ละคนเขียนวิธีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อการพัฒนาการแสวงหาสารสนเทศ และการใช้เทคโนโลยีของตนเอง ลงในกระดาษ A 4 โดยครูแจกให้คนละ 1 ใบ
2. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุป และครูก็สรุปปิดท้าย

สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

1. กระดาษ A 4
2. ห้องแนะแนว
3. ห้องสมุด/อินเทอร์เน็ต

การวัดและการประเมินผล

สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการเรียนของนักเรียน และใบงานในกระดาษที่เขียน

ลงชื่อ วันวิสา ชูการ ครูผู้สอน

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ครั้งที่ 3

จำนวน 50 นาที

เรื่อง ครูที่มีอยู่รอบกาย

แนวคิด

จากคำพูดที่ว่า “เมื่อผู้เรียนรู้พร้อมที่จะเรียน ครูก็มีรอบกาย” ผู้เรียนเรียนรู้ได้จากทุกสิ่งรอบตัวเรา ไม่ว่าจะเป็น หนังสือ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเรานับถวายเป็นครู ทุกสิ่งที่ทำให้เราได้เกิดการเรียนรู้ แล้วแต่เป็นครูของเราทั้งสิ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกแหล่งเรียนรู้ และวิธีการแสวงหาความรู้ในชุมชนของนักเรียนได้
2. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ใกล้ตัวนักเรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูกล่าวทักทายนักเรียน และให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง “แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ”
2. นักเรียนตอบคำถามลงในใบงานเรื่อง “ครูที่มีอยู่รอบกาย” และวิเคราะห์ว่า ถ้าได้รับการะงานในวิชาต่างๆ นักเรียนจะสืบค้นข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานเหล่านี้จากแหล่งข้อมูลใด

ขั้นปฏิบัติ

1. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน ระดมความคิดว่าจะวิธีแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเหล่านี้ได้อย่างไร

ห้องสมุดชุมชน

วัด

ผู้รู้ในชุมชน

พิพิธภัณฑ์

ตลาด

อินเทอร์เน็ต

นักเรียนระดมสมองในกลุ่มย่อย บอกแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนรู้จัก

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการเรียนรู้จากแหล่งความรู้ที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน
2. นักเรียนสามารถสอบถามเพิ่มเติมและศึกษาแนวสรุปกิจกรรมจากครูผู้จัดกิจกรรม

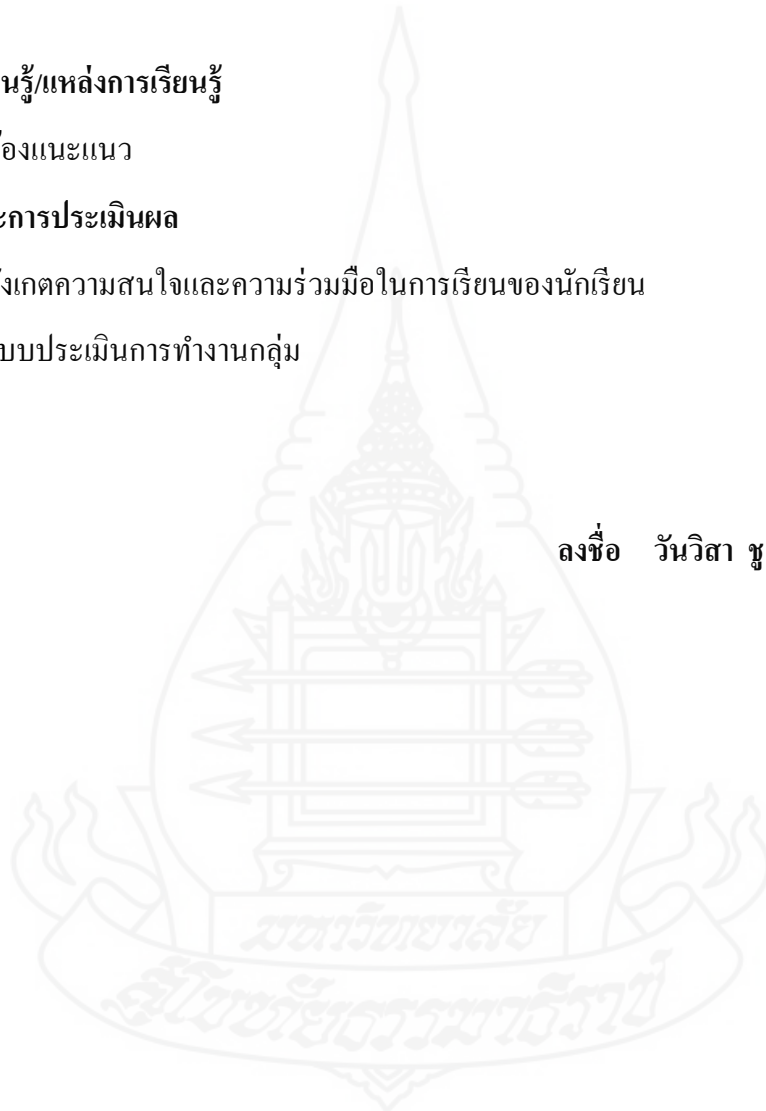
สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

ห้องแนะแนว

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการเรียนของนักเรียน
2. แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

ลงชื่อ วันวิสา ชูการ ครูผู้สอน

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ครั้งที่ 2

จำนวน 50 นาที

เรื่อง การเรียนรู้ด้วยตนเอง

แนวคิด

ปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา คนในยุคนี้ต้องอาศัยการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป “เมื่อนักเรียนพร้อมที่จะเรียนรู้ครูก็นั่งอยู่รอบตัว” การเรียนรู้จึงเป็นครรลองของชีวิต ที่ทุกคนต้องฝ่าฝืนหาด้วยตนเองตลอดเวลา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนได้ใช้เวลาในการเรียนรู้และสำรวจตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการใฝ่หาความรู้ด้วยตนเอง
3. เพื่อให้นักเรียนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เหมาะสม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูกล่าวทักทายนักเรียน และพูดเกี่ยวกับโลกในยุคปัจจุบันนี้เป็นอย่างไรและให้นักเรียนแบบสำรวจการใช้เวลาเรียนรู้ด้วยตนเอง

ขั้นปฏิบัติ

1. นักเรียนวิเคราะห์การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยตอบคำถามในใบงาน “เรื่องการเรียนรู้ด้วยตนเอง”
2. อภิปรายซักถาม ถึงวิธีการและใช้เวลาในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ภายในกลุ่มของตนเอง โดยกลุ่มละ 5-6 คน

ขั้นสรุป

1. อภิปรายสรุปถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาสรุปให้เพื่อนฟัง
2. ครูให้นักเรียนทำ”แบบสำรวจการใช้เวลาในการเรียนรู้ด้วยตนเอง”เป็นการสรุป และประเมินตนเอง

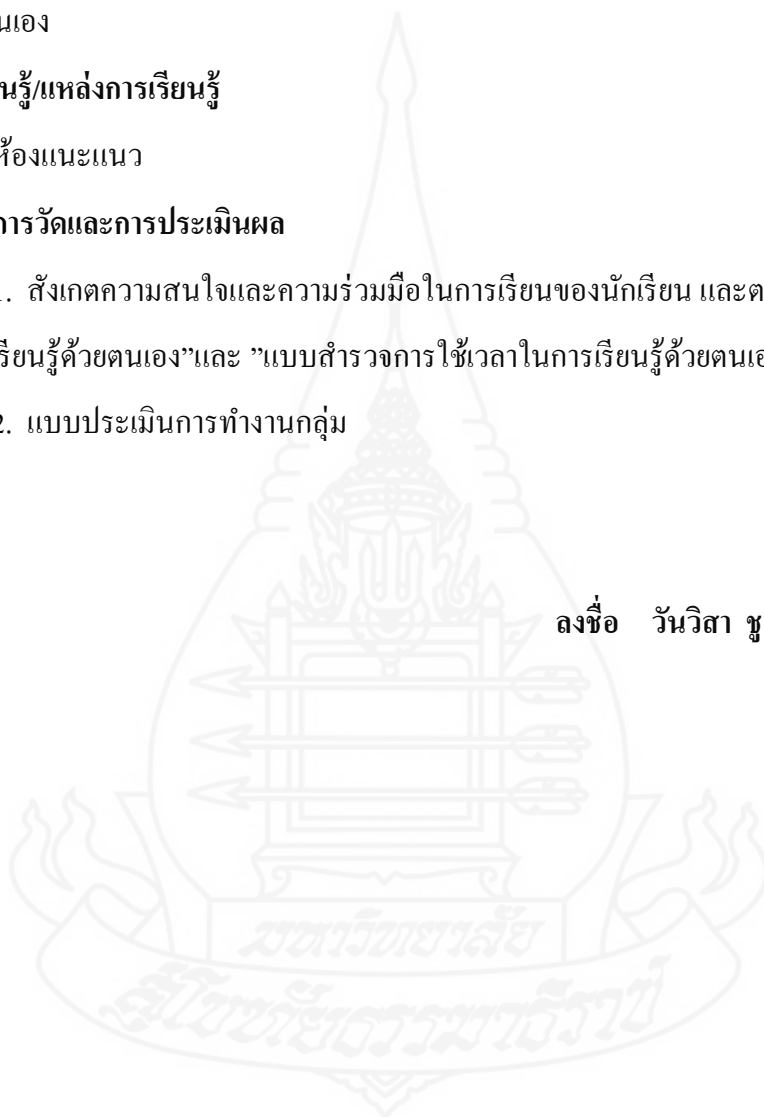
สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

ห้องแนะแนว

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการเรียนของนักเรียน และตอบคำถามในใบงาน “เรื่องการเรียนรู้ด้วยตนเอง”และ ”แบบสำรวจการใช้เวลาในการเรียนรู้ด้วยตนเอง”
2. แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

ลงชื่อ **วันวิสา ชูการ** ครูผู้สอน

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ครั้งที่ 8

จำนวน 50 นาที

เรื่อง ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน

แนวคิด

การใฝ่รู้ ใฝ่เรียนเป็นคุณลักษณะที่นักเรียนควรปฏิบัติ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องเหมาะสม การแสดงออกถึงการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนนั้นผู้เรียนสามารถแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น การแสวงหาความรู้จากการฟัง การถาม การอ่าน การคิด การเขียน การสังเกตและการทดลองปฏิบัติ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสำรวจตนเองด้านพฤติกรรมการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนได้
2. เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการสร้างนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียนได้
3. เพื่อให้นักเรียนบอกประโยชน์ของการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูกล่าวทักทายนักเรียน และให้นักเรียนสำรวจตนเองว่ามีพฤติกรรมใฝ่รู้ ใฝ่เรียนเพียงใด โดยทำใบงานเรื่อง “ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน”

ขั้นปฏิบัติ

นักเรียนจัดกลุ่มให้มีสมาชิกประมาณ 5-6 คน ร่วมกันคิดถึงวิธีการสร้างนิสัยในการ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนตามหลัก ส จิ ปุ ลิ คือ ฟัง (สุ) คิด (จิ) ถาม (ปุ) เขียน (ลิ) และบอกถึงประโยชน์หรือผลที่ได้รับจากการมีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน หลังจากนั้นนักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

1. นักเรียนแสดงความคิดเห็น เรื่อง “ไฟรู้ ไฟเรียน”สรุปข้อคิดหรือประสบการณ์ที่ได้รับ จากกิจกรรมนี้

2. นักเรียนสรุปพฤติกรรมการแสดงออกถึงความ ‘ไฟรู้ ไฟเรียน’ ที่ต้องปรับปรุงของตนเอง ลงในสมุดแนะนำ

สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

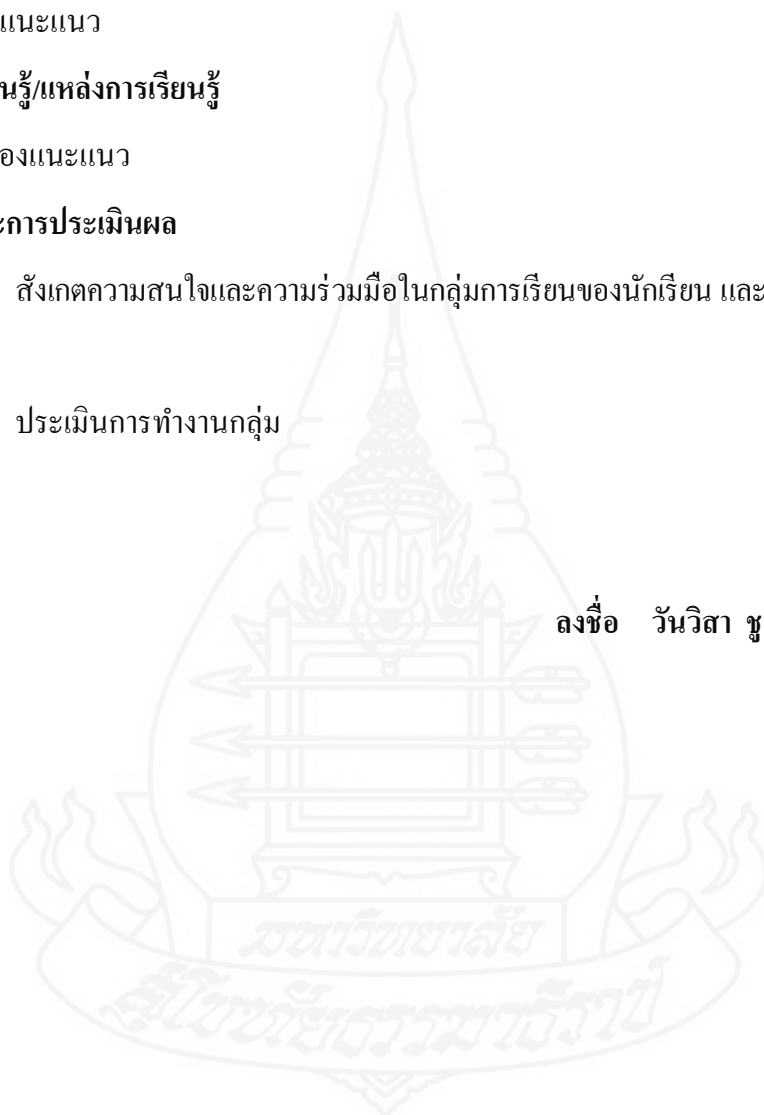
ห้องแนะนำ

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในกลุ่มการเรียนรู้ของนักเรียน และตอบคำถาม ในใบงาน

2. ประเมินการทำงานกลุ่ม

ลงชื่อ วันวิสา ชูการ ครูผู้สอน

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ครั้งที่ 9

จำนวน 50 นาที

เรื่อง การอ่าน เปิดประตูสู่การเรียนรู้

แนวคิด

การอ่านเป็นเครื่องมือในการรับข้อมูลข่าวสาร รับความรู้ใหม่ๆ ในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร การอ่านจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถที่จะก้าวสู่ประตูของความรู้มหาศาล ตามความสนใจของผู้อ่าน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนได้สำรวจตนเองในด้านการอ่าน
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกวิธีการอ่านที่เหมาะสมในหนังสือแต่ละประเภท
3. เพื่อให้นักเรียนได้นำไปใช้ในการเรียนได้เหมาะสม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูกล่าวทักทายนักเรียนแล้วถามนักเรียนว่านักเรียนชอบอ่านหนังสือประเภทใดบ้าง โดยครูได้นำหนังสือประเภทต่างๆ มาให้นักเรียนได้ดูเป็นตัวอย่าง
2. ครูให้นักเรียนทำใบงานเรื่อง “แบบสำรวจการอ่าน” และสรุปสิ่งที่ต้องพัฒนาในการอ่าน
3. นักเรียนอ่านใบความรู้ “การอ่าน: เปิดประตูสู่การเรียนรู้”

ขั้นปฏิบัติ

นักเรียนรวมกลุ่มสมาชิก 5-6 คน ทำใบงานเรื่อง “วิธีอ่านที่เหมาะสม” โดยร่วมกันวิเคราะห์ว่าในการอ่านหนังสือแต่ละประเภทนั้น นักเรียนใช้วิธีการอ่านแบบใด

ขั้นสรุป

1. อภิปรายสรุปถึงความสำคัญของการอ่านด้วยวิธีการที่เหมาะสม
2. นักเรียนรวมกลุ่มกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดหรือประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้
3. นักเรียนสามารถสอบถามเพิ่มเติมจากครูผู้สอน

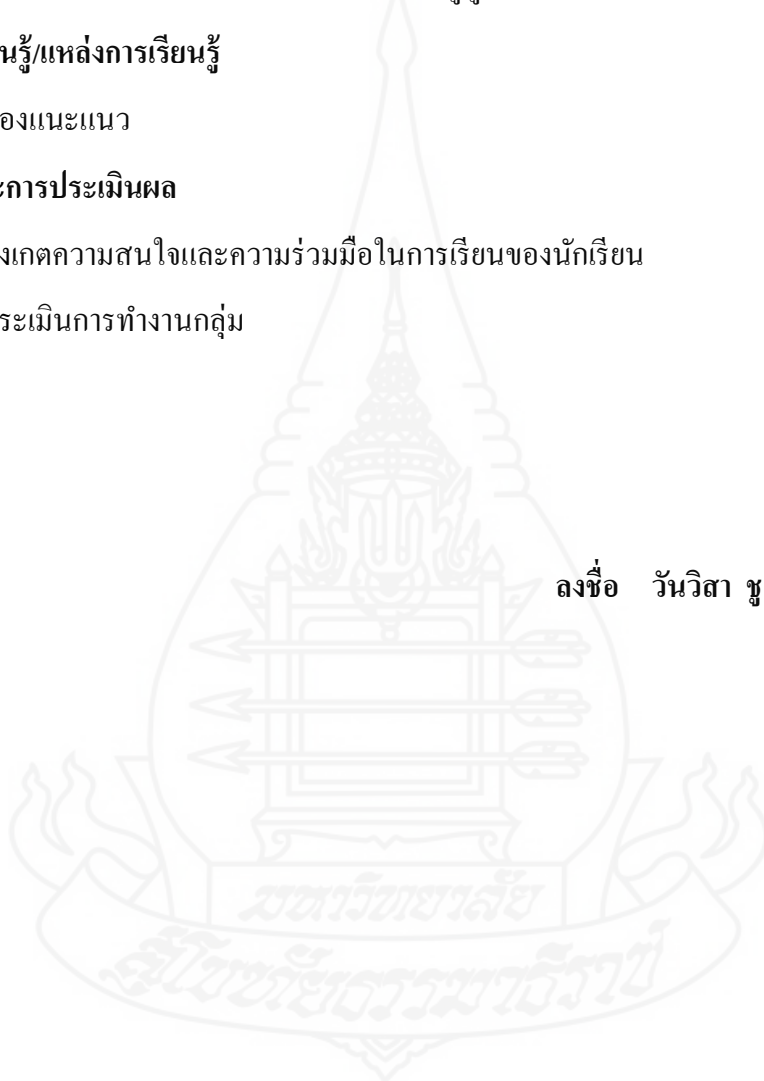
สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

ห้องแนะแนว

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการเรียนของนักเรียน
2. ประเมินการทำงานกลุ่ม

ลงชื่อ วันวิสา ชูการ ครูผู้สอน

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ครั้งที่ 5

จำนวน 50 นาที

เรื่อง “ไดอารี่”

แนวคิด

การบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถช่วยให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จได้ ทั้งนี้เพราะการบันทึกดังกล่าวนอกจากจะช่วยทบทวนความจำได้เป็นอย่างดีแล้ว ยังช่วยสร้างนิสัยรักการเขียน และสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่อง และส่งเสริมจุดดีของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนบอกถึงประโยชน์และความสำคัญของการบันทึกได้
2. เพื่อให้นักเรียนเขียนบันทึกประจำวันได้อย่างสม่ำเสมอ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูกล่าวทักทายนักเรียน แล้วถามนักเรียนว่า ใครได้เขียน“ไดอารี่” ของตนเองบ้าง
2. ครูให้นักเรียนปฏิบัติตามใบงานเรื่อง “ไดอารี่” ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 1.1. นักเรียนตอบคำถามถึงประสบการณ์และประโยชน์ในการบันทึก
 - 1.2. นักเรียนฝึกการบันทึกใน 4 รายการ ดังนี้
 - 1) บันทึกสิ่งที่นักเรียนจะต้องทำในสัปดาห์นี้
 - 2) บันทึกงานที่จะต้องส่งในรายวิชาต่างๆ
 - 3) บันทึกเบอร์โทรศัพท์สำคัญที่นักเรียนจะต้องติดต่อกับบุคคลต่างๆ
 - 4) บันทึกเหตุการณ์ประทับใจที่เคยพบ อาจจะพบด้วยตนเอง หรือผู้อื่นเล่าให้ฟังก็ได้

ขั้นปฏิบัติ

นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อย 5-6 คนช่วยกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นให้ได้ข้อสรุปที่เป็นมติของกลุ่ม เกี่ยวกับข้อคิดหรือประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้ ส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยต้องเป็นความคิดของสมาชิกในกลุ่ม ครูเป็นผู้เสริมอีกครั้งหลังจากนักเรียนนำเสนอจบทุกกลุ่ม

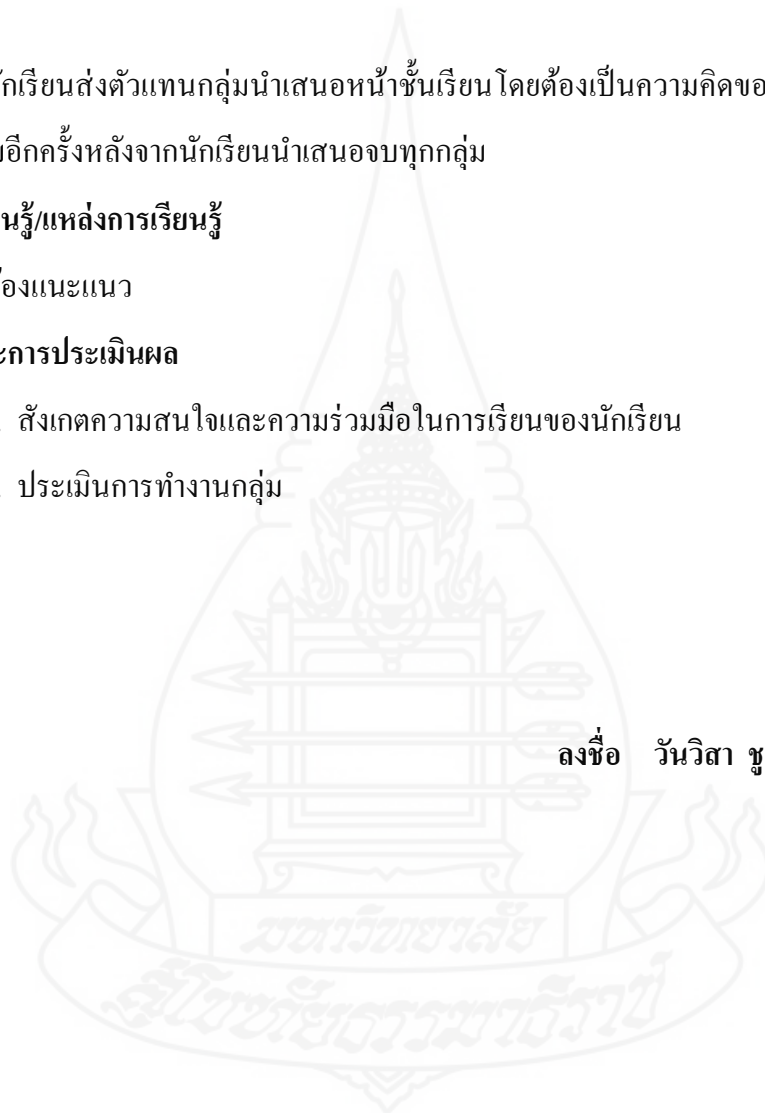
สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

ห้องแนะแนว

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการเรียนของนักเรียน
2. ประเมินการทำงานกลุ่ม

ลงชื่อ วันวิสา ชูการ ครูผู้สอน

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ครั้งที่ 4

จำนวน 50 นาที

เรื่อง เชื่อหรือไม่

แนวคิด

โลกยุคปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีมากมายมหาศาลจากสื่อสารต่างๆ ที่อยู่รอบตัวการรู้จักแยกแยะข้อเท็จจริงในข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ จะช่วยคลั่งกรองให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสมนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจเลือกใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์และแยกแยะประเภทสื่อโฆษณาได้
2. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันพิจารณาเลือกสื่อโฆษณาโดยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ได้
3. เพื่อให้นักเรียนใช้สื่อที่เหมาะสมในการเรียนของตน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูกล่าวทักทายนักเรียน และให้นักเรียนนำสื่อโฆษณาหรือข้อความที่นักเรียนสนใจมา

นำเสนอในชั้นเรียน

ขั้นปฏิบัติ

1. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คนนำเสนอผลการวิเคราะห์สื่อโฆษณาที่ตนสนใจต่อสมาชิกกลุ่ม
2. ให้นักเรียนวิเคราะห์คำโฆษณาที่นักเรียนสนใจในใบงาน เรื่อง “เชื่อหรือไม่”
3. สมาชิกกลุ่มพิจารณาเลือกสื่อโฆษณาที่สมาชิกกลุ่มสนใจมากที่สุด ร่วมกันวิเคราะห์เพิ่มเติม แล้วบันทึกลงในใบงานเรื่อง “เชื่อหรือไม่” จากนั้นส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นถึงประโยชน์ของการรู้จักกลั่นกรอง แยกแยะข้อเท็จจริงในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

2. นักเรียนสามารถสอบถามเพิ่มเติมจากครูผู้จัดกิจกรรมได้

สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

ห้องแนะแนว

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการเรียนของนักเรียน
2. ประเมินการทำงานกลุ่ม

ลงชื่อ วันวิสา ชูการ ครูผู้สอน

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

กิจกรรมแนะแนว	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	ครั้งที่ 7
จำนวน 50 นาที	เรื่อง “เปิดประตูโลกอินเทอร์เน็ต”	

แนวคิด

โลกปัจจุบันเป็นโลกในยุคของข้อมูลข่าวสาร คนเราจึงไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงจากการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย สะดวก และรวดเร็ว

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถบอกความรู้พื้นฐานในการใช้อินเทอร์เน็ตได้
2. เพื่อให้ นักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่องมารยาทในการใช้อินเทอร์เน็ต

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูอธิบายนักเรียนในเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตและนักเรียนทดสอบความรู้พื้นฐานในการใช้อินเทอร์เน็ต โดยการทำใบงานเรื่อง “การทดสอบความรู้เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต”
2. นักเรียนอ่านใบความรู้ “ความรู้เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต” และตรวจคำตอบในใบงานเรื่อง “การทดสอบความรู้เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต”

ขั้นปฏิบัติ

นักเรียนรวมกลุ่มสมาชิก 5-6 คน ศึกษาใบความรู้ “มารยาทในการใช้อินเทอร์เน็ต” และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับมารยาทในการใช้อินเทอร์เน็ต

ขั้นสรุป

1. นักเรียนอภิปรายสรุปถึงความสำคัญของการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลข่าวสาร
2. นักเรียนอภิปรายสรุปข้อคิดหรือประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้

สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

ห้องแนะแนว

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการเรียนของนักเรียน
2. ประเมินการทำงานกลุ่ม

ลงชื่อ วันวิสา ชูการ ครูผู้สอน

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ครั้งที่ 11

จำนวน 50 นาที

เรื่อง อินเทอร์เน็ตให้อะไรมากกว่าที่คิด

แนวคิด

อินเทอร์เน็ต เป็นระบบที่เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั่วโลกที่มีประโยชน์มหาศาลจากความรวดเร็วและสะดวกสบายในการสืบค้นข้อมูลจากทุกมุมโลก ทำให้อินเทอร์เน็ตเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง จึงไม่น่าแปลกใจที่จะเห็นคนนั่งอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์ ใช้บริการอินเทอร์เน็ตครั้งละนานๆ ยังมีบริการต่างๆ อีกมาก ที่สืบค้นได้จากอินเทอร์เน็ต

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ให้นักเรียนบอกการใช้ประโยชน์จากบริการต่างๆทางอินเทอร์เน็ตได้
2. เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์จากเว็บไซต์ที่น่าสนใจจากอินเทอร์เน็ต

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูกล่าวทักทายนักเรียนและให้นักเรียนอ่านใบความรู้ อินเทอร์เน็ตให้อะไรมากกว่าที่คิด
2. ครูให้นักเรียนตอบคำถามลงในใบงาน

ขั้นปฏิบัติ

1. นักเรียนรวมกลุ่มสมาชิก 5-6 คน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการท่องอินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์ที่น่าสนใจ ที่นักเรียนเข้าไปดู
2. ส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอเว็บไซต์ที่น่าสนใจ และแนะนำเว็บไซต์หน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

1. นักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถามถึงบริการในอนาคตที่เราอยากได้รับ บริการทางอินเทอร์เน็ต
2. นักเรียนอภิปรายสรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับจากอินเทอร์เน็ต

สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

ห้องแนะแนว

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการเรียนของนักเรียน
2. ประเมินการทำงานกลุ่ม

ลงชื่อ วันวิสา ชูการ ครูผู้สอน

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

กิจกรรมแนะแนว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครั้งที่ 6
 จำนวน 50 นาที เรื่อง เทคโนโลยีสื่อสารไทยกับวัยรุ่น

แนวคิด

ความก้าวหน้าด้านการสื่อสารโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าแผ่ขยายครอบคลุมไปทั่วทุกมุมโลก ทำให้ข่าวสารมีความทันสมัย ฉับไวและทันต่อเหตุการณ์ ข้อมูลต่างๆ จึงมีมากมายหลากหลายทั้งสิ่งดีและสิ่งไม่ดีปะปนกันไป สามารถสร้างสรรค์ หรือทำลายก็ได้ในเวลาเดียวกัน เราจึงควรรู้จักพิจารณาและกลั่นกรองข้อมูลก่อนที่จะนำไปใช้ต่อไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ให้นักเรียนสำรวจตนเองในด้านการใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารได้
2. เพื่อให้ให้นักเรียนบอกประโยชน์และโทษของการใช้เทคโนโลยีสื่อสารแต่ละประเภท
3. เพื่อให้นักเรียนอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูกล่าวคำทักทายนักเรียนและพูดเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีในปัจจุบันเป็นอย่างไร
2. ครูให้นักเรียนปฏิบัติตามใบงานเรื่อง แบบสอบถามเกี่ยวกับเทคโนโลยีสื่อสารไทยกับวัยรุ่น

ขั้นปฏิบัติ

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน จับฉลากชื่อ 5 รายการ คือ สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ และโทรศัพท์มือถือ ร่วมกันคิดและวิเคราะห์สื่อตามแต่ละกลุ่มจับฉลากได้ หลังจากนั้น เขียนอภิปรายพร้อมแสดงความคิดเห็นให้ได้ข้อสรุปที่เป็นมติของกลุ่ม เขียนลงในใบงานเรื่อง การใช้สื่อให้เป็นประโยชน์

ขั้นสรุป

1. นักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปถึงการเลือกสรรข้อมูลที่เป็นประโยชน์และการใช้สื่อให้เกิด ประโยชน์

2. นักเรียนแสดงความคิดเห็น สรุปข้อคิดหรือประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้
สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

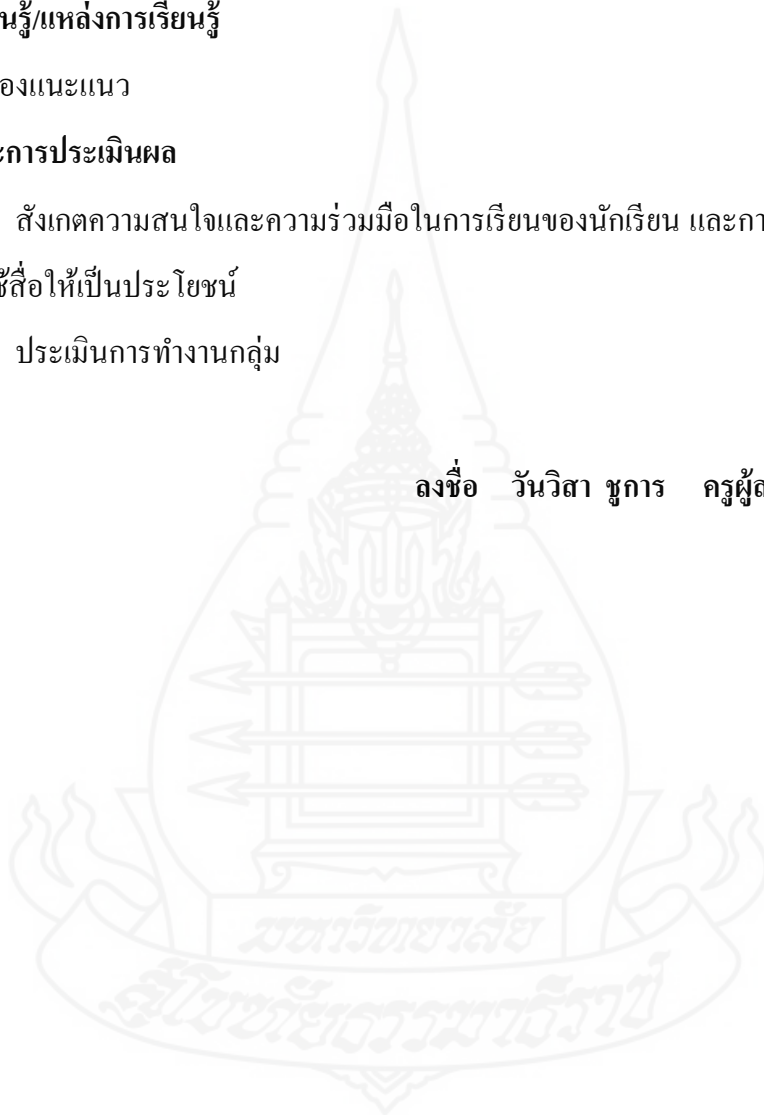
ห้องแนะแนว

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการเรียนของนักเรียน และการทำงาน เรื่องการใช้สื่อให้เป็นประโยชน์

2. ประเมินการทำงานกลุ่ม

ลงชื่อ วันวิสา ชูการ ครูผู้สอน

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

กิจกรรมแนะแนว	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	ครั้งที่ 10
จำนวน 50 นาที	เรื่อง พัฒนาความคิดสร้างสรรค์	

แนวคิด

ความคิดสร้างสรรค์สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการเรียนรู้ บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์คือผู้ที่คิดเป็น รู้จักคิด เป็นผู้คิดพัฒนา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้เห็นถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ ที่นำมาใช้ในการเรียน

และการประกอบอาชีพได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้**ขั้นนำ**

1. ครูอธิบายให้นักเรียนเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของการใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ขั้นปฏิบัติ

1. ให้นักเรียนเตรียมสมุดงาน และตอบคำถามตามรูปภาพดังต่อไปนี้ให้ได้มากที่สุด
 - 1.1 ภาพอะไร
 - 1.2 ผู้หญิงกับผู้ชายคู่นี้กำลังสนทนาอะไรกัน
 - 1.3 ภาพที่เห็นแสดงให้เห็นถึง.....
 - 1.4 ภาพที่เห็นใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง
 - 1.5 เลข 5 เกี่ยวข้องอะไรในชีวิตของนักเรียน
3. ให้นักเรียนสรุปปัญหาหรืออุปสรรคที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถคิดได้อย่างรวดเร็ว

4. ยกตัวอย่างความคิดของนักเรียนให้เพื่อนๆ ฟัง พร้อมร่วมกันอภิปราย ถึงความคิด
สร้างสรรค์ในเชิงบวก

ขั้นสรุป

1. ครูกับนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนา
ความคิดสร้างสรรค์
2. ครูและนักเรียน ร่วมกันอภิปรายว่าความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำมาใช้กับการเรียน
อย่างไรได้บ้าง และนำมาใช้กับการประกอบอาชีพต่างๆ ได้อย่างไร ร่วมกันสรุปผลที่ได้รับ
จากกิจกรรมนี้

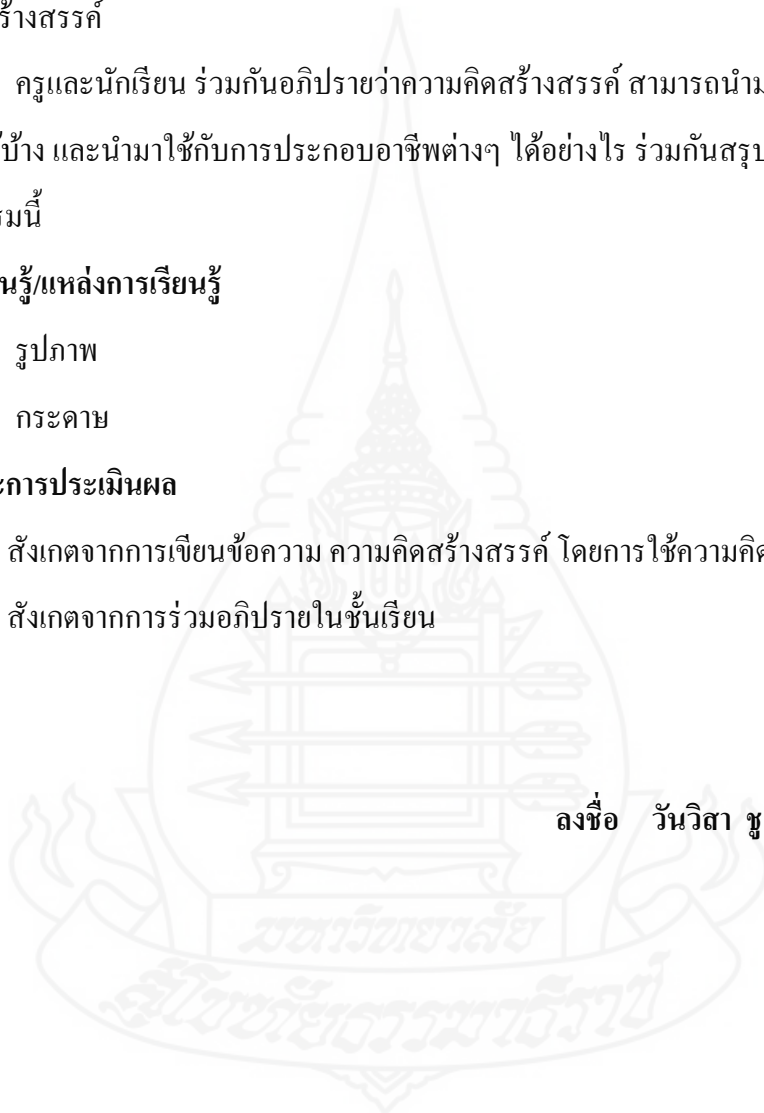
สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

1. รูปภาพ
2. กระดาษ

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการเขียนข้อความ ความคิดสร้างสรรค์ โดยการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในเชิงบวก
2. สังเกตจากการร่วมอภิปรายในชั้นเรียน

ลงชื่อ วันวิสา ชูการ ครูผู้สอน

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

กิจกรรมแนะแนว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครั้งที่ 12

จำนวน 50 นาที เรื่อง แสวงหาและใช้ให้เหมาะสม

แนวคิด

ยุคปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีมากมายมหาศาลจากสื่อสารต่างๆ ที่อยู่รอบตัวการรู้จักแยกแยะข้อเท็จจริงในข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ จะช่วยคลี่คลายกรองให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสม นำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจเลือกใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถสรุปผลของการเข้าร่วมกิจกรรมได้
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูทักทายนักเรียน แล้วถามว่านักเรียนว่านักเรียนได้อะไรบ้าง เมื่อได้เรียนรู้สิ่งต่างๆที่ครูได้สอนไป
2. ครูให้นักเรียน ยกมือแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ได้เรียนไป

ขั้นปฏิบัติ

1. ครูให้นักเรียนจับกลุ่ม 5 -6 คน ช่วยกันแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ครูได้สอน
2. ครูแจกกระดาษให้นักเรียน กลุ่มละ 1 แผ่น แล้วให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันคิด และช่วยกันเขียนในหัวข้อ ต่อไปนี้
 - สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ในทุกๆคาบที่ครูสอนกิจกรรมที่ประทับใจ

- นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ขั้นสรุป

1. ครูให้ตัวแทนนักเรียนของกลุ่ม ออกมานำเสนอ แสดงความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกันในแต่ละกลุ่ม

2. ครูสรุปกิจกรรมให้นักเรียนอีกครั้งหนึ่ง

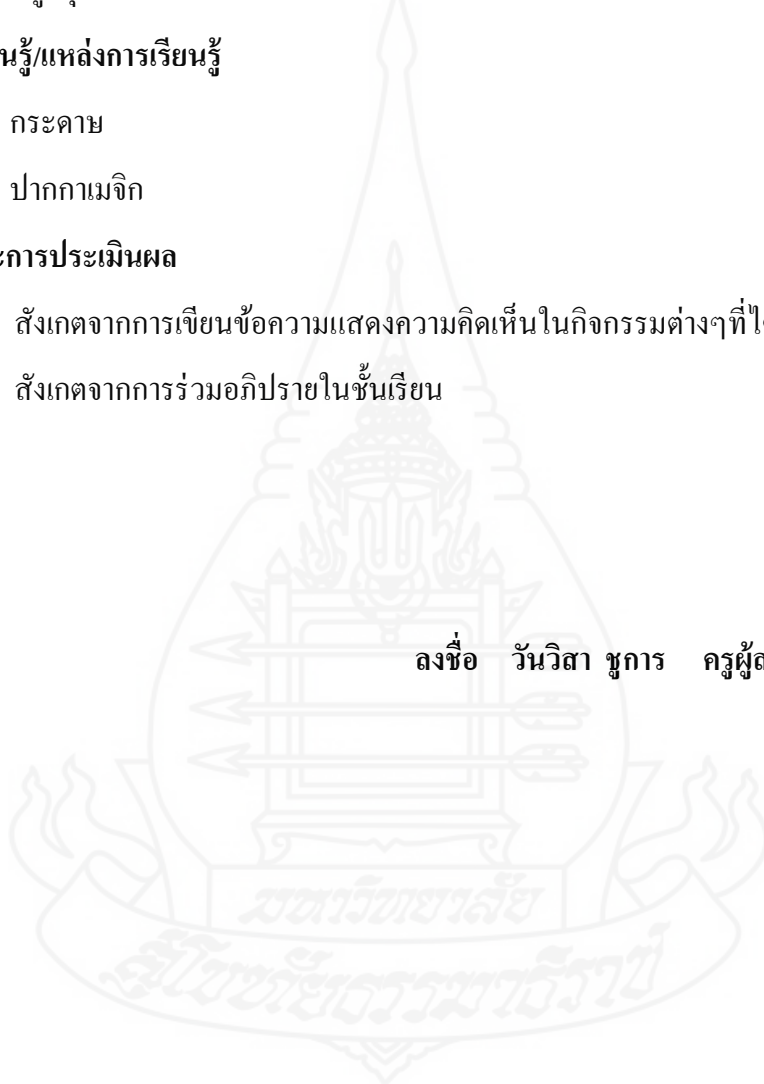
สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

1. กระดาษ
2. ปากกาสี

การวัดและการประเมินผล

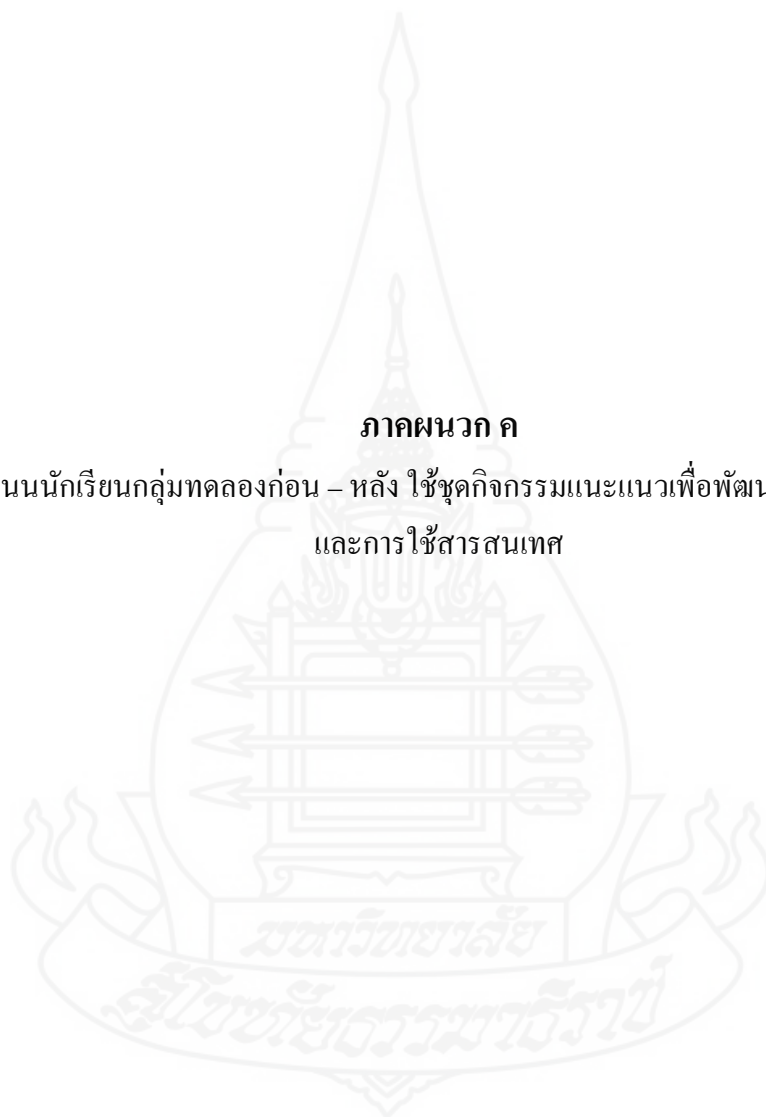
1. สังเกตจากการเขียนข้อความแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่างๆที่เข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมอภิปรายในชั้นเรียน

ลงชื่อ วันวิสา ชูการ ครูผู้สอน

ภาคผนวก ค

คะแนนนักเรียนกลุ่มทดลองก่อน – หลัง ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหา
และการใช้สารสนเทศ

คะแนนนักเรียนกลุ่มทดลองก่อน – หลัง ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการแสวงหา
และการใช้สารสนเทศ

ข้อคำถามที่	คะแนนก่อนทดลอง	คะแนนหลังทดลอง	คะแนนติดตาม
	รวมทั้งฉบับ 150 คะแนน		
1	84	82	84
2	89	129	120
3	89	100	98
4	102	108	106
5	80	120	118
6	94	104	106
7	93	106	107
8	78	104	110
9	103	130	124
10	89	104	100
11	95	103	100
12	98	109	104
13	97	106	104
14	102	82	102
15	80	119	106
16	94	133	120
17	93	110	108
18	78	128	124
19	103	94	103
20	89	86	89
21	95	117	114
22	98	89	100
23	97	129	126
24	84	114	112
25	89	89	90

ข้อคำถามที่	คะแนนก่อนทดลอง	คะแนนหลังทดลอง	คะแนนติดตาม
	รวมทั้งฉบับ 150 คะแนน		
26	89	120	118
27	95	120	118
28	98	102	101
29	97	100	97
30	84	88	87

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววันวิสา ชูการ
วัน เดือน ปีเกิด	10 เมษายน 2530
สถานที่เกิด	อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง
ประวัติการศึกษา	การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว วิชาโทการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ พ.ศ. 2554
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
ตำแหน่ง	ครูแนะแนว

